

T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

**KARMA VE AYRIK EĞİTİM SİSTEMİNİN LİSE ÖĞRETMEN VE
ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**
(Diyarbakır İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cihan SELÇUK

GAZİANTEP

2014

T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

**KARMA VE AYRIK EĞİTİM SİSTEMİNİN LİSE ÖĞRETMEN VE
ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

HAZIRLAYAN

Cihan SELÇUK

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM

GAZİANTEP

2014

T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
GAZİANTEP

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Programı Yüksek Lisans öğrencisi Cihan SELÇUK tarafından hazırlanan “Karma ve Ayrık Eğitim Sisteminin Lise Öğretmen ve Öğrencilerinin Görüşlerine göre Değerlendirilmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, 05/09/2014 tarihinde aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Yrd. Doç. Dr. H.Fazlı ERGÜL

Yrd. Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM (Tez Danışmanı)

Yrd. Doç. Dr. Fatih YILMAZ

Doç. Dr. Abdullah DEMİR

Enstitü Müdürü

T.C.
ZİRVE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
GAZİANTEP

Bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, materyal ve sonuçların tam olarak kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (Tarih: 20/08/2014)

Adı Soyadı: Cihan SELÇUK

İmzası:

ÖZET

KARMA VE AYRIK EĞİTİM SİSTEMİNİN LİSE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Cihan SELÇUK

Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, 120 sayfa, Eylül 2014

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM

Bu araştırma, lise eğitim kurumlarında uygulanan karma veya ayrik eğitim sistemine ilişkin mevcut uygulamaya dair lise öğretmen ve öğrencilerinin görüş ve önerilerini saptamak amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken ilgili lise eğitim yönetmenliğinin karma ve ayrik eğitim sistemine yönelik maddelerine dayalı olarak hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni esas alınmıştır. Veri toplama aracı olarak, öğretmen ve öğrencilere sorulmak üzere açık uçlu sorular hazırlanmış; öğretmenlere 6, öğrencilere ise 7 soruluk görüşme formu kullanılmıştır.

Çalışma grubunu, Diyarbakır il merkezindeki liselerde görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. 2013–2014 eğitim ve öğretim yılı, konusu evrenden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile belirlenen 25 öğretmen ve 25 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın verilerini öğretmen ve öğrencilerin karma veya ayrik eğitime ilişkin görüşleri oluşturmaktadır. Bu çerçevede, araştırmaya katılan lise öğretmen ve öğrencilerinden soru formlarına yazdıkları görüşlerine ilişkin açıklamalar ve ifadeler nitel veri analizlerinden olan içerik analizine tabi tutulmuş, görüş alanlarına göre verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama ve temalandırma ile düzenlenerek frekans tekniği ile tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular lise eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, genel olarak karma eğitim sisteminin günümüz koşullarında işlevselliğini yeterince yerine getiremediğini, karma eğitim sisteminin her bakımdan çağdaşlaşma yolunda atılan çok önemli bir adım iken, günümüz şartlarından ve toplumun yapısından dolayı artık pek benimsenmeyen bir eğitim sistemi haline geldiğini, öğrenciler açısından bakıldığında

ise öğrencilerin karma ortamlarda ders başarıları yerine daha çok toplum tarafından tasvip edilmeyen davranışlar sergilemeye başladıklarını, yani ahlaki açıdan çoğu zaman pek uygun görülmeyen madde kullanımı, kız-erkek ilişkilerinde sosyal durumların dışına çıktığını bu durumdan dolayı muhafazakâr ailelerin özellikle kız çocuklarını okula göndermede zorluklar çektiğini böylece kızların okullaşma oranlarında bir türlü istenilen seviyeye gelinemediği yönünde görüşler ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin, genel olarak ayırık eğitim veren kurumlar hakkındaki görüşleri, günümüzde ders başarısı açısından önemli kazanımları olan ancak bu tip okullarda da genelde alan derslerinin yoğunluğundan ve temel bazı derslerin çok az olmasından ve sosyal hayat ilişkilerinde gereklilik arz eden karşı cinsler ile etkileşim konusunda yetersiz kalmasından dolayı da öğrencilerin ya bu okulları istedikleri halde tercih edemedikleri ya da tercih ettiklerinde ise bu gibi sıkıntılar nedeni ile mutlu ve başarılı olamadıklarını belirtmektedirler.

Öğrencilerin genel anlamda karma eğitim sistemine ilişkin olarak, karma eğitim sisteminin öğrencilerin sosyalleşmesi açısından oldukça önemli olduğunu, ancak derse yoğunlaşma konusunda çoğu zaman sıkıntıların yaşanmasına neden olduğunu belirtmektedirler. Bu durumun nedeni ise, karma okullarda sosyal çevrenin her yönden geniş yelpaze sunması, öğrencilerin birbirlerine özenmeleri, okulda herhangi bir durumdan dolayı ön plana çıkma isteği, duygusal bağların oluşması sonucu okulda hem disiplin hem de ders başarısı açısından olumsuzlukların daha fazla ön plana çıktığını, ayırık eğitim veren okullara ilişkin görüşleri ise, ayırık okullarda derse yoğunlaşmanın daha kolay olduğu, öğrencilerin sadece hem cinsleri ile aynı ortamda olmasının daha rahat bir ortam sağlayacağı ve bu durumun öğrencileri hemen hemen her konuda başarılı kılacağını ama aynı zamanda ayırık okullardaki öğrencilerin sosyalleşme bakımından ise yetersiz kalacağı konusunu dile getirdikleri ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen ve öğrencilerin liselerde uygulanan eğitim sistemine ilişkin görüşleri doğrultusunda, okul türü yelpazesinin geniş tutulması, yani hem karma eğitim veren hem de ayırık eğitim veren liselerin yaygınlaşması ve bu lise eğitim kurumlarının aynı eğitim programlarına ve olanaklarına sahip olunmasını. Öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda istedikleri okul türünü hiç bir baskı ve olumsuz yönlendirme olmayacak şekilde tercih edebilecekleri, toplumun her kesimine değer yargılarına hitap edecek okul türleri ve bu okulların geniş sosyal imkânlarla sahip olunması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Karma eğitim, Karma okul, Ayırık eğitim, Ayırık okul, Ayırık bina, Ayırık sınıf

ABSTRACT**CO-EDUCATION AND SINGLE SEX EDUCATION VIEWS OF THE
EDUCATION SYSTEM EVALUATION BY TEACHERS AND STUDENTS**

Cihan SELÇUK

Zirve University, Graduate School of Social Science

Department of Educational Sciences

Master Thesis, 120 pages, September 2014,

Supervisor: Yrd. Doç Dr. Cemal AKÜZÜM

The research is done to determine high school teachers' and students' sights and suggestions about co-education or separated education followed in high school educational institutions. To set research's participants, sections about high school education guide's co-education and separated education system are considered.

The study is done by taking into account phenomenologic method from qualitative research approaches. To collect data 6 open ended questions for teachers and 7 open ended questions for students are used.

The research is performed among high school's teachers and students in Diyarbakır city center. The study is done in 2013-2014 education year. The topic is generated by 25 teachers and students identified easy reached situation sampling process from universe.

The research's data is formed by teachers' and students' ideas about co-education and separated education. The teachers' and students' explanations and statements contributed in research are processed to content analysis one of qualitative data analysis and it is tendered in the form of charts in the lights of the foregoing taken out from data to be considered field of view.

The diagnosis collected by teachers and students exactly shows that: Co-education system generally have not performed its function at the present days. Although it is a quantum jump in the way of modernization, it has become unpopular education system because of social structure and today's

requirements. Even in terms of students, students studied in co-education schools present not approved behaviours by society instead of their courses. Namely among the students illicit use of drugs increase and they degress of social accepted situations at sexual subjects. Because of these reasons especially conservative families do not want to send their girl students to school. So, girls' education proportion has never reached desired level.

Teachers generally think about co-education institution that: Although these schools have significant acquisition in respect of respect of students' success, students can not prefer these type of schools or they do not be happy and successful despite of choosing them because of locality lessons' dense and main lessons' being spread thingly in these schools, and being scanty of interaction with the opposite sex more necessary in their social life.

Teachers usually think that co-education system is relatively important in terms of being social of students but mostly it causes students are hard-pressed to concentrate on their lessons. They summarize the reason of this situation: In co-education schools, social surroundings submit students a large court in all respects. They want to imitate each others. They want to loom large. As a natural consequence of emotional relationship among students, various complication see the light of day.

Even the teachers' ideas about separated education system: At these schools students concentrate on their courses easier than before. They are more relaxed while they are studying among fellow human and they are more successful almost every subject but at the same time it causes students get scanty about their self-confidence.

In the light of teachers and students explanations about education system implemented in high schools it is suggested: both of co-education and separated education must be generalized and these high school education institutions must have the same curriculum and facilities. And also it is suggested that students must prefer their own school types without being compression and orientation.

KEY WORDS: Coeducation, Coeducation Schools, Single Gender Education, Single Gender School, Single Gender Class

ÖNSÖZ

Toplumun önemli örgütlerinden olan ve toplumun geleceğine yön verecek bireyleri yetiştiren kurumlar kuşkusuz okullardır. Geleceğin toplumu, eğitim sistemlerinin yetiştireceği insan tipine göre şekil alacaktır, bu yüzden ülkeler için anahtar role sahip olan eğitim ve eğitim sistemi, gerçekleşen yeniliklere uyum sağlama okul, veli ve sosyal çevre ile işbirliği içinde olması, okula ilişkin iş ve işleyişlere aktif ve etkileri oldukça önemlidir. Eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin niteliğini artırmak, mesleki uygulamalarını geliştirmek ve sonuçta öğrenci başarısını artırmak çok önemlidir. İyi bir eğitim sistemi öğretmenleri ve öğrencileri motive ederek ve etkileyerek onlara isteklilikle çalışma ve öğrenme atmosferini hazırlamaktır. Aynı şekilde iyi bir eğitim sisteminin diğer bir görevi, tüm çevresini özellikle öğretmen, öğrenci ve toplumun beklentilerini ve uygulamalarını etkilemektir. Okulun sorumluluğu ve öğretmen kalitesi öğrenci başarısı ve sosyal gelişimleri açısından zorunluluk arz ettiğine göre, iyi tasarlanmış milli bir eğitim sisteminin oluşturulması, önemli bir gereklilik olarak görülmektedir.

Bu çalışmanın planlanması ve uygulanmasında yardımlarını esirgemeyen ve çalışmalarımı titizlikle inceleyen, destekleyen ve cesaret veren değerli danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Cemal AKÜZÜM ve değerli jüri üyeleri Yrd. Doç. Dr. H.Fazlı ERGÜL ve Yrd. Doç. Dr. Fatih YILMAZ' a, teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Lisansüstü eğitimim süresince hiç bir zaman yardımlarını benden esirgemeyen yetişmemde emeği geçen Yrd. Doç. Dr. Abidin DAĞLI ve Doç. Dr. Abdurrahman EKİNCİ' ye ve diğer tüm hocalarıma teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Ayrıca görüşmelerin yapılmasında ve uygulanmasında yardımcı olan öğretmen ve öğrenci arkadaşlarıma ve yöneticilere teşekkür ederim. Yüksek lisans öğrenimim sırasında her zaman beni destekleyen, annem Pakize SELÇUK, eşim Gülten SELÇUK, Ailemin tüm fertlerine ve canım kızım Melisa'ya sonsuz teşekkürler.

Diyarbakır 2014

Cihan SELÇUK

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KABUL VE ONAY SAYFASI

ETİK BİLDİRİM FORMU

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR.....	xv
TANIMLAR.....	xvi

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	8
1.3. Sayıtlar	8
1.4.Sınırlılıklar	9
1.5. Tanımlar	9

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1.1. Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyette Eşitlik, Avrupa’da Öğretmen Eğitiminde Cinsiyet Eğitimi, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	10
2.1.1.1. Cinsiyet Kavramı Tanımı	10
2.1.1.2. Toplumsal Cinsiyet Tanımı.....	11

2.1.1.3. Toplumsal Cinsiyette Eşitlik.....	11
2.1.1.4. Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamak.....	11
2.1.1.5. Kadınların Toplumsal Statüsünü Yükseltmek	12
2.1.1.6. Avrupa’da Cinsiyet Eşitliği ve Öğretmen Eğitiminde Cinsiyet Eğitimi.....	12
2.1.1.7. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	13
2.1.2. Eğitim Sisteminde Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Farklı Bakış Açıları.....	14
2.1.2.1. Beyinde Cinsiyetten Kaynaklanan Yapısal Farklılıklar.....	14
2.1.2.2. Beyin Metabolizması ve Cinsiyet.....	16
2.1.2.3. Öğrenmede Cinsiyetten Kaynaklanan Farklılıklar.....	17
2.1.2.4. Kadın ve Erkek Arasındaki Bedensel Farklılıklar.....	20
2.1.2.5. Kadın ve Erkek Arasındaki Ruhsal Farklılıklar.....	21
2.2. Karma Eğitim Tarihiçesi	23
2.2.1. Dünya Genelinde Karma Eğitimin Tarihiçesi	24
2.2.2. Türkiye’ de Karma Eğitim Tarihiçesi	24
2.2.3. Karma Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri..	26
2.2.3.1. Karma Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumlu Yönleri.....	26
2.2.3.2. Karma Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumsuzlukları.....	26
2.2.3.3. Karma Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumlu Yönleri.....	27
2.2.3.4. Karma Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumsuzlukları.....	27
2.3. Ayrık Eğitim	30
2.3.1. Dünya Genelinde Ayrık Eğitimin Tarihiçesi	31
2.3.2. Osmanlı’nın Son Dönemi ve Türkiye’de Ayrık Eğitimin Tarihiçesi.....	31
2.3.3. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumlu Yönleri.....	33
2.3.4. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumsuzlukları.....	37
2.3.5. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumlu Yönleri.....	39

2.3.6. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumsuzlukları.....	40
2.4. Ayrık Okullar.....	41
2.4.1. Avrupa’da Ayrık Okul	41
2.4.2. Türkiye’de Ayrık Okul	42
2.4.2. 1. İnas Sultanisi (Kız Lisesi)	43
2.4.2.2. Erkek liseleri	43
2.5. Ayrık Sınıflar.....	44
2.5.1. Avrupa’da Ayrık Sınıflar.....	44
2.5.2. Türkiye’de Ayrık Sınıflar.....	45

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	46
3.2. Çalışma Grubu.....	46
3.3. Verilerin Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması.....	46
3.4. Verileri Analizi.....	48

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Lise Eğitim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrencilerin Karma veya Ayrık Eğitim Sistemine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular ve Yorumlar.....	49
4.1.1. Öğretmen ve Öğrencilere İlişkin Demografik Özellikler.....	50
4.1.2. Öğretmenlerin Ayrık Eğitime İlişkin Görüşleri.....	51
4.1.2.1. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri.....	51

4.1.2.2. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri.....	56
4.1.3. Öğretmenlerin Karma Eğitime İlişkin Görüşleri.....	60
4.1.3.1. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri.....	60
4.1.3.2. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri.....	66
4.1.4. Karma Eğitim Yapılan Liselerdeki Öğretmenlerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi.....	71
4.1.5. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerdeki Öğretmenlerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi.....	74
4.1.6. Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Görüşleri.....	78
4.1.6.1. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri.....	78
4.1.6.2. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri.....	82
4.1.6.3. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri.....	86
4.1.6.4. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri.....	90
4.1.7. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi.....	94
4.1.8. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi.....	97

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç.....	103
5.2. Tartışma.....	104

5.3. Öneriler	107
5.4. Araştırmacılar İçin Öneriler	108
KAYNAKÇA	109
EKLER	115
EK-1.....	116
EK-2.....	118
ÖZGEÇMİŞ	120

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmen ve Öğrencilerin Demografik Nitelikleri.....	50
Tablo 2: Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri.....	51
Tablo 3: Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri	56
Tablo 4: Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri.....	61
Tablo 5: Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri.....	66
Tablo 6: Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri	78
Tablo 7: Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri.....	82
Tablo 8: Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri	86
Tablo 9: Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri	90

KISALTMALAR

Acces : Amerika karma eğitim okulları

Asu: Amerika Sosyoloji Üniversitesi

Akt. : Aktaran

AÖ. : Ayrık eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen

AÖğr. : Ayrık eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci

Gata : Gülhane Askeri Tıp Akademisi

KÖ. : Karma eğitim kurumlarında görev yapan öğretmen

KÖğr. : Karma eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci

s. : Sayfa

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

TANIMLAR

Karma eğitim: Karma eğitim (co education ya da mixed education), erkek ve kadınların aynı eğitim kurumunda ve aynı sınıflarda birlikte eğitim alması olarak tanımlanmaktadır (Karataş, 2012: 50).

Karma okul: Kız ve erkeklerin birlikte eğitim aldıkları, birlikte araştırma yaptıkları ve çeşitli etkinlikler düzenlediği eğitim kurumudur.

Ayrık eğitim: Tek cinsiyetli eğitim “kız ve erkek öğrencilerin sadece kendi hemcinslerinden oluşan sınıf veya okullarda eğitildiği eğitim ortamı” olarak tanımlanmaktadır (Johnson, vd. 2013: 3).

Ayrık okul: Tek cinsiyet okulları 1980’lerde Danimarka’da kızlara daha fazla olanak sağlamak ve kendilerine güvenlerini artırmak amacıyla ortaya çıkmıştır (Kruse, 1992: 81).

Ayrık bina: Kız ve erkeklerin aynı eğitim sahası içinde farklı binalarda eğitim gördükleri mekândır (Smithers, Robinson, 2006. Akt. vasilliou, 2009)

Ayrık sınıf: Kız ve erkeklerin aynı eğitim kurumu binasında farklı sınıflarda eğitim gördükleri mekândır (Smithers, Robinson, 2006. Akt. vasilliou, 2009).

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Günümüzde, dünyanın birçok ülkesinde karma eğitim sistemi uygulanmaktadır. Buna rağmen karma eğitim sistemi özellikle Amerika, Avrupa ve birçok ülkede ciddi bir şekilde sorgulanmaya başlanmıştır, karma eğitim sistemine karşı azımsanmayacak düzeyde ciddi eleştiriler ortaya çıkmıştır. Günümüz dünyasında, eğitim araştırmacıları ve bilim adamları karma eğitimi bir zamanların nerdeyse efsane eğitim sistemi olarak nitelemekten dolayı yapılmış en büyük hatalardan biri olduğunu kabul etmeye başlamışlardır. Şunu da belirtmek gerekir ki, karma eğitimin savunucuları da yok değildir.

Halpern ve diğerlerine (2014)'e göre, karma eğitim savunucularına göre okullardaki cinsiyete dayalı bir ayrımın cinsi basamaklılığı arttırdığı ve kurumsal cinsiyetçiliği meşrulaştırdığı noktasında ciddi deliller var.

Karma eğitim sistemine Türkiye açısından bakıldığında ise bu konuda gerekli bilimsel araştırmaların yeterli düzeyde yapılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bunun sebebi olarak Türk milli eğitiminin amaçları ile temel ilkelerinde yer alan okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esaslı kısmının gerekçe gösterilmesidir.

Karma eğitim savunucularına göre, ileride beraber yaşayacak olan karşı cinsleri, bir ayrıma tabi tutmak, onları geleceğe hazırlamamak olur ki; bu da gelecekte çok daha vahim neticelere sebep olabilir. Karma eğitim savunucularına göre, kız ve erkeklerin sınıf içindeki tartışmalara katılmaları, beraber proje yapmaları, ders çalışmaları, gezi düzenlemeleri gibi birlikte yapacakları etkinlikler onları gelecekteki ortamlarına hazırlamanın vazgeçilmez yoludur. İnsanların öğrencilik yıllarında böylesi ortamlardan geçmeleri, hem kendilerinin hem de toplumların faydasıdır. Çünkü bu okulları bitiren öğrenciler en nihayetinde beraber yaşayacaklardır. İleride beraber yaşayacak fertlerin

karşı cinse saygı duymayı ve farklılıklarını kabullenmeyi öğrenmesi ancak karma eğitim ile mümkün olabilir. Cinsel tacizi azaltmak için cinsleri birbirinden ayırmak ilk ölçekte başarılı neticeler verse de, ilerisi için çok daha büyük problemler doğurabilir. Buna göre; karşı cinsle yaşamaya alışmamış fertlerin taşıdığı potansiyel tehlikeler de göz önünde tutulmalıdır. İşte bu gibi sebeplerden ötürü karma eğitimin çocukları gelecekteki sosyal çevrelerine, işyerlerindeki karma hayata ve hatta ailelerine hazırladığı öne sürülmüştür. Karma eğitimcilere göre, tek cinsiyetli eğitimde yetişmiş çocuklar gelecekte karşı cinsle kalıcı dostluklar hatta başarılı romantik ilişkiler dahi kuramayacaktır (Blake, Akt. Aygöl, 2013: 11,12).

Karma eğitim savunucuları, kız ve erkek bireylerin beyin yapılarındaki çok az farklılıktan dolayı ayrı eğitimi gerektirecek seviyede fark yaratmadığını savunmaktadırlar. Onlara göre, beyin üzerine yapılan çalışmalarda erkeklerin kızlardan farklı öğrendiklerinin ispatlandığını ileri sürmek, bir yanılgıyı beraberinde getirecektir. Çünkü karma eğitim savunucularına göre, nörologlarca erkek çocukların beyinlerinin kızların beyinlerine oranla daha büyük hacimli ve kızların ise beyin büyümesinin daha önce tamamlanması dışında ne öğrenmeyle ne de öğrenmeye ilgi duymakla ilgili kız ve erkek çocukların beyinlerinde aşırı bir farklılık bulunduğu saptanmamıştır. Yetişkinlerde ise (beyin aktivasyon düzenleri, duyma eşikleri, zihin performansları vb.) belirli cinsî farklılıkların olduğunu bildirilmekle birlikte bunların hiçbirinin farklı eğitim metotlarını haklı çıkarmak için ikna edici sebepler değildir. Aynı zamanda karma eğitim savunucuları yetişkinlerin beyinlerindeki cinsi farklılıkların çocuklardaki durumu da yansıttığının kabul edilemeyeceğini iddia etmektedirler (Halpern vd., 2011: 1706,1707).

Türkiye’de karma eğitim sistemine dini inançlardan dolayı mesafeli olan aileler de eleştiriler yöneltmektedir. Hatta karma eğitim sistemini sakıncalı bulup olaya dini ve örfî açıdan yaklaşımları sonucu özellikle kız çocukların okuldan alınmasına neden olmakta ve bu olay devam etmektedir. Tek cinsiyetli eğitim taraftarları genel olarak tek cinsiyetli eğitimin karma eğitime nazaran çok daha fazla getirisi olduğunu savunmaktadırlar. Söz gelimi, 10 birimlik bir faydanın maliyeti, karma eğitime kıyasla tek cinsiyetli eğitimde çok daha düşüktür. Çünkü ayrık eğitim, öğrencilerin derse yönelik ilgilerini ve motivasyonlarını artırmakta, öğrenciler karşı cinsin olmadığı ortamlarda kendilerine daha fazla güvenmektedirler (Aygöl, 2013: 8).

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre, erkek ve kadın beyin yapılarının birbirinden farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Buradaki farklılık bir cinsin diğerinden daha iyi ya da kötü olduğu anlamında değil, sadece her iki cinsin birbirinden farklı olduğu şeklinde yorumlanmalıdır (Kırkkılıç, 2012: 19).

Hem deneysel araştırmalarda hem de insanlar üzerinde yapılan ölümlerde kadın beyinin erkekten daha fazla glikoz kullandığı, diğer bir deyimle kadınların beyin metabolizmasının erkeklerden anlamlı derecede yüksek olduğu gösterilmiştir. Cinsiyetin beyin fonksiyonlarına etkisi özellikle son yıllarda pek çok araştırmaya konu olmuştur. Kadın ve erkek arasında davranış ve beyin farklılığı, beyin gelişmesi sırasında hormonların etkisi ile ortaya çıkmaktadır. Pek çok beyin yapısında ve fonksiyonlarında cinsiyete bağlı farklılıklar vardır. Beyin kan akımında, beyin metabolizmasında, nrotransmitterlerde ve kan beyin bariyeri permeabilitesinde cinsiyet önemlidir (ztaş, 1994: 3).

Kadınların beyin her iki yarım küresini kullanırken erkeklerin ise daha çok sağ veya sol loblardan biri üzerine yoğunlaştığı (Online 1). gibi somut farklılıklar ortaya konmuştur. Bu bakımdan beyin yapıları farklı olan cinslerin öğrenme şekilleri de farklıdır. Bu netice ile tek cinsiyetli eğitimin, kızların ve erkeklerinin birbirine benzemeyen öğrenme sitillerine hitap ettiği ne sürülmektedir (Riordan vd., 2008, Akt. Aygl, 2013: 7).

Kadın ve erkeklerin davranışsal olarak birbirlerinden farklı oluşlarının onlara bebekliklerinden itibaren farklı davranılmasından mı, yoksa aralarındaki biyolojik farklılıklardan mı kaynaklandığı yıllardır tartışıla gelen bir konudur. Son yıllarda yapılan nörobilimsel çalışmalar bu farkın iki cins arasındaki beyin farklılıklarından (anatomik, fizyolojik, nörohumoral ve işlevsel) kaynaklandığı düşüncesini desteklemektedir (Eşel, 2005: 138, Akt. Ulaş, 2012: 2).

Öğretme bir sanattır. Öğretmenler her bir öğrencinin ihtiyaç ve kabiliyetlerine göre metotlarını ayarlamak zorundadırlar. Kız ve erkek öğrencilerin farklı öğrenme süreçlerine sahip olmalarının en önemli sebeplerinden birisi, gelişim ve olgunlaşma süreçlerinin farklı olmasıdır. Beyin gelişimleri de buna güzel bir örnektir. Kız erkek ayrı okullarda öğretmenler ğrencilerinin ilgi sahalarına göre materyal seçmekte özgürken, karma okullarda kızlar sık sık erkeklerin kabiliyet ve ilgi sahalarına mahkûm olmaktadır. Kız erkek ayrı sınıfların verimliliği göz önüne alındığında kız ve erkekleri

ayrı sınıflara koymak tek başına hiçbir iyi şeyin olmasını garanti etmemektedir. 2006 yılında ABD’de ayrık eğitimin yasallığının onaylanmasının ardından tek cinsiyetli eğitim veren okulların sayısında artış görülmüştür. 2008 yılında ABD’deki 442 devlet okulu ayrık eğitim sunmuştur. Bu rakam 2009 yılına gelindiğinde ise 500’ü geçmiştir ve bu sayı artarak devam etmektedir (Symth, 2012, Akt. Ulaş, 2012: 7).

Gentry ve arkadaşları (2002) tarafından yapılan bir araştırma sonucunda tüm yaş gruplarında, karma eğitim veren okullara devam eden erkek öğrenciler kızlara göre daha isteksiz davranıyordu ve ayrıca bu durum farklı sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılıktan kaynaklanmıyordu. Erkeklerin çoğunluğu karma okulların kadınlar tarafından ve kadınların belirleyeceği kurallar ile yönetilen okullar olarak görmekte ve en iyi öğrencilerin çoğunlukla kız öğrenciler olduğunu, öğretmenin gözdesinin genellikle ya bir kız veya çok çalışan bir erkek öğrenci olduğunu düşünmektedirler ve bunlardan dolayı akademik başarıları küçümseyebilmektedirler (Gentry, Gable ve Rizza, 2002: 540,451).

Bazı araştırmalar ayrık sınıf ve okulların daha az rekabetçi ortamları içinde kızların daha yüksek seviyede akademik ve sosyal olarak yetkinlik, öz imaj geliştirmelerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla, tek cinsiyetli okullardaki kızlar, kendi becerileri ve hayatları üzerindeki kendi kontrolleri ile ilgili daha fazla olumludurlar, daha az basmakalıp cinsiyet rol davranışları vardır ve gelecek için daha yüksek bir istek duyarlar (Symth, 2012).

Ayrı eğitim taraftarlarına göre farklı cinslerin aynı sınıflarda bulunması çok ciddi dikkat dağınıklığına yol açıyor. Ayrık eğitimin, bu dikkat dağınıklığını azalttığı da en fazla vurgulanan tezlerden birini oluşturuyor (Symth, 2012, Akt. Aygül, 2013: 7).

Turhan (2012: 45,46)’ a göre, ABD Eğitim Departmanı tarafından yaptırılan bir meta analiz çalışmasında tek cinsiyet ve karma eğitim ile ilgili yapılan 112 farklı çalışmanın sonuçları değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Yapılan araştırmaların çoğu ölçülebilir başarılar açısından ayrık eğitimin pozitif etkileri olduğunu göstermektedir.
- Yapılan çalışmaların çoğunluğu yükseköğretime devam etme arzusu konusunda ayrık eğitimin daha başarılı olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrı eğitim veren

kurumların, özellikle kız öğrenciler için yüksek öğretim beklentilerini artırdığı sonucuna varılmıştır.

- Öğrenci adaptasyonu, sosyal ve duygusal gelişim açısından ayrı eğitim daha başarılıdır. Bunun tek istisnası, yeme bozukluklarının ayrı eğitim veren kurumlarda daha yüksek düzeyde olmasıdır.
- Ayrık eğitim veren kurumlardaki hem erkek ve hem de kız öğrenciler görünüm ve paradan çok notlara ve birbirlerine önderlik etmeye önem vermektedir (Akt. Ulaş, 2012: 11).

Tüm bu karşılaştırmalar neticesinde özetle karma eğitimin sakıncalarını şöyle sıralayabiliriz (Saygılı, 2012):

- Karma eğitim kız ve erkekler arasındaki farklılıkları göz ardı etmektedir. Bu nedenle karma eğitimde kız öğrenciler yeteneklerini geliştirememektedir. Birçok alandaki rekabet kızların başarısızlığıyla sonuçlanmaktadır.
- Kızlar erkeklerle aynı sınıflarda çekingenleşmekte, alay edilme korkusuyla içe kapanmakta kısaca kişisel olarak baskılanmaktadır.
- Erkek öğrencilerin sınıftaki karşı cinse karşı olan ilgisi dikkatlerini dağıtabilmekte, zihinel performanslarını düşürebilmektedir. Salgı bezlerince salgılanan cinsiyet hormonları beyni, vücudu ve davranışları etkilemektedir.
- Karşı cinslerin birbirine aşık olması, saatlerce süren mesajlaşmalar ve görüşmeler, kıskançlık ve kavgalar gençlerin konsantrasyonunu bozmakta, derslerden soğutmaktadır.
- Cinsel taciz, istenmeyen gebelikler karma eğitimle artış göstermektedir.
- Fiziken güzel olmayan erkek ya da kız öğrenciler aşağılık kompleksine sürüklenebilmektedir.
- Muhafazakar aileler kız çocuklarını okula göndermemekte, kızların okullaşma oranı da düşmektedir. Bu nedenle bayanlar iyi bir eğitim almaktan mahrum kalmaktadır.

Almanya’da bir araştırma yapan ve araştırmalarını kitaplaştıran bilim kadını İlse Brehmer: “Radikal çözüm, kız ve erkeklerin ayrı eğitim görmesidir. Geleneksel kız okulları desteklenmeli. Karma okullar ise mutlaka reforma tabi tutulmalı. Araştırmaların ürktücü sonuçları ortaya çıktıktan sonra batıda epey yenilikler yaşandı ve şunlar oldu:

- Almanya’da yönetmelikler değişti. Okulların karma olma mecburiyeti kaldırıldı. Devlet, çocuklarına ayrı eğitim yaptırmak isteyen velilerin taleplerine cevap verme kararı aldı.
- Kız okulları öğrenci akınına uğradı.
- Almanya’da Kuzey Rheinwestfalen eğitim bakanı 2000-2001 öğretim yılında okullara yazı göndererek en azından fizik, kimya, matematik, elişi, spor ve bilgisayar derslerinin ayrı yapılmasını istedi.
- Bütün eyaletlerde kısmî de olsa ayrı eğitim teşvik ediliyor.
- Okullarda cinsel tacizin önlenmesi konusunda öğretmenlere hizmet içi kurslar verildi.

Karma eğitimin zararlı olduğu kabul edildi ve karma okullar reforma tabi tutuluyor (Kavaklı, 2012: 42,43).

Sax (2009) tarafından yapılan araştırmada, bazı değişkenler açısından karma eğitim ve ayrı eğitim karşılaştırması yapılmıştır. İncelenen değişkenlerin bazılarında ayrı ve karma eğitim arasında anlamlı farklılık bulunmazken, bazı değişkenlerde ayrı eğitim lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Özellikle, akademik oryantasyon, entelektüel özgüven ve öğretim programı dışındaki etkinliklere katılım konusunda ayrı eğitim veren kurumlardaki bireylerin daha iyi durumda oldukları sonucuna varılmıştır (Akt. Turhan, 2012: 45)

Karataş (2012: 50)’ın aktardığına göre, Karma eğitimin ilk uygulandığı Avrupa’da, ABD’de ve Avustralya’da karma eğitim yanında ayrı eğitim uygulamaları da son 20-30 yılda yaygın bir biçimde tartışılmaktadır. İngiltere’de son 40 yılda ayrı eğitim veren okul sayısı 250’den 400’e gerilemiştir. Araştırmalar, İngiltere’de ayrı eğitim yapan okullarda 11-18 yaş aralığındaki kızların matematik ve fen eğitiminde daha iyi olduklarını gösterirken, erkekler tüm branşlarda daha yüksek akademik başarı göstermektedirler. Fakat şu da göz önünde bulundurulmalıdır ki ayrı eğitim, dini okullarda, gramer okullarında ve ücretli okullarda devlet okullarına göre daha yaygın olarak uygulanmaktadır. Bu tip okulların akademik başarısı devlet okullarına göre daha yüksektir. Fakat öğrenci mevcutları da devlet okullarına göre daha düşüktür. Bu özellikleriyle de nitelikli öğretmenleri çekmektedir. Ayrıca devlet okullarında bir öğrenciyi disiplinsizlik gerekçesiyle okuldan uzaklaştırmak da diğer okullarla karşılaştırıldığında oldukça güçtür. Dolayısıyla başarının ayrı eğitimden mi yoksa nitelikli öğretmen ve az mevcutlu sınıflardan mı kaynaklandığına dair kesin bir bulguya

henüz ulaşılamamıştır. Diğer taraftan ayrı eğitimin cinsiyet ayrımcılığını kurumsallaştırdığı yönünde kanıtların olduğu belirtilmektedir (Collins, 2009; Halpern et al, 2011). ABD’de karma eğitime alternatif olarak ayrı eğitimi savunan oldukça güçlü gruplar ve bu grupların organize ettiği ayrık eğitim yapılan eğitim kurumları bulunmaktadır. Ayrık eğitimi savunan grupların etkisiyle devlet okulları arasında da ayrı eğitimin yaygınlaşmaya başladığı gözlenmektedir. 1996’da Virginia eyaletinde izin verilen ayrı eğitim okulları ve sınıfları uygulaması 2006 yılında tüm ülkeye şamil olmuş ve 2002’de ayrık eğitim sınıflarına sahip okul sayısı 11 iken 2009 ve sonrasında da bu sayı 540’a yükselmiş, tamamen ayrı eğitim veren okul sayısı ise 50’yi bulmuştur (Shemo, 2006).

Yapılan literatür taramasında, Türkiye’de karma veya ayrık eğitime dair araştırmaların oldukça sınırlı olduğu ve bu sebeple böyle bir araştırmanın önemli bir boşluğu dolduracağı, Türkiye’nin eğitim menfaatleri doğrultusunda en doğru olan eğitim sistemini tespit edip kendi eğitim sistemini kendisi oluşturabilmelidir. Türkiye’nin geleceğini sağlam temeller üzerine kurabilmesi için kendi coğrafyasına ve dini inançları yapısı ile uyumlu olan, tüm bireylerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek milli bir eğitim politikası geliştirmelidir. Ülke olarak şimdiye kadar genellikle başka ülkelerin eğitim sistemlerini veya benzerlerini kullanmaya çalıştık. Ancak gerçek anlamda hedeflenen başarı düzeylerine ulaşamadık, bu gibi durumlardan dolayı artık ülke olarak, hiçbir siyasi veya dini ideolojiye bağlı olmadan, Türkiye için en çağdaş ve milli olan bir eğitim sistemi oluşturmalı ve onu sürekli olarak geliştirmeliyiz. Ülke olarak her alanda ilerlemek ve kendimizi çağdaş ülkeler çitasına yükseltmek istiyorsak, büyük hedefler belirlemeli ve eğitim sistemimizin yapısını ona göre şekillendirmeliyiz.

Bu araştırma, Diyarbakır il merkezindeki liselerde uygulanan karma veya ayrık eğitim sistemine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirmeye dair herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma ile, Diyarbakır il merkezi lise eğitim kurumlarındaki öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre, liselerde uygulanan karma veya ayrık eğitim sistemine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin nasıl olduğunu ortaya çıkartmak amaçlanmıştır. Bu araştırmanın uygulamanın içerisinde bulunan eğitim kurumlarına öğretmenlerine ve öğrencilerine ışık tutacağı ve bu konuda yapılacak olan araştırmalara da katkı sağlayacağı beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen ve öğrenci görüşleri temelinde liselerde uygulanan karma ve ayırık eğitim sistemini değerlendirmektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Liselerde görev yapan öğretmenlerin görüşleri açısından;
 - a. Ayırık eğitimin öğrencilere sunduğu avantaj ve dezavantajlar nelerdir?
 - b. Karma eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
 - c. Ayırık eğitimin öğretmen açısından olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
 - d. Kız ve erkeklerin fiziki performans gerektiren derslerde ayrı gruplarda ders işlemleri başarıları üzerinde rol oynar mı?
 - e. Karma eğitimin kız ve erkeklerin sosyal gelişimine olumlu-olumsuz etkileri nelerdir?
2. Liselerde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri açısından;
 - a. Bu okul türünü kendi isteğinizle mi tercih ettiniz?
 - b. Kız ve erkeklerin ayrı okullarda okuması anlamına gelen ayırık eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - c. Size tercih sunulur ise karma veya ayırık okullardan hangisini tercih edersiniz?
 - d. Okulda karşı cinsteki öğrenciler ile sorunlar yaşıyor musunuz, bunun nedenleri ve alınabilecek önlemler hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - e. Okuduğunuz okul türü (karma veya ayırık) göz önüne alındığında, bu okul türünde ne gibi kazanç ve kayıplarınız oldu?
 - f. Yeniden okula başlama fırsatınız olursa hangi tür eğitim (karma veya ayırık) veren okulu seçerdiniz?

1.3. Sayıtlar

1) Öğretmenler ve öğrenciler görüşme sorularını yanıtlarken görüşlerini içtenlikle yansıtmışlardır.

2) Öğretmenler ve öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın bulguları, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, Diyarbakır il merkezindeki lise eğitim kurumlarında görev yapan örnekleme alınan öğretmen ve öğrencilerden elde edilen görüşlerle sınırlıdır.

Bu araştırmanın bulguları ölçme araçlarındaki sorularla sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde cinsiyet farklılıkları, karma eğitim, tek cinsiyetli eğitim (ayrık eğitim) kavramlarına ilişkin kuramsal bilgiler ve konu ile ilgili yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyette Eşitlik, Avrupa'da Öğretmen Eğitiminde Cinsiyet Eğitimi, Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Bu bölümde, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyette eşitlik, Avrupa'da öğretmen eğitiminde cinsiyet eğitimi, Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda tanımlamalar ve haklarında bilgiler verilmiştir.

2.1.1.1. Cinsiyet Kavramı

Bireyin kadın ya da erkek olarak mevcut genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır. Bu özellikler kadın ve erkek arasında bir eşitsizlik değil, sadece bir cinsiyet farkı yaratmaktadır (Coşkun, Özdilek, 2012: 3).

2.1.1.2. Toplumsal Cinsiyet

Farklı kültürde, tarihin farklı anlarında ve farklı coğrafyalarda kadınlara ve erkeklere toplumsal olarak yüklenen roller ve sorumlulukları ifade eder. Toplumsal cinsiyet kısaca, sosyal yönden kadın ve erkeğe verilen roller, sorumluluklar olarak tanımlanır. Hepimiz dünyaya kız ya da erkek olarak geliriz. Bu bizim seçtiğimiz bir şey

değildir. Hangi kültürde, çağda yaşarsak yaşayalım, kız ya da erkek olarak doğmak, tıpkı ölümlü olmak gibi, biyolojik varlığımızın bir niteliğidir. Ancak daha doğum öncesinde kız bebeklerin eşyaları için pembe, erkek bebeklerin eşyaları için mavi rengin tercih edilmesiyle başlayan süreç, erkeklerin ve kadınların yapabileceği işler konusunda da yapay ayrımlar üretir. Bu çerçevede erkek cinsiyeti ile kadın cinsiyeti arasında toplumsal yaşama katılma düzeyi açısından farklılıklar oluşur. Sayısal bakımdan eşit olmakla beraber iki cinsin toplumsal alanda temsiliyetleri farklılaşır. Kadın cinsiyeti daha çok ev gibi özel alandan kalırken, erkek cinsiyeti dışarıda her türlü kamusal alanda kendini ifade eder. Çalışma yaşamından siyasete, sivil toplum örgütlenmesinden eğitime kadar her türlü kamusal alanda iki cins temelindeki bu görünüm toplumsal cinsiyet eşitsizliğini oluşturur (Gata, 2012: 1).

Toplumda kadın-erkek eşitliği ve o toplumun uygarlık düzeyini belirten en önemli kriter toplumda kadının durumudur. Toplumsal cinsiyet toplumun kadına verdiği görev ve sorumluluklar, toplumda kadının nasıl görüldüğü, algılandığı ve beklentileri ile ilgili bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet üzerine yapılan araştırmaların çoğu kadınların erkeklerle kıyaslanması şeklinde yapılmaktadır. Toplumsal cinsiyet kişinin kültürel, toplumsal rolü, ruhsal-işsel tanımlanması ve onların temsil edilmesi anlamında kullanılmaktadır. Cinsiyeti doğa belirlerken toplumsal cinsiyeti kültür belirlemekte ve toplumsal cinsiyet kimliği hakkındaki anlayışlar cinsel eğitim ve tutum erken yaşlarda oluşmaktadır (Tuskan, 2011: 97).

2.1.1.3. Toplumsal Cinsiyette Eşitlik

Fırsatları kullanma, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetlere ulaşmada bireyin cinsiyeti nedeni ile ayrımcılığa maruz kalmaması/ayrımcılık yapılmamasıdır (Gata, 2012: 2).

2.1.1.4. Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamak

Kızların okutulmasına imkânlar sağlamak. Yapılan araştırmalar ve istatistikler açıkça göstermektedir ki, kadınlar, eğitim olanaklarından erkeklere oranla daha az bir biçimde yararlanmaktadırlar. Töre ve namus gibi bazı gerekçelerle okuyamayan kız

çocuklarının okula gönderilmesini sağlamak. Eğitim alamayan bir kız çocuğu, gelecekteki yaşamında eğitimsiz bir kadın olacaktır. Bu da onun bağımsız ve eşit bir yurttaş olarak toplumsal yaşama katılımını sınırlandıracak, şiddete uğrama ihtimalini artıracaktır (Dündar, 2014).

2.1.1.5. Kadınların Toplumsal Statüsünü Yükseltmek

- Doğar doğmaz kız çocuklarına nüfus kağıdı çıkartılması,
- Kız çocuklarını okula gönderilmesi,
- Ailedeki erkek ve kız çocuklara eşit davranılması,
- Ailedeki kadınlara şiddet uygulanmaması,
- Ailedeki kızların küçük yaşta istemedikleri kişilerle (akrabalarla) evlenmeye zorlanmaması,
- Kadınların ev dışında da çalışmalarına izin verilmesi,
- Ailede alınacak kararlara katılmalarının desteklenmesi
- Ev dışında toplumsal sorumluluklar almalarının desteklenmesi önemlidir (Gata, 2012: 5).

2.1.1.6. Avrupa’da Cinsiyet Eşitliği ve Öğretmen Eğitiminde Cinsiyet Eğitimi

Vasiliou (2009: 94,95)’nin aktardığına göre, Birçok ülkede öğretmen eğitimi kurumları uyguladıkları programların içeriğiyle ilgili tam özerkliğe sahiptirler. Bu demektir ki cinsiyet konusuyla ilgili bazı kursların düzenlenmesi eğitim veren kurumun inisiyatifine bırakılmıştır. Bu yüzden çoğu ülkedeki eğitim yetkilileri başlangıç öğretmen eğitiminde cinsiyet seçmeli olarak dahil edilebilir ve üniversiteyle öğretmen eğitimi kurumlarında bir ya da iki dersin olduğu rapor edilmiştir. Bazı ülkeler cinsiyet konusunu diğer eşitlik konularıyla birlikte başlangıç öğretmen eğitiminin bir parçası olarak görürler. Belçika (Flaman Topluluğu), İsveç ve Birleşik Krallık’taki (İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda) durum böyledir. Belçika (Fransız Topluluğu), Danimarka, Fransa, Avusturya ve Hollanda’da öğretmen eğitiminde cinsiyet boyutunun ele alınması gereklidir. Bu durum cinsiyeti normalleştirme politikasında (Avusturya), öğretmen yeterlilik koşullarında (Hollanda), başlangıç öğretmen eğitimi kararnamesinde (Belçika

- Fransız Community), *Folkeskole*-öğretmenleri lisans programlarında (Danimarka) ve de öğretmen eğitimi kurumlarının cinsiyet eşitliği misyonlarında (Fransa) yer almaktadır. İspanya, Lüksemburg ve Portekiz’de cinsiyet eşitliğine ilişkin bazı eylem planları başlangıç öğretmen eğitimine cinsiyet boyutunu katmaktadır. İspanya’da 2008-2011 Eşit Fırsatlar Stratejik Planında ilk hedef öğretmenler ve karma eğitimdeki diğer eğitim kadrosu için uygun başlangıç öğretmen eğitimi, cinsiyete dayalı şiddet ile tacizin önlenmesi ve eşit fırsatlar sağlamaktır. Bu amaçlara ulaşmak için bazı kurallar önerilmiştir, örneğin: eğitim fakülteleri, öğretmen eğitimi okulları ve hizmet içi eğitimlerde eğitim, araştırma ve didaktik materyalin detaylı çalışıldığı cinsiyet çalışmaları bölümlerinin oluşturulmasının teşvik edilmesi; eğitimde kadın ve erkekler, karma eğitim, cinsiyet ayrımcılığından uzak eğitim, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi konularında eşit fırsatlar sağlayacak lisansüstü eğitimin sunulması ve işe alma süreçlerine cinsiyet eşitliği temalarının dahil edilmesi. Portekiz’de Cinsiyet Eşitliği için Ulusal Eylem Planı (2007-2010) stratejik müdahale alanı olarak cinsiyet boyutunun sadece yeterlilik profil tanımlarında değil eğitim profesyonellerinin yani öğretmen, öğretmen yardımcıları ve eğitimle ilgili kadronun eğitim profillerini kapsamayı tasarlamaktadır. Finlandiya’da 2008 yılında 'Öğretmen Eğitiminde Eşitlik ve Cinsiyet Duyarlılığı' (TASUKO) (3) odaklı öğretmenlere cinsiyet eşitliğini nasıl sağlayacakları ve işlerinde nasıl daha fazla cinsiyete duyarlı olabilecekleri daha fazla teorik ve pratik bilgi sağlamayı amaçlayan bir araştırma projesi başlatılmıştır. Proje kapsamında müfredat ve yöntemler, araştırma programı ile geliştirilerek araştırma sonuçları öğretmen eğitiminde kullanılacaktır. Cinsiyet konusunun başlangıç öğretmen eğitiminde yeteri kadar yer almadığı görülmektedir. Söz konusu olduğu durumlar ise bireysel kurumların ve öğrenci motivasyonunun konuya ilişkin derslere katılmasına bağlıdır. Bazı ülkeler öğretmen eğitiminde cinsiyet konusuna daha fazla yer vermeyi planlamaktadırlar (Vasiliou, 2009: 94, 95).

2.1.1.7. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının zeminini Cumhuriyet devrimleri oluşturmaktadır. Bu dönemde, kadın-erkek arasında tam bir eşitlik olması gerekliliğine olan inançla gerçekleştirilen devrimlerle, bir yandan modern bir devlet yapısı oluşturulurken, öte yandan da büyük bir toplumsal değişim gerçekleştirilmiştir.

Bu yıllarda yer alan reformlar, kadının yurttaşlık hakkını kazanmasının yanında toplumunun yeniden yapılanmasını sağlamıştır. Cumhuriyet döneminde elde edilen kazanımlara rağmen günümüzde kadınların toplumdaki mevcut konumları irdelendiğinde, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin varlığı göstergelerde belirgin şekilde karşımıza çıkmaktadır. Kızların eğitimi konusunda mevcut yasa ve düzenlemelerin yetersiz uygulandığı ve eğitim süreçlerinin cinsiyet eşitsizliklerini pekiştirdiği Türkiye’de, yine birçok çalışmanın bulgularında ortaya konulan; kadına düşük bir statü atfeden ve eğitimi gereksiz ve önemsiz gören yanlış kültürel yaklaşımlar ile içselleştirilmiş kalıplaşmış cinsiyet rollerinin kaçınılmaz bir sonucu olarak nüfusa geç kayıt ettirilen ve doğum kaydı zamanında yapılmayan kız çocukları, okula gitmek yerine evde işgücü olarak kullanılmakta, erken yaşlarda evlendirilmekte ve maddi sıkıntılar nedeniyle erkek çocukların eğitimi için feda edilmektedir. Türkiye’nin eğitimde önde gelen hedeflerinde herkesin kaliteli bir ilköğretimi ve ortaöğretimi tamamlaması yer almaktadır. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer kamu kurumlarınca yürütülen çalışmalar ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının gerçekleştirdikleri kampanyalarla, özellikle ilköğretimde okullulaşmada önemli kazanımlar elde edilmiştir. Fakat yürütülen bütün çalışmalar ve Yapılan yasal düzenlemeler, özellikle kız çocuklarının, hem ilköğretimde hem de ortaöğretimde okullulaşma oranlarının Türkiye’nin bütün bölgelerinde belirlenen hedeflere ulaşmasında ve eğitimde Cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında yeterli olmamıştır (Çabuk Kaya, 2013: 7).

2.1.2. Eğitim Sisteminde Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Farklı Bakış Açıları

Bu bölümde, cinsiyet farklılıklarına ilişkin farklı bakış açıları hakkında bilgi verilmiştir.

2.1.2.1. Beyinde Cinsiyetten Kaynaklanan Yapısal Farklılıklar

Kadın erkek arasında beyin ağırlığı yönünden farklılık olduğu ve erkek beyninin kadınların beyninden ortalama % 9 daha fazla volume sahip olduğu bilinmektedir. MRI ile sağlıklı kişilerde yapılan araştırmada erkeklerin kadınlardan 91 ml. daha fazla beyin volume ve 20 ml. daha fazla beyin omurilik sıvısı ihtiva ettikleri gösterilmiştir. Fakat

beyin ağırlığını vücut ağırlığına oranladığımız zaman, kadın erkek arasındaki bu fark ortadan kalkmaktadır. Erkekler de sağ korteks daha kalın ve interhemisferlik asimetride daha belirgindir. Dişilerde ise nukleus kaudatus daha büyük, diğer bir deyimle kaudat ve hipokampus bölgelerinin total beyne oranı dişilerde daha fazladır (Öztaş, 1994: 3).

Beyin yapısının ve fonksiyonlarının cinsiyete bağlı değişiklikler gösterdiği, son yıllarda yoğun araştırmalara konu olmuştur. Beynin yapısındaki bu farklılıklar kadın-erkek davranışlarında önemli farklılıkları meydana getirmektedir (Öztaş, 1998: 5).

Yalnızca bu farklılıklardan dolayı bireylerin cinsiyetlere bağlı olarak birbirlerinden daha yetenekli ya da yeteneksiz olduğunu söylemek doğru değildir, sadece her iki cinsin fiziksel ve biyolojik olarak birbirinden farklı olduğu söylenebilir. Kadın ve erkeklerin davranışsal olarak birbirlerinden farklı oluşlarının onlara bebekliklerinden itibaren farklı davranılmasından mı, yoksa aralarındaki biyolojik farklılıklardan mı kaynaklandığı yıllardır tartışılan bir konudur. Son yıllarda yapılan nörobilimsel çalışmalar bu farkın iki cins arasındaki beyin farklılıklarından (anatomik, fizyolojik, nörohumoral ve işlevsel) kaynaklandığı düşüncesini desteklemektedir (Eşel, 2005: 138).

Yapılan fizyolojik araştırmalarda kadınlardaki beyin kan akımının, erkeklerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda 106 sağlıklı kişide yapılan bir araştırmada beynin bazı bölümlerindeki kan akımı ölçülerek, erkeklerin aynı beyin bölgeleri ile karşılaştırılmış ve bütün beyin bölgelerinde kadınların beyin kan akımının erkeklerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadınların beyin kan akımının neden erkeklerden daha yüksek olduğu henüz tam olarak bilinmemektedir. Beyin glikoz kullanımı açısından karşılaştırıldığında da kadın beyinde glikoz kullanımı erkek beyininden yüksektir. Beyin glikoz kullanımının ölçüldüğü bir araştırmada 7 kadın 7 erkek denek üzerinde çalışılmış; kadınların beyinlerinin tamamındaki glikoz kullanım hızının, erkekten % 19 daha fazla olduğu görülmüştür (Öztaş, 1994: 3).

Ulaş (2012: 4)'ın aktardığına göre, her iki cinsin duyguları işlemelerinde de fark vardır. Kadınlarda duyguların hatırlanması daha iyidir ve ortalama olarak kadınların algılama hızı, renkleri ve renk farklılıklarını algılamaları da erkeklerinkinden güçlüdür. Erkekler, duyguyu beyin her iki lobunda değil ya sol ya da sağ yarısında ele alırlar

(Wager, Phan, Liberzon ve Taylor, 2003). Fakat kadın beyinleri, daha çift yönlü bir yaklaşım kullanır (Ibid, 2003). Erkeklerde negatif duyguları içeren beyin aktiviteleri, serebral korteks ile birkaç doğrudan bağlantı yaratan beyin kökündeki amigdalayı çalıştırır (Schneider, Habel, ve arkadaşları, 2000). Ancak genç kızlarda hem duygu işlemede hem de dil için beyin aynı bölümünü yani serebral korteksi kullanılır (Taylor, 2002). İlköğretim ikinci kademedeki kız öğrenciler için bir konu hakkında nasıl hissettiklerini yazmaları veya konuşmalarının istenmesi, erkek öğrencilere nazaran daha kolay bir ödevdir. Çünkü hem hissetme hem de dil becerileri, serebral korteks içinde gelişir. Erkek öğrencilere, aynı sorunun sorulması, onlardan, çok daha zor bir görev olan, duygulara yönelik amigdalayı, dil'e yönelik serebral korteks ile bağlamalarını istemektir (Sax, 2005).

2.1.2.2. Beyin Metabolizması ve Cinsiyet

Beyin, organizmada metabolik aktif organlardan biridir. Ağırlığı vücut ağırlığının % 2'si olmasına rağmen, bazal şartlarda bir dakikada organizmanın kullandığı 25 ml O₂'nin 50 ml. sini kullanır. Dakikada beyne ortalama 800 ml kan gider ve 77 mg glikoz bir dakikada kandan beyne geçer ve ATP' ye çevrilerek kullanılır. Beynin glikojen deposu yok denecek kadar azdır. Onun için hipoglisemiden en fazla etkilenen organların başında beyin gelir. Erkek ve kadın beyinde metabolizma yönünden önemli farklılıklar vardır. Yapılan araştırmalarda beyin kan akımının, erkeklerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Mathew ve ark. 140 sağlıklı kişide erkek ve kadın beyinde sağ hemisfer, sol hemisfer beyin kan akımlarını ölçerek karşılaştırmışlar ve her iki hemisferde de kadınların beyin kan akımı erkeklerin beyin kan akımından önemli ölçüde yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu konuda 106 sağlıklı kişide yapılan araştırmada da, frontal sentral, temporal, pariyetal, oksipital kortekste beyin kan akımı ölçülerek, erkeklerin aynı beyin bölgeleri ile karşılaştırılmaları yapılmış ve bütün beyin bölgelerinde kadınların beyin kan akımının erkeklerden yüksek olduğu ve en fazla farkın frontal kortekste olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra yapılan çok çeşitli araştırmalarda da, hem total hem de bölgesel beyin kan akımı, kadınlarda erkeklerden yüksek olduğu vurgulanmıştır (Öztaş, 1998: 5-7).

2.1.2.3. Öğrenmede Cinsiyetten Kaynaklanan Farklılıklar

Cinsiyet farklılıkları dolayı öğrenme durumlarındaki farklılaşmayı da beraberinde getirmektedir. Fakat buna rağmen bütün kız çocukları aynı şekilde veya erkekler de başka bir şekilde öğrenir denilemez. Ama yaş farklılıklarından dolayı kız ve erkeklerin öğrenme stilleri arasında kayda değer farklılıklar olduğu söylenebilir. Aynı yaşta bir kız çocuğu ile erkek çocuğu arasındaki farklar, farklı yaş grubundaki kız çocukları arasındaki farklılıklardan daha fazladır. Çocukların öğrenme tarzlarını etkileyen, cinsiyete bağlı kişilik özellikleri vardır. Örnek olarak her yaş seviyesinde, kızlar erkeklerden daha iyi işitir ve dinlerler (Wesson ve Ramirez, 1997: 302).

Tecrübi psikoloji araştırmaları, kadın ve erkekte genel akıl kapasitesinin eşit olduğunu, ancak bu iki cins arasında akıl kapasitesini oluşturan çeşitli melekeler bakımından bazı farklılıkların bulunduğunu göstermektedir. Erkek mantıki istidlal (çıkarım), sayılarla çalışma yeteneği (karmaşık matematik problemlerini çözümü) ve teknik beceri bakımından kadına nazaran üstündür. Buna karşılık kadın; lisan ve konuşma yeteneği, hızlı yazma, parmak mahareti, hatırlama ve gözlem hızı bakımından erkeğe nazaran üstündür (Saygılı 2012: 27).

Brophy (2008: 376)' nin aktardığına göre öğrenme stilleri arasındaki farklar, beraberinde bir çok farklı öğrenme çıktısını etkilemektedir. Mesela eğitim ortamlarında kız ve erkek öğrencilerin eğitim durumları üzerine yapılan çeşitli araştırmalarda kız çocukların sınıfta daha yüksek standartlara sahip olmaya meyilli oldukları ve öz performanslarını daha kritik olarak değerlendirdikleri görülmüştü. Aynı zamanda, kızlar, bütün derslerde ve bütün yaş gruplarında erkeklere göre daha yüksek performans sergilemekteydi (Feingold, 1994). Karne notlarına göre, kızlar erkeklerden daha başarılı oldukları için kızların akademik kabiliyetleri açısından daha fazla özgüvene sahip oldukları sanılmıyordu, fakat durum böyle değildi. Kızlar kendi akademik başarılarını değerlendirmede aşırı eleştireldiler ve aksine, erkekler akademik kabiliyet ve başarılarını gerçekçi olmayan bir şekilde aşırı olumlu ve yüksek olarak değerlendirmekteydi (Saxon, vd, 2002: 396-404).

Kızları ve erkekleri motive eden şeyler arasında temel farklar eğitim psikologları tarafından incelendiğinde kızların, anne babaları ve öğretmenleri memnun etmede daha kaygılı olduğu gözlemlenmiştir. Erkekler ise, eğer çalışılan ders ilginç değilse çok az motive olmaktadır (Higgins, 1991: 125-165. Akt. Ulaş: 2012: 6).

Gurian ve Henley (2001: 220)' e göre, öğrencinin başarısını etkileyen öğrenme tarzındaki çeşitli cinsiyet farklılıkları şunlardır:

- Erkekler genellikle tümünden gelim ile akıl yürütmeyi kullanmaya eğilimindedirler.
- Erkekler tümünden gelim ile akıl yürütmeyi, kızlardan daha pratik bir şekilde kullanırlar. Bu da birçok alanda, çoktan seçmeli testlerde, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha da başarılı olduğunu ifade eder.
- Kızlar, özel örneklerden genel teoriye hareket etme eğilimindedirler.
- Erkekler, bir nesneyi görebilme veya dokunabilmede değil, onu hesaplayabilmede daha başarılıdır. Örneğin, Matematik dersi tahtada öğretildiğinde, genel olarak erkekler kızlara göre daha başarılı ve hızlıdır.
- Matematik, el hareketleri ve nesnelere kullanılarak öğretildiğinde, kızlar daha kolay öğrenirler.
- Kızlar, ortalamada genellikle erkeklerden daha fazla kelime kullanırlar.
- Kızlar, kelimeleri öğrendikçe kullanırken, erkekler genellikle sessiz bir şekilde öğrenirler. Kızlar, gündelik kullanılabilir bir dil ile şeyleri anlatır ve kesin detaylar ile tamamlarlar.
- Erkekler spor, hukuk ve askerlik terminolojisi içinde de görüleceği üzere daha şifreli (kodlu) bir dili tercih etme eğilimindedirler.
- Birçok alan için kızlar, en iyi dinleyicilerdir, söylenenleri daha fazla ve detaylı duyarlar erkeklere nazaran, bir ders veya bir konuşmanın detayları ile daha fazla ilgilenirler.
- Erkekler, daha fazla mantık ve daha az sözel dolambaçlı ifade ile daha iyi performans gösterirler (Thom, 2006: 27).

Cinsiyete dayalı öğrenme farkları, bazı spesifik derslerde kendini iyice ortaya koymaktadır. Aslında, kızların ve erkeklerin neler öğrenebilecekleri arasında bir fark yoktur. Kız ve erkekler bir konuyu eşit şekilde öğrenme kabiliyetine sahiptir. Ancak farklılık öğretme tarzından kaynaklanabilmektedir. İngiltere'de 27.77 lise arasında

yapılan bir çalışmaya göre, yaşları büyüdükçe, karma okullardaki kız öğrencilerin Fen Bilgisi ve Kelime Bilgisi başarılarının, erkek öğrencilere göre gerilediği, fakat tek cinsiyetli okullarda ise aksi bir durumun varlığı tespit edildi. Başarı grubunun en üstünde tek cinsiyetli eğitime devam eden kızlar, sonra tek cinsiyetli eğitime devam eden erkekler, sonra karma okuldaki erkekler ve en son karma okullardaki kızlar gelmektedir (Finn, 1980. Akt. Ulaş, 2012: 18).

Yine bu bağlamda yapılan başka bir çalışmada, 13 ve 14 yaşlarındaki öğrencilerin değişik derslerle olan ilişkileri incelenmiş ve karma okullardaki öğrencilerin derslere karşı olan tavırlarının, cinsiyete bağlı olduğu tespit edilmiştir. Yani erkekler Matematik ve Fen Bilgisini sevip Drama ve dil derslerini sevmiyorlardı. Ama tek cinsiyete göre eğitim veren okullardaki erkekler ise Drama , Biyoloji ve dil derslerine daha çok ilgi duyuyorlardı. Benzer bir şekilde tek cinsiyet eğitimi alan kızlar, Matematik ve Fen Bilgisi derslerine karma okullardaki kızlardan daha fazla ilgi duymaktaydılar (Stables, 1990: 221-230).

(Doreen, vd. 1993)'ne göre cinsler arasındaki farklar şunlardır;

- Kızlar bütüne bakar, erkekler parçaya
- Kızlar sakin ortam ve anlatımı sever, erkekler hareketli olmayı,
- Kızlarda sağ beyin görsellik hâkimdir, erkekte sol beyin ve hesap işlemleri,
- Kızlar sözel testlerde daha başarılı olur, erkekler uzay mekân ve sayısal testlerde,
- Kızlar daha önce konuşur, erkekler daha sonra,
- Kızlar 20.000 kelime ile düşünür, erkekler 7000 kelime ile
- Kızlarda dil ve okuma becerisi daha erken, erkekler de daha geç,
- Kızlar daha latif ve nazenin, erkekler daha sert ve haşin,
- Kızlar uzlaşmacı, erkekler yarışçı,
- Nobel fizik ödülünü alan 168 kişiden sadece ikisi bayan,
- Beynin konuşmayla ilgili bölümü kadınlarda % 11 oranında daha fazla nörona sahiptir (Akt. Karaaslan, 2011).

2.1.2.4. Kadın ve Erkek Arasındaki Bedensel Farklılıklar

Saygılı (2012: 25, 26)'ya göre;

- Kadın daha çabuk buluşa erer. Beyin gelişmesi kadında daha belirli ve öndedir. Dişiliğe daha çabuk ulaştığı gibi erkeğe oranla üreme fonksiyonları daha erken sonlanır.
- Erkekler özellikle ergenlik döneminde hareketlidirler. Bu çağda atılganlık, egemen olma ve babalık dürtüleri mevcuttur. Kadında ise ergenlik çağı organizmanın korunmaya en fazla muhtaç olduğu bir dönemdir. Bu devrede organizmaya ağır yükler yükletilmesi cinsel-hormonal olgunlaşma sürecinin ahengini bozabilir (Velicangil, 1980).
- Kadınlar bedensel güç bakımından erkeğe nazaran daha zayıftırlar. Kadının genel bedensel gücü, erkeğin gücünün ancak % 70-75'ine ulaşabilir. Bu fark ergenlikten itibaren açık bir şekilde belirmeye başlar. Benzer bir antrenman programıyla yapılan çalışmalarda kas kuvveti erkeğe nazaran daha yavaş yükselir ve ulaşılan en üst seviye daha düşüktür. Bir araştırmada, kadındaki gücün erkekte elde edilenin ancak % 43'üne ulaşabildiği tespit edilmiştir (Adasal, 1975).
- Kadınların enerji metabolizmaları da erkeklerden daha düşüktür. En yüksek yüklemelerde bile erkeğin % 80'i civarında kalır.
- Fizik sıkıntılara karşı erkek kadına oranla daha dayanıklıdır.
- Kadın şoklara, uykusuzluklara, mahrumiyetlere daha fazla tahammül gücüne sahiptir.
- Hararet, nabız, teneffüs kadında daha fazladır. Ölçülebilen değerlerde (kan sayımları gibi...) hep kadınla erkek arasında farklılıklar vardır.

- Alkol, sigara, uyuşturucu gibi vücuda zehir etkisi yapan maddelere karşı kadın daha hassastır.
- Kalp-damar sisteminde farklılıklar vardır. Kadında maksimal (en yüksek) oksijen sarfiyatı daha azdır. Kalp daha küçüktür ve vuruş hacmi daha düşüktür.
- Solunum sistemi: Kadında vital kapasite (nefes alma) miktarı düşüktür. Erkek ve kadından aynı seviyede bir çalışma istendiği takdirde, kadının daha fazla gayret sarf ettiği ve fakat çalışma gücü eğrisinin erkeğe nazaran çok daha süratle düştüğü görülür

2.1.2.5. Kadın ve Erkek Arasındaki Ruhsal Farklılıklar

Saygılı (2012: 26-27)'ya göre; kadın ve erkek, sadece fiziksel bakımdan değil, ruhsal yönden de bazı farklılıklar gösterirler. Bu farklarla, kadın ve erkek iki ayrı yapı gösterirler ve aslında birbirlerini tamamlarlar. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Kadın ve erkek, daha çocukluk yaşlarından itibaren ayrılırlar ve başka dünyaların insanları oldukları belli olur. 4-5 yaşındaki bir kız çocuğu maharetinden ve zarifliğinden seve seve faydalanır; aynı yaşta bulunan erkek çocuğu ise kuvvetini ve bütün vücudunun ağırlığını kullanır.
- Yine kız çocuğunun his dünyası duygulu düşlerden zevk alır. Güzel masallardan hoşlanır. Oysa ki erkek çocuğu, makine icatları, karışık savaş aletleri tasarlar; savaşlarda bulunmayı, güçlü olmayı tahayyül eder. Kız çocuğu ise, güzel kadın süsleri arasında düşlere dalmayı, acayip çiçeklere ve çok renkli kuşlara sahip olmayı tercih eder (Velicangil, 1980).
- Erkeklerde, özellikle ergenlik çağında, olağan bir vasıf sayılan saldırganlık (agression), egemen olma ve nihayet babalık dürtüleri mevcuttur. Kadında ise ergenlik çağı, organizmanın en fazla korunmaya muhtaç olduğu bir devredir. Bu

devrede organizmaya ağır yükler yüklenmesi, cinsel hormonal olgunlaşma süresinin ahengini bozabilir (Velicangil, 1980). Erkek beyinde fiziksel etkinlik ve saldırganlığa ayrılmış merkezler daha büyüktür.

- Erkek ben-merkezci (egosantrizm), kadın ise özgecirdir (diğergam-elsever). Yani başkalarının ıstıraplarını paylaşmak, kendi hakkından kendi isteği ile vazgeçmek ve fedakarlıklarda bulunmak, başkalarının felaketlerinde yardımcı olmak karakteri birçok kadında fazilet derecesindedir. Erkek ise önce kendi ve şahsi menfaatini düşünür.
- Kadın, organizmasının doğası itibari ile daha fazla bedensel ve ruhsal ıstıraplar çeker. Fakat bunlara daha fazla tahammül gücüne sahiptir.
- Kadın erkeğe nazaran daha merhametlidir.
- Büyük sıkıntılar karşında kadının sükuneti ve dayanıklılığı daha fazladır.
- Kadın heyecanı ile yaşar, erkek ise muhakeme ile seçkinleşir (Osman, 1927).
- Erkek genellikle daha dışa dönük ve aktiftir. Dış dünyayı ele geçirmek ister, düşünce ve duyular bakımından daha iyi gelişmiştir. Kadın ise içe döndüktür. Duyular ve sezgi konusunda erkeğe nazaran üstündür.
- Kadın sinirsel olarak daha dayanıklıdır.
- Kadında genellikle vejetatif sinir sistemi daha oynaktır. Tecrübi psikoloji araştırmaları, kadın ve erkekte genel akıl kapasitesinin eşit olduğunu, ancak bu iki cins arasında akıl kapasitesini oluşturan çeşitli alışkanlıklar bakımından bazı farklılıkların bulunduğunu göstermektedir. Erkek mantıki istidlal (çıkartım), sayılarla çalışma yeteneği (karmaşık matematik problemlerini çözümü) ve teknik beceri bakımından kadına nazaran üstündür. Buna karşılık kadın; lisan ve konuşma yeteneği, hızlı yazma, parmak mahareti, hatırlama ve gözlem hızı bakımından erkeğe nazaran üstündür (Velicangil, 1980).

- İki cins arasında karakter bakımından da şu gibi farklar dikkati çeker: Erkekler karar almaya, bağımsızlığa, ihtirasa ve kritik davranışlara büyük eğilim gösterir; kadın ise daha insancıl ve toplumsaldır; nörozlara (bir çeşit ruhsal bozukluk) daha fazla yatkınlık gösterir; kadının düşünce ve davranışları, genellikle entelektüel analizlerden ziyade hislerinin tesiri altındadır.
- Erkekler kıvrak zekâlı, buyurgan, özdenetimli, yarışmacı ve eleştirebilen bir insan olmak; kadınlar ise sevecen, içinden geldiği gibi davranan, cana yakın ve cömert bir insan olmak için çabalarlar (Postalı, 2014).

2.2. Karma Eğitim Tarihçesi

Bu bölümde karma eğitimin tarihçesi, olumlu ve olumsuz yönleri ve karma eğitim ortamı konuları açıklanmıştır.

2.2.1. Dünya Geneline Karma Eğitimin Tarihçesi

Karma eğitim ilk kez reform hareketinden sonra bazı Protestan gruplarının, erkeklerin yanı sıra kız çocuklarına da kitabı mukaddesi (incil) okumayı öğretmek istemeleriyle ortaya çıktı. Uygulama İskoçya, İngiltere'nin kuzeyi ve Amerika'daki İngiliz kolonisi New England'da yaygınlaştı. 18. yüzyılın ikinci yarısında kızlar da kent okullarına alınmaya başladı. Amerikan Bağımsızlık Savaşı'ndan sonra kilise kurumlarının yerini alan parasız ilkokullarının hemen tümünde karma eğitim yapılıyordu. 19. yüzyılın sonunda, ABD yüksekokullarının yüzde 70'inde karma eğitim uygulanıyordu. Batı Avrupa'da, ilk ve orta öğretimde karma eğitime İskandinav ülkeleri öncülük etti. II. Dünya Savaşı'ndan sonra gelişmekte olan pek çok ülkede karma eğitim benimsendi. Ama birçok ülkede toplumsal koşullanma ve dinsel yasaklar karma eğitimi sınırlamaktadır (Rury, 2004: 1-3).

2.2.2. Türkiye’ de Karma Eğitim Tarihi

Türkiye’de II. Meşrutiyet (1908) öncesinde mahalle okullarındaki karma eğitim çağdaş bir temele dayanmıyordu. II. Meşrutiyet Döneminde ünlü eğitimci Mustafa Sâti Bey kendi açtığı özel yuvada çağdaş karma eğitimin ilk adımını attı. 1921’de İstanbul İnas Darülfünun öğrencilerinin, erkeklerin öğrenim gördüğü Darülfünun sınıflarına yerleşmesiyle yükseköğretimde karma eğitime geçildi. Yine 1921-22 öğretim yılında Erzurum’da Albayrak İlkokulu’nda karma eğitim başladı. 1927’de Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati ile ortaöğretim genel müdürü Cevat Dursunoğlu’nun öncülüğünde, Selim Sırrı Tarcan ve Hasan Âli Yücel gibi bakanlık müfettişlerinin de desteğiyle, diğer üst yöneticilerin çoğunun muhalefetine karşın karma eğitimin yaygınlaştırılması için ilk deneme yapıldı. Ertesi yıl 70 ortaokulda karma eğitime geçildi; birkaç yıl içinde de bazı meslek okulları dışında karma eğitim ağırlık kazandı. 1930’daki Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişleri Kurultayı’nda karma eğitim bir kural olarak benimsendi. 1973’te çıkarılan Milli Eğitim Temel Kanunu karma eğitimi ilke olarak benimsemiştir. Bazı okullar (örn. askeri okulların bir bölümü, ebe yetiştiren sağlık okulları) öğretilen mesleğin gereği olarak kız ya da erkek öğrencileri ayrı eğitmektedir (Akyuz, 2013: 397).

Karma eğitim uygulaması ilk defa 1924 yılında, Tekirdağ’ da kız lisesi bulunmaması dolayısıyla kızların erkek liselerine kaydolmak istemeleri bu sorunu meydana getirmiştir. Birçok tartışmalardan sonra hükümet 1924 Ağustosunda ilköğretim eğitiminin karma olmasını, kızların erkek okullarına erkeklerin de kız okullarına kayıt olabilecekleri kararı alındı. Cumhurbaşkanı “ Gazi Paşa “ da 28 Ağustos 1924 de öğretmenler kongresi dolayısıyla Maarif vekili Vasıf Bey’ in verdiği yemekte yaptığı konuşmada şöyle demiştir: “ Reisi Cumhuriyet ve memleket irfanı “ erkek ve kız çocuklarımızın, aynı suretle, bütün tahsil derecelerindeki talim ve terbiyelerinin ameli olması mühimdir. Memleket evladı her tahsil derecesinde iktisadi hayatta müessir ve muvaffak olacak surette eğitilmelidir.” demiştir. 1925 sonları ile 1926 yılları başlarında toplanan üçüncü heyet-i ilmiyede yatisız ortaokullarda öğretimin karma olması, 1927–1928 öğretim yıllarından itibaren karma ortaokullar kurulması, liseler için de karma eğitime ancak 1934–1935 öğretim yılından itibaren geçilebilmiş tek lisesi olan yerlerde 19 lisede karma öğretime başlanılmıştır (Aydın, 1997: 20, 21).

Tan (1981: 61)’a göre, Millî Eğitim Temel Yasasında karma eğitim, ifadesini bulmuştur. "Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin

türüne, imkân ve zorluklara göre bazı okullar, yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir" denmektedir. Bu görüşe, toplumumuzda Cumhuriyet döneminde ulaşılmıştır. Oysaki kız ve erkek öğrencileri mekân olarak ayırmak, kız ve erkek okulları açmak düşüncesi zaman zaman ilgi görmüştür. Özellikle ergenlik döneminde bulunan öğretim kademeleri için bu ayırım istenmiştir. Karma eğitim düşüncesi, "kız ve erkek öğrencilere ayrı, fakat eşit eğitim" verelim biçimindeki uygulamaları da kabul etmemiştir. Çünkü Batının gelişmiş sanayi toplumları bile ayrı fakat eşit okulların donatım, araç gereç, kadro, öğrencilerin sınıfsal kökeni açısından eşit olmadıkları belirlenmiştir. Yasanın getirdiği karma eğitim ilkesi, eğitimde fırsat eşitliğini gerçekleştirmeyi amaçlayan çağdaş görüşleri yansıtan hukuksal güvencedir. Ayrıca bu ilke, Atatürk devrimlerinin bir parçası olarak eğitim sistemimize girmiştir. O Atatürkçü düşüncede ve Atatürk döneminde karma eğitim, cinsiyete dayanan geleneksel hayat alanları ayrışımına son vermiş, çağdaşlaşmaya yönelen toplumsal değişimin etkin bir aracı olarak kullanılmıştır. Karma eğitim düşüncesi, eğitim sistemimize bir ilke olarak Atatürk döneminde girmiş ve yerleşmiştir. Atatürk öncesi eğitim tarihimizde karma eğitim bir ilke değildi. "Haremlik-Selâmlık" anlayışı çerçevesinde kadının eğitimden yararlanması söz konusu olmuştur. Kızların eğitim imkânlarından yararlanmaları, tarihimizin uzun bir döneminde îslâmiyetin cinsel rol tanımlamalarına bağlı kalmış, bunun değiştirilmesi çabaları direnişle karşılaşmıştır. Kızların özel ve dinsel eğitimleri, onları erkekten ayırmıştır. Sübyan okullarında bile kız ve erkekler ayrılmıştır. Hele ergenlik döneminde, ateşle barutun bir arada olamayacağını söyleniyordu. Oysaki bunları, bir yazarın dediği gibi birbirine zıt iki madde olmaktan çok, toplum motoruna buhar yapan ateşle su olarak görmelidir. Onları birbirlerinin tamamlayıcısı, birbirinin eşi olarak görmelidir. Kurtuluş Savaşı, kadın ve erkek için hayat alanları ayrışımından, birlikte varoluş ve işbirliği sürecine geçişin ortamını hazırlamıştır.

Atatürk, çeşitli konuşmalarında toplumun ilerlemesi ve yükselmesi için bilimsel, töresel, toplumsal ve ekonomik hayatta kadını erkeğin ortağı, arkadaşı ve yardımcısı yapmak gereğini vurgulamış, sürekli olarak toplumun kadın ve erkekten oluşan bir bütün olduğuna değinmiştir. İlk kez 1927-28 öğretim yılı başında ortaokullarda karma eğitime geçildi. 1934-35 ders yılında ise tek lisesi bulunan merkezlerde 19 lisede karma öğretim uygulaması gerçekleştirildi. Böylece karma eğitim, eğitim görmüş kadın nüfus sayısını arttırmış, ayrıca, geleneksel cinsel rol kalıp yargılarını değiştirmede etkin olmuştur. Cumhuriyet dönemimizde okullarda erkeklerle aynı eğitimi gören, aynı

başarıyı gösteren, aynı meslek alanlarına ayrılabilen genç kızlar, Atatürk'ün ideallerini gerçekleştirmişlerdir (Tan, 1981: 61).

Eğitim-öğretim lâik bir yapıya kavuşturulmuş, 1 Kasım 1928'de Lâtin alfabesine geçilmiştir. Yeni harflerin Türk Ulusu'na öğretilmesi ve benimsetilmesi için Millet Mektepleri açılmıştır. Yabancı uzmanlar ülkeye davet edilerek eğitim sorunlarına çözümler getirilmeye çalışılmıştır. 1931'de Türk Tarih Kurumu, 1932'de de Türk Dil Kurumu kurulmuş, tarih ve dil konularında millî bir amaca yönelme başlamıştır. Kadın eğitimine önem verilmiş ve karma eğitime geçilmiştir. Ülke genelinde Halkevleri açılmış, yüksek öğretim alanında önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. Köye uygun öğretmen yetiştirme politikalarına ağırlık verilerek, bu alanda yeni çözüm yolları aranmıştır (Ergün, 1997: 91, 92).

2.2.3. Karma Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Bu bölümde karma eğitim sisteminin, öğretmen ve öğrenciler açısından avantajları ve dezavantajları açıklanmıştır.

2.2.3.1. Karma Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumlu Yönleri

- Çeşitlilik ve eşitlik gibi prensipleri bütünleştirecek bir çalışma ortamı
- Kızlara ve erkeklere akıl hocalığı yapmak için fırsat ortamları
- Farklı öğrencilere ders öğretme yeteneğini geliştirme fırsatı
- Kız ve erkek öğrencilere işbirliği ve dostluğu teşvik etme fırsatı
- Tartışmalara, öğrencileri geniş bir yelpazede çekme fırsatı
- Kız ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet kalıplarına karşı mücadele fırsatları gibi avantajlar sunar (Online 1).

2.2.3.2. Karma Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumsuz Yönleri

Karma eğitimde öğrenci ile öğretmen arasında önyargı oluşma ihtimali de ayrık eğitim savunucuları için bir başka destektir. Çünkü bir öğretmen karşı cinsteki öğrencilerine karşı daha mesafeli, kendi hemcinsindeki öğrencilere karşı daha yakın

davranabiliyor. Yapılan bir araştırmaya göre bayan öğretmenlerin, kız öğrencilere daha yüksek not verme eğiliminde olduğu ortaya çıktı. (Foster, 2012: 10) Öğretmenlerin bu tür bir eğilime girmesine “aktif öğretmen etkisi” adı verilirken, öğrencilerin bir öğretmene ırkı, rengi veya cinsiyeti gibi sebeplerle olumsuz reaksiyon göstermesine “pasif öğretmen etkisi” denilmektedir. Bu açıdan bakıldığında gerek aktif, gerek pasif öğretmen etkisinin ciddi sorunlara yol açacağı öne sürülmektedir (Dean 2005. Akt. Foster, 2012: 11).

Kız çocukların öğrenme ortamının farklı ve kendine özgü bir boyutu vardır. Kızların öğrenim gördükleri psikolojik ortam hakkında derlenmiş sistematik veri bulunmamaktadır. Ancak yapılmış bulunan çok sayıda araştırma ve gözlem, bu psikolojik ortamın ne ifade ettiği hakkında bazı ipuçları vermektedir. Bir psikolojik ortam olarak okul, sadece öğrenme süreçleri bağlamında değil, tırnaklar, saçlar, giysiler, arkadaş ilişkileri gibi konularda da otoritenin kontrolüne tabi olması nedeniyle, tanımı gereği stresli bir ortamdır. Burada kızlar özellikle mercek altındadırlar ve sıklıkla da öğretmenleri tarafından davranış biçimleri ses tonu vb, konularda ek kısıtlamalara tabi tutulurlar. Bu nedenle kızlar çareyi dikkatleri üzerlerine çekecek davranışlardan, soru sormaktan, tartışmalardan ve karar verme süreçlerine katılmaktan kaçınmakta bulurlar. Böylece alacakları riskler azalır. Ancak bu durumda etkin öğrenme için gereken ilişkiler de en aza indirgenmiş olur. Bu stratejinin bir sonucu olarak, özellikle de kırsal alanlarda, kızların daha az disiplin sorunları olmakta, kızlar geleneksel cinsiyet rollerine uygun beklentiler doğrultusunda temizlik, hizmet, okul içi ve dışında dayanışma gibi konularda gönüllü olarak ortaya çıkmaktadırlar (Acar, vd. 1999).

2.2.3.3. Karma Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumlu Yönleri

- Çeşitlilik ve eşitlik sunan bir ortam
- Kişilikleri, etkinlikleri ve dersleri geniş bir yelpazede sunma fırsatı
- Kız ve erkeklere olumlu akran rol modelleri edinme imkânı
- Karşı cinsiyet ortamlarında kendi liderlik özelliklerini uygulamaya fırsatı
- Her iki cinsiyete birbirlerine saygılı, destekleyici dostluklar edinme fırsatı
- Aile ve iş yaşamları için ileriye yönelik olarak hazırlama (Online 2).

Daunt (2014)'e göre,

- Toplumsal yaşam alanlarında kendilerinden beklenen cinsiyet rollerine uygun olarak davranmayı öğrenme,
- Okul, aile ve sosyal yaşam alanlarında karşı cinsiyetteki gruplara uyum sağlama,
- Bireysel olarak başkalarının fikir ve düşüncelerine saygı göstermeyi öğrenmek,
- Kızlar ve erkekler arasında olumlu yönde rekabet etme, cinsiyet farklılıklarının bilincine varma, görev ve sorumluluk paylaşımı edinme imkânları sunma,
- Kız ve erkekler arasında cinsiyet baskınlığını ortadan kaldırarak, eşit eğitim imkânları, iletişim ve işbirliğine dayalı ortamlar sunma

2.2.3.4. Karma Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumsuz Yönleri

Kavaklı (2012: 26-29)'ya göre;

- Bugüne kadar uygulanan karma eğitim, toplumda kadınların erkeklere eşitliğini sağlamadığı gibi, onların daha okul çağından itibaren erkek hâkimiyeti altında yaşamaya alıştıyor. Kızlar erkeklerle yarışmama korkusu ile kendi yeteneklerini geliştiremiyor ve geleceğin mesleği olarak kabul edilen elektronik, fizik, kimya ve teknik branşlarda yarışmadan çekiliyorlar.
- 1960'lı yılların sonunda kız ve erkek öğrencilerin bütün derslerde karma eğitime tabi tutulması büyük bir reform olarak kutlanmıştı. O zamanlar öğretmenler, politikacılar ve bilim adamları, karma sınıfların otomatik olarak kadın erkek eşitliğini sağlayacağına inandılar. Ama karma eğitim eşitliği sağlayamadı.
- Karma eğitimdeki başarı, reformcuları haklı çıkarır gibi göründü. İstatistiklere bakılacak olunursa kız öğrencilerin iyi bir hamle yaptığı görülür ve kız öğrencilerin liseden mezun olanların oranı % 54. Fakat umulanın tersi oldu. Karma eğitim, toplumdaki kadın ve erkek klişelerini ortadan kaldırmak yerine, kadın ve erkek rollerini perçinledi.
- Öğrenimde kız öğrencilere daha iyi bir şans sağlamak yerine, onları daha dezavantajlı hale getirdi.

- Kadın erkek eşitliği sağlama konusundaki eski klişeler devam etmekte
- Karma eğitim hiçbir şekilde kızların meslek şanslarını iyileştirmedir
- Karma eğitimde kızlar, erkekler tarafından daima geri plana itiliyor. Bütün ders zevklerini kaybediyor ve başarısızlığa doğru sürüklendiler.
- Karma eğitim kız ve erkekteki farklılıkları göz önüne almamaktadır. Fizik, kimya, matematik, bilgisayar, spor ve el işi derslerinde erkekler hep öndedir. Dil eğitimi, edebiyat, coğrafya, pedagoji ve psikolojide ise kızlar daha başarılıdır. Karma eğitimde kızların yeteneklerini geliştiremedikleri tespit edilmiştir. Birçok alandaki rekabet, kızları başarısızlığa mahkûm etmektedir.

Karma eğitimde kızlar erkeklerin bulunduğu sınıflarda çekingenleşmekte, söz almak ve sınıfta faal olmak istememekte, alay edilme korkusuyla içe kapanmakta ve bu şekilde zarar görmektedir. Kısacası kızların kişilikleri baskılanmaktadır (Kavaklı, 2012: 26-29).

- Karma eğitimden erkekler de zararlı çıkmaktadır. Şöyle ki erkeklerin sınıftaki karşı cinse olan ilgisi, kanında yükselen hormonlar icabı dikkatlerini dağıtabilmekte, zihinsel performanslarını düşürebilmektedir. Bu konu yapılan çeşitli araştırmalarca da gösterilmiştir. Gerçekten ergenlik döneminde şu anda bilemediğimiz bir sinyal, hipotalamusta bulunan hücreleri tetikleyerek cinsiyet hormonlarının salgılanmasının 10-20 kat artmasını tetiklemektedir. Salgı bezlerince salgılanan kimyasallar olan cinsiyet hormonları ise kan dolaşımında dolaşarak beyni, vücudu ve davranışları etkilemektedir.
- Yine karşı cinsler arasındaki duygusal yakınlaşmaların olması ayrı bir problemdir. Daha sonra saatler süren mesajlaşma ve görüşmeler (cep telefonu veya internetle), kıskançlık ve kavgalar gençlerin konsantrasyonunu bozmakta, derslerden soğutmaktadır. Eğitim ve öğretime ayrılması gereken bu önemli yıllar heba olabilmektedir.

- Yine kız ve erkek arkadaş kıskançlıkları önemli bir problemdir. Gençler bu yüzden sık bunalıma sürüklenebilmekte, çekişmeler kavga ve yaralanmalara yol açabilmektedir.
- Kız okullarında kızların birbirleriyle arkadaşlıkları daha derin olmakta, birlikte tecrübeler kazanmakta, kendilerini geliştirmekte, adeta birlikte büyümektedirler. Kısacası birbirlerine rakip değil bir dostluk ilişkisi söz konusu olmaktadır. Karma okulun kızları arasında böyle bir dayanışma görmek daha az mümkündür. Aksine düşmanlığa varabilen gruplaşmalar ve erkek hegemonyası mevcuttur.
- Fiziksel olarak kendini yetersiz bulan veya arkadaş bulamayan kız ve erkek öğrenciler karamsarlığa ve birtakım komplekslere sürüklenebilecektir.
- Anadolu'da ve özellikle doğuda muhafazakâr aileler kız çocuklarını okula göndermemekte, kızların okullaşma oranı düşmektedir. Bu yüzden bu kesimlerin kız çocukları eğitim alamamaktadır (Online 3).

2.3. Ayrık Eğitim

Ayrık eğitim kız ve erkek öğrencilerin kendi hem cinsleri ile aynı sınıflar ya da okullarda eğitim aldıkları uygulamadır. Birçok ülkede ayrık eğitim dini ya da kültürel inançları nedeniyle yapılmaktadır, Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulama yirminci yüzyıldan beri devlet okullarında yaygın olmamıştır. Ancak, eğitimin bu formu ülke genelinde birçok özel okullarda pratikte sürekli olmuştur (Morin, 2014).

Ayrık eğitim kız ve erkek öğrencilerin sadece kendi hemcinslerinden oluşan sınıf veya okullarda eğitildiği eğitim ortamı olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında “kız ve erkek öğrencilerin ayrı binalarda veya okullarda veya sınıflarda eğitim öğretime katılması” olarak da tanımlanabilir (Johnson, vd. Akt. Bond: 2013).

Ayrık eğitim denildiğinde, bu tanımlardan ayrık bir eğitim ortamının üç türlü olabileceği sonucu çıkarılıyor. Buna göre bir eğitim kurumunda tek cinsiyetli (veya

ayrık) bir eğitim veriliyor denebilmesi için; o kurumun ya tamamı ya belli binaları ya da belli sınıfları sırf bir cinsin eğitimine tahsis edilmiş olmalıdır (Aygül, 2013: 4).

2.3.1. Dünya Genelinde Ayrık Eğitimin Tarihçesi

Kız ve erkek çocukların aynı okullarda ya da ayrı okullarda okumasının yarattığı etkiler birçok Avrupa ülkesi de dahil olmak üzere, günümüzde hem politika yapımcılar hem de araştırmacılarca sıkça tartışılmaktadır. Tarihsel gelişimine bakıldığında örgün eğitim kavramının ilk çıktığı yıllarda örgün eğitime sadece erkekler katılmaktaydı. Daha sonra eşitlik kavramının eğitime girmesi ile de erkekler gibi kadınların da eğitim alma haklarının olduğu kabul edildi ve kadınlar da eğitim hayatında yer almaya başladı. Eşitliğe bakış uzun yıllar kadın ve erkeklerin ayrı eğitim almaları ile sınırlı kaldı (Koyuncu, 2014).

Ayrık eğitimin tarihçesi Avrupa ülkeleri ve diğer birçok ülkede İkinci Dünya Savaşı öncesine kadar dayanmaktadır. Cinsiyet eşitliğini desteklemek ve her iki cinsiyete de eşit eğitim erişimi sağlama amacıyla özellikle Hıristiyan toplumunun kitab-ı mukaddesi (incil) okumayı öğretmek amacıyla reform hareketlerinin bir sonucu olarak kız ve erkeklerin birlikte eğitim görmeye başlaması ile tek cinsiyetli eğitimden karma eğitim sistemine geçişler başladı. Tek cinsiyetli eğitim hala birçok ülkede kabul gören devam eden bir sistemdir (Online 4).

2.3.2. Osmanlı'nın Son Dönemi ve Türkiye'de Ayrık Eğitimin Tarihçesi

Topçu ve Yaşayan (2012: 92-110)'a göre, Osmanlı'nın son dönemlerinde Batılı tarzda yapılan yenilikler, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bir ikiliği ortaya çıkarmıştır. Bir yandan eskiyi korumak isteyen, diğer yandan yeniye yerleştirmek ve pekiştirmek isteyen okulların varlığı, dahası azınlık okulları ve yabancı misyoner okullarının eğitim ve öğretim çalışmaları, Osmanlı toplumunu oluşturan kesimleri karşı karşıya getirmiştir. Osmanlı devlet yöneticileri tarafından, bu çok başlılığa ve karmaşıklığa son vermek için çalışmalar yapılmışsa da bunlar başarılı olamamıştır. Osmanlı'daki eğitim sorunları, Millî Mücadele Döneminde de devam etmiştir. Bu

dönemde eğitim işleri iki merkezden yürütülmüştür. İstanbul Hükûmeti'ne bağlı olan Maarif Nezareti (Eğitim Bakanlığı) İstanbul'da eğitim işlerini yürütürken TBMM Hükûmeti'ne bağlı olan Maarif Vekâleti (Eğitim Bakanlığı), Anadolu'da eğitim işlerine yön vermiştir. İşgalci devletler ise buldukları bölgedeki okullarda siyasi düşüncelerini yaymaya yönelik çalışmalar yapmışlardır. 1922 yılında saltanatın kaldırılması ile birlikte İstanbul Hükûmeti ve ona bağlı olan Maarif Nezaretinin görevi sona ermiş, eğitim kurumları, Ankara'da bulunan Maarif Vekâletine bağlanmıştır.

İnas (Kız) Darülfünunu, 1922'de Darümuallimat-ı Aliyeden ayrılıp Darülfünuna bağlandı. Derslerini yine erkeklerden ayrı olarak başka saatlerde yapacaktı. Fakat, fen ve edebiyat şubelerindeki kız öğrenciler, kendi sınıflarını boykot edip erkek öğrencilerin sınıfına gitmişler ve İnas Darülfünunu Eylül 1921'de tarihe karışmıştır (Akyüz, 1996: 398).

1922 yılında eğitim kurumlarının çoğu kendi isteğiyle, Ankara'da bulunan Maarif Vekâletine bağlandı. Saltanatın kaldırılmasıyla Osmanlı Devleti sona erince İstanbul Hükûmeti'ne bağlı tüm kurumlar aynı bakanlığa devredildi. Osmanlı İmparatorluğu boyunca, kızlar ancak ilkeğitim görebildiği için, karma eğitim bir sorun olmamıştır. Tanzimat'la beraber orta dereceli okullara kızların da alınmasına izin verilince, kız öğrenciler daima erkeklerden ayrı okullarda okutulmuştur... Kız okullarının avluları yüksek duvarlarla çevrilmiş, erkeklerin onları görmesi önlenmiştir. Bu okullara, zorunluluk olmadıkça erkek öğretmenler atanmamış; ancak kadın öğretmen bulunamadığında, çok ihtiyar veya çirkin erkek öğretmenlerin verilmesine dikkat edilmiştir... Ders saatlerinin dışında erkek öğretmenlerin kızlarla beraber bulunması da yasak edilmiştir. Bu sürelerde, kendileri için ayrılan yerlerde bekleyen erkek öğretmenlerin, ders zili çalınca bir kadın mubassır (gözetici) ile beraber sınıfa gitmelerine izin verilmiş, dersten çıkar çıkmaz da gene bu mubassırla beraber sınıfı terk etmeleri sağlanmıştır (Başgöz, 1995: 103,104).

Topçu ve Yaşayan (2012: 92-110)'na göre, İstanbul'da üç liseden ve Anadolu'da birkaç kız öğretmen okulundan başka, Türkiye'de kızların okuyacağı ortaöğretim kurumları yoktu. Özellikle subayların ve memurların kalabalık olduğu illerden, 1925 yılından başlayıp daima artan bir şekilde, Bakanlığa baskı yapılıyordu. Eğitim Bakanlığından, kızlar için okul açılması isteniyordu. Bakanlığın bütçesi erkeklere

yetecek okulları açmak için bile yeterli değildi. Bir çözüm bulabilmek için, Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Dairesi, 1927 yılında, karma eğitimi öngören bir tasarı hazırladı;

- 1921 yılında Üniversitelerde karma eğitime geçilmiştir.
- 1924'te ilkokullarda karma eğitim başlamıştır.
- 1926-1927 öğretim yılından itibaren ücretsiz hâle getirilen orta öğretimde, kız ve erkek öğrencilerin bir arada öğrenim görmeleri gerçekleştirilmiştir.
- 1934 yılından itibaren liselerde karma eğitime geçilmiştir. 1937 yılından itibaren, köy öğretmen okullarında karma eğitime geçilmiştir.
- 1940 yılından itibaren, köy enstitülerinde karma eğitime geçilmiştir.

Yukarıda yazılan gelişmeler sonucu bazı okul türleri hariç Türkiye 'de genel olarak tek cinsiyetli eğitimden, karma eğitime geçiş olmuştur

2.3.3. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumlu Yönleri

Öğretme bir sanattır. Öğretmenler her bir öğrencinin ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda planlarını ayarlamak durumundadırlar. Kız ve erkek öğrencilerin farklı öğrenme süreçleri ve stillerine sahip olmalarının en önemli nedenlerinden birisi, gelişim ve olgunlaşma süreçlerinin farklı olmasıdır. Beyin gelişimleri de buna iyi bir örnektir. Kız erkek ayrı okullarda öğretmenler öğrencilerinin ilgi sahalarına göre materyal seçmekte özgürken, karma okullarda kızlar sık sık erkeklerin kabiliyet ve ilgi alanlarına mahkûm olmaktadır. Kız erkek ayrı sınıfların verimliliği göz önüne alındığında kız ve erkekleri ayrı sınıflara koymak tek başına hiçbir iyi şeyin olmasını garantileyememektedir. 2006 yılında ABD'de ayrık eğitimin yasallığının onaylanmasının ardından ayrık eğitim veren okulların sayısında artış görülmüştür (Symth, 2012).

2002 yılında Ulusal Eğitim Araştırmaları Kurumu, okul büyüklüğü ve okul tipi (ayrık veya karma) nin akademik performansa etkisini araştırmakla görevlendirildi ve İngilterede 2954 liseyi inceledi. İngiltere de pek çok ayrık okul bulunmaktadır. Kurumun yayınladığı rapora göre öğrencilerin akademik kabiliyetleri ve diğer arkaplan faktörleri göz önüne alındığında bile, hem kızların hem de erkeklerin ayrık okullarda kayda değer bir şekilde daha başarılı oldukları gözlemlendi. Bu yaş grubunda

(9,10,11,12. Sınıflar) kız öğrencilerde başarı daha fazla ve daha istikrarlı çıktı. Bilhassa kızlarda bütün akademik kabiliyet seviyelerinde ayrı okullar karma okullara göre daha iyi performans sergilediler. Erkekler için ise alt seviye akademik başarı grubunda olanlarda daha fazla netice alındığı görüldü. Daha yüksek başarı grubunda olan erkeklerde kayda değer bir değişiklik görülmedi (Online 5).

Yine bir diğer örnek olarak, Avustralya’da 2000 yılında Avustralya Eğitim Araştırmaları Konseyi tarafından yapılan bir çalışmada karma ve ayrı eğitim veren okullarda öğrenci başarıları karşılaştırıldı. 270 bin öğrenci 6 yıl boyunca 53 ayrı dersten incelendi. Çalışma sonucunda kız ve erkeklerin ayrı olarak eğitim gördüğü okullar karma okullara göre %15 ile %22 arasında daha fazla başarı gösterdi. Aynı zamanda tek cinsiyetli eğitim veren okullarda öğrencilerin daha sorumluluk bilincine sahip, öğrenmeden daha çok zevk alan ve öğretim programına daha ilgili oldukları saptandı (Online 6).

Ayrı eğitim veren okullarda, elde edilen akademik başarının bazen farklı faktörlere de bağlandığı görülmüştür. Örneğin, bazı eleştirmenler ayrı eğitim veren okulların başarısını, bu okullara daha çok zengin aile çocuklarının gitmesine bağladılar. Fakat gerek İngiltere’de gerek Avustralya’da yapılan araştırmalar bu tezi desteklemedi. Birleşik Devletlerde kız erkek ayrı eğitim veren Katolik okullarına giden kız öğrenciler, karma eğitim veren Katolik okullarına giden kız öğrencilerden daha düşük sosyo ekonomik seviyeye sahiptiler. Erkek öğrenciler için de bir farklılık söz konusu değildi. 1998 yılında İngiliz Eğitim Standartları Ofisi (OFSTED) sosyo ekonomik değişkenlerin, tek cinsiyetli eğitim veren okullarda, öğrenci başarısı üzerinde etkisi olup olmadığını belirlemek için 800 adet ayrı veya karma eğitim veren devlet okulunda sınav sonuçlarını incelediler. Sonuç olarak da bu başarının sosyo ekonomik faktörlere bağlanamayacağı ve başarının doğrudan kız ve erkek ayrı eğitimden kaynaklandığı, ayrı okullarda öğrenmeye bariz bir şekilde daha fazla ilgi duyulduğunu gözlemlendi (Dean, 1998. Akt. Alharbi: 12).

Ulaş (2012: 13)’in aktardığına göre, ayrı eğitimin, her iki farklı cinse yönelik olumlu sonuçlar doğurduğu gözlemlenmiştir. Örnek olarak, erkek öğrencilerin tek cinsiyetli eğitimde daha başarılı olduğunu söyleyen araştırmalar da bulunmaktadır. Graham Able’in araştırması erkek öğrencilerin akademik başarılarının kızlara göre ayrı eğitim verilen okullarda daha yüksek olduğunu ortaya koydu. Bu çalışmadan kolaylıkla

kız ve erkek öğrencilerin karma sınıflarda akademik olarak dezavantajlı durumda oldukları, fakat bu dezavantajın erkekler için daha fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir (Gordon, 2000). Özellikle ergenlik çağındaki ilköğretim öğrencileri en hafifi, ergenlik döneminin değişen hormonal dürtüleri bile olmayan başarı ve davranışlarını etkileyen birçok etki yaşamaktadır. Okulda geçirilen zamanda cinsiyetlerin ayrılması öğrencilerin fiziksel ve duygusal baskıdan kurtulmasına yardımcı olacaktır. Bu sayede öğrenciler ihtiyaç duyduğu akademik odaklanma ve davranışsal yapıya sahip olabilecektir (Thom, 2006).

Bazı araştırmalar ayrıık sınıf veya okulların daha az rekabetçi ortamları içinde kızların daha yüksek seviyede akademik ve sosyal olarak yetkinlik, öz imaj geliştirmelerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla, ayrıık okullardaki kızlar, kendi becerileri ve hayatları üzerindeki kendi kontrolleri ile ilgili daha fazla olumludurlar, daha az basmakalıp cinsiyet rol davranışları vardır ve gelecek için daha yüksek bir istek duyarlar (Smyth, 2012: 14. Akt. Ulaş: 2012: 18).

1980'lerden bu yana geçen otuz yıl boyunca cinsiyetin önemli olmadığı düşüncesi kalıplaşmış yargıları güçlendirmeye yaradı. Daha az sayıda erkek öğrenci, Psikoloji, Gazetecilik ve Yabancı Diller gibi alanlarla ilgilenirken daha az sayıdaki kız öğrenci ise Bilgisayar Bilimleri, Fizik ve Mühendislikle ilgilenmektedir. Bu eğilimler ise cinsiyet farkının kapandığı iddiasını çürütmektedir. Ulusal Tek Cinsiyet Eğitimi Derneği'nin (NASSPE) yetkili müdürü Dr. Leonard Sax, kız okullarında kızların, karma okullara göre, daha fazla ihtimalle bilgisayar bilimleri, fizik ve mühendislik alanlarına yönelmeye meyilli olduklarını, erkek okullarında ise erkeklerin karma olan okullara göre, iki kat daha fazla, sanat, şiir gibi sözel derslerle ilgilenme olasılığına sahip olduğunu savunmaktadır (Sax, 2008: 29-36).

ABD Eğitim Departmanı tarafından yaptırılan bir meta analiz çalışmasında ayrıık ve karma eğitim ile ilgili yapılan 112 farklı çalışmanın sonuçları değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır (Turhan, 2012:45, 46):

- Yapılan araştırmaların çoğu ölçülebilir akademik başarılar açısından ayrı eğitim pozitif etkileri olduğunu göstermektedir.

- Yapılan çalışmaların çoğunluğu yükseköğretime devam etme arzusu konusunda ayrı eğitimin daha başarılı olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrı eğitim veren kurumların, özellikle kız öğrenciler için yüksek öğretim beklentilerini artırdığı sonucuna varılmıştır.
- Öğrenci adaptasyonu ve sosyal ve duygusal gelişim açısından ayrı eğitim daha başarılıdır. Bunun tek istisnası, yeme bozukluklarının ayrı eğitim veren kurumlarda daha yüksek düzeyde olmasıdır.
- Ayrı eğitim veren kurumlardaki hem erkek ve hem de kız öğrenciler görünüm ve paradan çok notlara ve birbirlerine önderlik etmeye önem vermektedir.

Avustralya New South Wales (Yeni Güney Galler) eyaletinde ayrı eğitime tabi tutulan kız ve erkek çocukları bu durumdan memnun. Yetkililer, onların iyiliği adına aldıkları kararda karma okullardan daha iyi bir başarı oranı saptadıklarını belirtiyorlar. Sydney’de liselerin %12 si tek tip cinsiyet kabul ediyor. Avustralya’da yaygınlaşan tek tip eğitimin amacı ise daha yüksek ders notları. Avustralya’da ayrık eğitim veren liselerden birisi olan Epping Erkek Lisesi Müdürü Peter Gerrard : “Kızlar genelde erkeklerden daha erken olgunlaşıyor. Hem duygusal hem de akademik olarak. Bir düşünün kız ve erkek öğrenciler arasında hep bir rekabet bulunuyor ve erkekler kendilerini yetersiz hissediyorlar. Bu açıdan tek tip okul erkekler için daha güven verici, kendilerini geliştirebiliyor, fazla rekabete de girmiyorlar.” Diyor (Online 7).

Daha az dikkat dağınıklığı, ayrık okul teorik olarak karşı cinslerin eğitimlerinde daha az dikkat dağıtıcı olacaktır. Çocuğunuzun okula mümkün olduğunca odaklanması ayrık eğitim ile mümkün olacaktır. Okulda çocuklar ve gençler arasındaki ilişkilerin çoğu kötü alışkanlıklar nedeni ile dramatik sonuçlar verebilmektedir. Karşı cinsten üyeleri etkilemek için ne yapacaklarına sağlıklı karar veremeyen gençler sigara-çete kurma veya çete gruplarına katılma gibi birçok olumsuzluklarla karşılaşabilmekte ve bu tür durumlara zemin hazırlayabilmektedir. Aynı zamanda erkekler çoğu zaman karşı cinsin dikkatini çekmek için çevresine çok kaba davranabilmektedir (Danish, 2014).

ABD hükümetinin ayrı okullara ilişkin yaptırdığı bir çalışmada ayrı eğitimin faydaları şöyle sıralanmaktadır:

- Öğrenmedeki dikkat dağınıklığını azaltıyor.
- Öğrencilerin problemleri azaltıyor.

- Daha fazla liderlik imkânı sunuyor.
- Öğrenciler ve personel arasındaki cemiyet duygusunu destekliyor.
- Öğrencilerin kendilerine karşı saygılarında iyileşmeye yol açıyor.
- Kız ve erkeklerin benzersiz öğrenme stillerine ve alâkalarına hitap ediyor.
- Öğretmen-öğrenci etkileşimlerindeki cinsi önyargıları azaltıyor.
- Öğrencilerin başarısında artışa yol açıyor.
- Öğrencilere daha az ulaşan akademik problemleri azaltıyor.
- Öğrenciler arasındaki cinsel tacizlerde azalmaya yol açıyor.
- Daha pozitif öğrenci rol modelleri temin etmede faydalı oluyor.
- Toplumsal ve ahlâki rehberliğin temini için daha fazla imkân sağlıyor.
- Kamu eğitiminde seçenek sağlıyor (Riordan, vd. 2008).

2.3.4. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğrenciler Açısından Olumsuz Yönleri

Doğduğumuz andan itibaren tutumları, davranışları ve değerleri öğrenmeye başlarız. Bizden ne beklendiğini, toplumda nasıl yaşanması ve hangi rollere uygun olarak davranılması gerektiğini öğrenmeye başlarız. Cinsiyetler arası sosyalleşme alanında en önemli etki aile, okul, medya ve akran gruplarında başlar. Bireysel olarak başkalarının fikir ve düşüncelerine saygı değerini öğrenmek için öğrencilere, insanlara cinsiyet farklılıkları, benzerlikleri ve eşit olarak her kişiyi kucaklamak için cinsiyet konularından ötesine bakmak için bir fırsat sağlar (Online 8).

Sosyal sorunları açısından ayrık eğitim merkezi ile ilgili bazı endişeler vardır. Bu endişelerden bazıları gerçekçi sosyal ortamlar, kalıplaşmış eğilimi sürdürmek, çeşitlilik eksikliği ve daha sonra "gerçek dünya" sosyal etkileşim ile başa çıkmak için yetersizlik getirmesidir. Ayrık bir sınıf oluşturma, çeşitliliğin olmaması gelecekteki

sosyal ortamlarda öğrenciler karşı cinsle etkileşimde zorluklar yaşayabilir. Sosyal ipuçlarının ve etkili ilişki kurma becerilerinin ilk elden tecrübe bilgisi ile geliyor. Ayrık sınıflarda eğitim alan Öğrenciler, karma ortamlarda uyum ile ilgili sorunlar yaşayabilir (Online 9).

Çocuklar hayatları boyunca ilişkilerini korumaya yardımcı olacak becerileri sınıfta yıl boyunca biçimlendirecek şekilde geçirmektedir. Ayrık sınıftaki Öğrencilerin karşı cinsle anlamlı dostluklar kurmasına ve hatta aile kurma ilişkilerinde zorlanmasına neden olabilmektedir. 2011 yılında Lynn Liben tarafından yayınlanan araştırmada eğitimin cinsiyete göre ayrılmasının olumsuz sonuçlarının güçlü kanıtları olduğunu ve bunu yaparken olumsuz cinsiyet klişelerinin gelişimini teşvik ettiğini belirtmektedir (Blake, 2014).

Ayrık eğitim kız ve erkeklerin birlikte çalışma fırsatını azaltıp öğrenciler arasında geleneksel cinsiyet rolünü pekiştirmektedir. Ayrık sınıflarda eğitim gören çocukların daha saldırganlaştığını ancak kız ve erkeklerin birlikte daha fazla vakit geçirmeleri ise bu saldırganlığı azaltmaktadır (Lewin, 2011).

Ayrık okulların öğrencilere gerçek yaşama hazırlamak konusunda bazı eksiklikleri vardır. Çünkü sosyal hayatta ayrık yerine karışık cinsiyetli ortamlar vardır ve tek cinsiyetli ortamdaki karma ortama geçen çocuklarda ortama uyum konusunda sıkıntılar baş gösterir. Karşı cinsten üyeler ile etkileşimde uygulama şansı bulamayan bireyler bu konuda eksik kalır ve bu tip ortamlarda nasıl davranacağını bilemez bu çocuk için çok önemli bir dezavantajdır. Karma ortamlar öğrencilere yetişkin yaşamlarında daha fazla çeşitlilik (cinsiyet bakımından) ile karşılaşma fırsatı sunar ve sergiledikleri davranışlar ile insanlar tarafından daha fazla takdir, anlayış ve sempati bulurlar. Bu onlara farklı şeyler hakkında daha iyi esneklik ve genellikle daha açık fikirli, daha sempatik olmak için yardımcı olabilir. Bu kız ve erkek çocuklara kendi cinsiyet rollerine daha uygun davranma yolu sunmakta ve kız çocukların kadımsı özelliklerine, erkeklerin erkeğimsi rolüne uygun davranması için deneyimler sunmaktadır (Danish, 2014).

- Öğrenciler arasında cinsiyet ayrımını teşvik etme riski,
- Geleneksel rollerine uymayan öğrencilere nezaketsizlik,

- Kanıtlanmış eğitim yöntemleri finansman ve personel çeşitlendirmekte sınırlara yol açma durumu, "Ayrı fakat eşit" ilkesi çerçevesinde öğrenciler arası gerçek adaleti sağlayamama, İşyerleri, aileler ve toplumsal roller için uygun lider öğrenciler yetiştirmeme, (ACCES, 2014).

Ayrı okulların öğrenciler açısından yukarıda belirtilen dezavantajları meydana getirme durumları ortaya çıkabilmektedir.

2.3.5. Ayrı Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumlu Yönleri

Okulların karma eğitimden ayrı eğitime geçiş yapabilmeleri için uygun donanıma sahip olması gerekmektedir. Ayrı eğitimin sunduğu fırsatları karma eğitim sunamaz. Öğretmenler, sadece kız ve sadece erkeklerden oluşan sınıflarda kullanabilecekleri öğretim yöntem ve stratejilerini karma sınıflarda aynı verimde veya hiç kullanamazlar (Ulaş, 2012: 1).

Vasiliou (2009: 85-95)'nun aktardığına göre, bazı araştırmalar cinsiyete özgü öğretim uygulamalarını iyi kullanan okulların daha fazla başarılı olduğunu, kız ve erkeklerin daha aktif olduğunu göstermiştir (Sax, 2005). Bunlar en iyi uygulama stratejileri kullanırlar. Ayrı eğitim savunucularının öğretmen ve öğrencilerin performanslarının artmasına yönelik olumlu bir takım izlenimleri vardır (Bracey, 2006).

Austin Bağımsız Okul Bölgesi Mütevelli Heyeti Raporu (2011)'na göre;

- Özellikle öğrenciler arasında artan akademik başarı riski,
- Bireyler için mükemmel duyarlılık, öğrenme ve olgunlaşmada cinsiyet farklılıklarının bilincine varma,
- Kız ve erkekler için beyin gelişimindeki farklılıklar ve öğretimler üzerine daha kolay ve anlaşılır araştırmalar yapabilme fırsatları içermektedir,
- Müfredata ve öğrenciye erişimde artan fırsat sermayesi,
- Aynı cinsiyetteki bireyler arasında pozitif rol modelleri sağlama,
- Daha iyi akran etkileşimleri
- Mükemmel liderlik fırsatları

- Akademik olarak ders dışı artan ve kariyer odaklı etkileşimlerde cinsiyet farklılıklarına bakılmaksızın sürdürme fırsatı,
- Öğretmen- öğrenci etkileşiminde cinsiyete bağlı önyargıların ortadan kalkması,
- Genellikle karma ortamlardaki olumsuzluktan sayılan kızların pasifleşmesine karşın kızların derslerde kendi öz-benliklerini kazanmalarına fırsatlar sunmasına yardımcı olmak,
- Tüm faaliyetlerde çocukların uyarılıp tam katılımının sağlanmasını teşvik eden güvenli bir öğrenme ortamı sunma fırsatı,
- Öğretmenlere öğrencilerine liderlik etme fırsatı sunması,
- Öğretmenlerin kendi cinsiyetindeki öğrencilere, cinsiyet rolüne uygun olarak model olma fırsatı, gibi konularda öğretmenlere her zaman özellikle kendi cinsiyetindeki öğrencilere ders içi ve ders dışı konularda çok daha rahat ve mükemmel bir dayanışma ve iş birliği fırsatı sunmaktadır (Cartwright, 2011).

2.3.6. Ayrık Eğitim Sisteminin Öğretmenler Açısından Olumsuz Yönleri

1. Çeşitlilik ve eşitlik gibi prensipleri bütünleştirecek bir çalışma ortamı fırsatından yoksun kalma,
2. Kızlara ve erkeklere akıl hocalığı yapmak için fırsat ortamları bulamamak,
3. Farklı öğrencilere ders öğretme yeteneğini geliştirme fırsatından yoksun kalmak,
4. Kız ve erkek öğrencilere işbirliği ve dostluğu teşvik etme fırsat ortamları sunamamak,
5. Tartışmalara, öğrencileri geniş bir yelpazede çekme fırsatından yoksun kalma,
6. Kız ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet kalıplarına karşı mücadele etme fırsatını kullanamamak (Online 10).

Ayrık eğitimin en önemli eksiklerinden biri de öğretmenler açısından öğrenci çeşitliliği sağlayamamasıdır. Öğretmenin akademik ve sosyal olarak kendisini geliştirmesinin en önemli unsuru öğrenci çeşitliliğidir. Çünkü öğretmen için çeşitlilik ne kadar artarsa kendisine yöneltilen soru veya sorunlar çeşitliliği o derecede artar ve öğretmen kendisine yöneltilen bu durumlara karşı daima çözüm üretebilmek için kendisini yetiştirmek durumunda kalacaktır.

2.4. Ayrık Okullar

Bu bölümde Avrupa ve Türkiye’ de ki ayrık okulların geçmişi ve bugünkü işlevsellikleri incelenmiştir.

2.4.1. Avrupa’da Ayrık Okul

Vasiliou (2009: 85-87)’nun aktardığına göre, kamuya ait ayrık okullar sadece yedi Avrupa ülkesinde ve bölgesinde yer alır. Avrupa’da tüm seviyelerdeki kamu okullarının çoğu karma eğitim vermektedir. Kamuya ait ayrık okullarının olduğu yerlerde, bir ülkeden diğerine sayılar değişmektedir. İskoçya’da sadece bir tane, Galler’de 7 ve Malta’da 25, Kuzey İrlanda’da 77, İrlanda’da 120 ve İngiltere’de 400’den fazla bu tür okullar vardır. Yunanistan’da 27 tane erkeklere özel kamuya ait dini ayrık okulu vardır. Karma eğitim çoğu ülkede eğitim ilkesi olarak görülmektedir. Bu yüzden karma ortamlarda eğitim vermek birçok ülkede zorunludur. İrlanda ve Birleşik Krallık’ta, yerelde değişiklikler yapılacaksa kararlarda ailelerin istekleri de göz önünde bulundurulmaktadır. İrlanda ve Birleşik Krallık tek cinsiyet okullarını ‘daha iyi’ okul olarak görme geleneğine sahiptir. Özellikle İngiltere’de akademik olarak seçkin okullar tek cinsiyet okullarıyla örtüşmektedir. İrlanda’da ayrık ilköğretim okullarında okuyan öğrenci sayısında azalma vardır. 1975 yılında çocukların %60’ı bu tür okullardayken bu oran 2005’te %20’ye düşmüştür ve sonraki yıllarda bu düşüş devam etmektedir. Benzer bir durum ortaöğretimde de geçerlidir. Ancak, erkeklerden çok kızlar bu okullara gitmektedir. İrlanda eğitim yetkililerinin açık politikası karma eğitimi desteklemektir. Bu durum Belçika (Flaman Topluluğu) ve İspanya’da da geçerlidir. Polonya’da 2006 yılında Bakanlık ile akademik kurumları öğretmen eğitimi programları vermek ve ayrık eğitiminin etkililiğini araştırmak için kamu okul sisteminde tek cinsiyet okulları oluşturma niyetindedirler. Ayrık okulları oluşturma fikri 2006 yılında ortaöğretimde daha iyi eğitim koşulları sunmak için ortaya çıkmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tek cinsiyet okullarının kurulmasının okulda öğrenciler arasındaki şiddeti durdurmak için seçeneklerden biri olarak ortaya çıktığını gizlememektedir. Ancak, uzmanların ayrık okullarına ilişkin görüşleri farklı farklıdır. Bakanlık kamuyu birçok tartışmaya yol açan

ve ailelerle öğretmenleri de içeren birçok toplulukta ilgiye yol açan tek cinsiyet okullarının karma okullardan daha üstün olduğu konusuna ikna etmeye çalışmaktadır. Akademik topluluk sadece kız ve sadece erkek olan okullar olacağını ama bunun ülke çapında uygulanabilir bir kural olmayacağı şeklinde uyarılmıştır. Ayrık ortaöğretim okullarının öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci etkileşiminde şiddeti azaltacağına dair öngörü eleştirilere yol açmıştır. Ancak, birçok ülkede ayrık okullarının potansiyel yararlarıyla ilgili tartışmalar bu ortamların artmasına yol açmamıştır. Bazı ülkelerde açıkça amaçlanmasa da tek cinsiyet okulları mevcuttur. Bu genelde tek bir cinsiyetin eğitim gördüğü lise teknik ya da mesleki eğitimle ilgilidir. Bu yüzden bu durum cinsiyet stereotipli kariyer seçimi ile doğrudan ilişkilidir. Çoğu ülkede kamuya ait ayrık okulları çok yaygın olmasa da bu okullar tüm ülkelerde özel sektörde bulunur. Bu kurumlar kamudan destek alabilir ama mali olarak tamamen bağımsızdır. Çoğu durumda bunlar dini okullardır (Katolik, Protestan ve Müslüman). Sadece birkaç ülke bu tür okulların kurulmasının temel nedenlerinin özel pedagojik hedefler olduğunu rapor etmişlerdir. Ancak, çoğu ülkelerde bu sektör gelişmiş değildir (Vasiliou, 2009).

2.4.2. Türkiye’ de Ayrık Okul

Heyeti İlmîye olarak adlandırılan toplantılarda Sultani adı kaldırılmış yerine lise kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Liseler bir ve iki devreli olarak iki kademeye ayrılmıştır. 1923’ten önce 55 olan ortaöğretim kurumları sayısının Cumhuriyet’ten sonra hızla artarak 74’e ulaştığı vurgulanmıştır. Kız liselerinin öğretim süresi erkek liselerinin öğretim süresiyle eşitlenmiştir. Kız ve erkek lise programlarının aynı olması kararlaştırıldı. Lise öğretiminin 6 yıla çıkarılması tartışıldı. İlk üç yıla kısım-1 evvel, ikinci üç yıla ise kısım-1 sani denilecekti. Bir devreli liseler ortaokul haline getirildi. Ortaokul ve liselerin üçer yıllık ayrı okullar olması kararlaştırıldı. 1 Eylül 1924 tarihi ile bir devreli liseler Orta Mektep adını alacaktı. Liselerde haftalık ders saati 30 saat olarak belirlenmiştir. Liselerde öğretimin parasız olması kararlaştırılmıştır (Yüksel, 2013).

İmam hatipler ilk kez kız-erkek diye ayrıldı. Milli Eğitim Bakanlığı talimatıyla bazı okulların adı, “Kız İmam Hatip Lisesi” olarak değiştirildi. Milli Eğitim Bakanlığı imam hatip liselerini ilk kez cinsiyete göre ayırdı. Daha önce fiilen kız ve erkek öğrencileri farklı okullarda toplayan bakanlık, yurt genelinde 26 okulun adını, ‘kız

imam hatip' lisesine dönüştürdü. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nce geçtiğimiz eğitim yılı başında ilk kez adında 'Kız' tanımlaması olan imam hatip liseleri açılması için çalışma başlatıldı. İstanbul başta olmak üzere birçok ilde kız imam hatip liseleri açılmaya başlandı (Uçar, 2013).

2.4.2. 1. İnas Sultanisi (Kız Lisesi)

II. Meşrutiyet dönemine gelinceye kadar Osmanlı devletinde kızlara orta ve yüksek öğretim veren hiçbir kurum yoktu. Meşrutiyet ilân edilince Meclis başkanı Ahmet Rıza Bey'in önderliğini yaptığı bir kız sultanisi kurma kampanyası başladı. Çok büyük gürültülerle yürütülen bu kampanya, Balkan Savaşının başlamasıyla hiçbir sonuca ulaşmadan sona erdi. Özel girişimler bir sonuç vermeyince mesele ile devlet ilgilenmeye başladı. Darümuallimat binasının yanması üzerine, onun öğretmen ve öğrenci kadrosuyla bir "kız idadisi" açıldı. Bu, daha sonra "inas sultanisi" haline çevrildi ve günümüzde kız lisesi olarak devam etmektedir. (Ergün, 2000).

2.4.2.2. Erkek liseleri

Lise düzeyinde eğitim yapan bu okullar yüksek okullara öğrenci yetiştirecekti. Müslim ve gayrimüslim çocukların bir arada eğitim göreceği bu okulların eğitim süresi 3 yıl olarak belirlenmişti. Türkçe, Fransızca, mantık, coğrafya, tarih, matematik, kimya resim dersleri okutulmuştur. İdadiler seviyesinde kurulan Sultaniler Fransızca ve Türkçe eğitim yaparlardı. Galatasaray Sultanisi bunun ilk örneğiydi. Daha sonra Darüşşafaka ve Robert Koleji de sultani tipi açılan kullardır. Bu okullarda Türkçe Fransızca, Grekçe, ahlak, Latince, tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya, ekonomi güzel konuşma sanatı ve resim dersleri okutulurdu. Galatasaray Lisesi, İstanbul Lisesi, Kabataş Lisesi... gibi liseler Türkiye'nin en tanınmış ve en eski erkek liselerinden bazılarıdır. Geçmişte Osmanlı Devleti'nin batı tarzı ilk Türk liselerinden olup, günümüzde Türkiye Cumhuriyeti'nin dünyaca tanınan en meşhur liselerindedir. Eğitim ve öğretim alanındaki hizmetlerini sürdürmektedir (Online 11).

2.5. Ayrık Sınıflar

Bu bölümde Avrupa ve Türkiye’ de ki ayrık sınıflar ve bugünkü işlevsellikleri konusu incelenmiştir.

2.5.1. Avrupa’da Ayrık Sınıflar

Vasiliou (2009: 85-87)’nin aktardığına göre, kamuya ait ayrık okulları az olsa da, ayrık sınıflar sanal olarak Avrupa’daki tüm ülkelerde karma okullarda mevcuttur. Ayrık sınıflar okul seviyesinde alınan kararlarla açılır. Ayrık sınıflarda verilen ortak dersler beden eğitimi ve el işidir. Fakat bu seçimler cinsiyet kalıplarından ziyade geleneklerle bağlantılıdır. Ayrık sınıflar veya sağlık eğitimi Fransa, Lihtenştayn ve İsveç’te okul ya da yerel eğitim yetkilileri tarafından alınan kararlarla düzenlenmektedir. Sadece Danimarka ve Birleşik Krallık (İskoçya) tek cinsiyet ortamlarının örgütlenmesi başarısızlık ve davranış sorunlarının nasıl ele alınacağına dair çözümlerle ilişkilenebilir. Ancak Danimarka’da bu tür maddeleri yürürlüğe koymak için motivasyon değişmiş olsa da, bu yeni bir girişim değildir. Bazı ilköğretim okulları sabit ayrık sınıfları oluşturmadan birkaç günlüğüne kız ve erkekleri ayrı sınıflara bölmektedirler. Amaç kız ve erkeklere daha fazla yer sağlamaktır. Ayrık eğitiminin temel eğitimde olması yeni bir olgu değildir. Fakat cinsiyet ayrımıyla ilgili günümüzdeki pedagojik nedenler daha öncekilerden farklıdır ve cinsiyet, okul ve pedagojik öğrenme gibi fikirleri ters yüz etmiştir. 1970 ve 80’lerde sosyal cinsiyet rolleri tartışmanın odak noktası olmuştur. Fakat bugün biyolojik özellikler kız ve erkeklerin okulda neden farklı performans gösterdiklerini açıklamaktadır. Birleşik Krallık’ta (İskoçya) ayrık sınıflarının başarısı değişiklik göstermektedir. Kamu okullarında karma eğitimin başlangıcı birçok ülkede elli yıldan daha az süre önce eşitliğe atılan bir adım olarak görülmekteydi. Bu yüzden ayrık ortamlarının tekrar gündeme gelmesi Avrupa ülkeleri için çekici bir seçenek değildir. Cinsiyetlerin ayrılmasının olumlu etkilerine dair çalışmaların sonuçlarının belirsiz olması da ayrı bir etkidir (Smithers & Robinson, 2006). Son olarak da, maliyeti az olan eğitimin sağlanması bazı ülkelerde tek cinsiyet eğitimine geçişteki isteksizlik sebeplerindedir:

ayrı ayrı okullar oluşturmak ekonomik olarak cazip bir seçenek değildir (Vasiliou, 2009: 88).

2.5.2. Türkiye’de Ayrık Sınıflar

İmam-Hatip Lisesi Türkiye’de resmi kuruluş amacı hatip ve imam yetişmesini sağlamak olan orta öğretim düzeyinde mesleki okullara verilen isimdir. İlköğretimden sonra dört yıl süreli eğitim veren, yatılı ve gündüzlü olarak karma eğitim yapan, kızlar ve erkeklerin ayrı sınıflarda öğrenim gördüğü kuruluşlardır. İlkokul 5. sınıftan itibaren öğrenci kabul etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak faaliyet gösterir (Online 12).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni esas alınmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları aydınlatma amacı taşır. Olgubilim araştırmalarında veri toplama kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Simsek, 2006: 72,74). Bu amaçla liselerdeki öğretmen ve öğrencilerin karma veya ayrık eğitim sistemine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacı ile elde edilen veriler doğrudan konu ile ilgili olan liselerdeki öğretmen ve öğrencilerinden toplanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Diyarbakır il merkezindeki liselerde görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. 2013–2014 eğitim ve öğretim yılı, konusu evrenden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile belirlenen 25 öğretmen ve 25 öğrenci oluşturmaktadır.

Kolay ulaşılabilir durum örnekleme; Bu örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Simsek, 2006: 113). Öğretmen ve öğrencilerin bulunduğu her iki grupta 15 merkez okuldan toplam 60 öğretmen ve öğrenci araştırmaya katılmıştır.

3.3. Verilerin Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak, öğretmen ve öğrencilere sorulmak üzere açık uçlu sorular hazırlanmış; öğretmenlere 6, öğrencilere ise 7 soru sorulmuştur. Sorulara, uzman görüşleri alınarak son şekli verilmiştir. Buna göre öğretmenler, (Ergenlik Dönemi, Okul

disiplini ve Ders Performansı, Sosyal Çevre ve İletişim, Toplumsal Değer Yargıları), öğrenciler ise; (Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri, Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri, Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu) temalar altında görüş ifade edilmiş, ayrıca söz konusu sorun alanları soru metni içerisinde verilerek görüş ifade etmede esneklik sağlanmıştır.

Veri toplama aracı, örnekleme alınan okulların öğretmenlerinden ve öğrencilerinden oluşan gruplara dağıtılarak katılımcılardan görüşlerini (herhangi bir sınırlandırma ve yönlendirme yapılmadan) maddeler halinde veya açıklamalar eşliğinde ifade etmeleri istenmiştir.

Lise öğretmenlerine;

- “1. Ayrık eğitim görmek öğrencilere ne gibi avantaj ve dezavantajlar sunabilir,
2. Karma eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz? (Olumlu ise neden, olumsuz ise neden böyle düşünüyorsunuz),
3. Ayrık eğitimin öğretmen açısından olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz, (Olumlu ise neden, olumsuz ise neden böyle düşünüyorsunuz)
4. Kız ve erkeklerin fiziki performans gerektiren derslerde (spor, el becerileri vb.) ayrı gruplarda ders işlemleri başarıları üzerinde rol oynar mı (olumlu ise neden, olumsuz ise neden),
5. Karma eğitimin kız ve erkeklerin sosyal gelişimine olumlu-olumsuz etkileri neler olabilir (Olumlu ise neden, olumsuz ise neden, size ne gibi etkileri oldu),
6. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?” Soruları yöneltilmiştir.

Lise öğrencilerine ise,

- “1. Bu okul türünü kendi isteğinizle mi tercih ettiniz (Neden bu okulu seçtiniz, bu okulu seçmenizin nedeni nedir),
2. Kız ve erkeklerin ayrı okullarda okuması anlamına gelen ayrık eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz (olumlu ise size göre neden olumlu olur, olumsuz ise size göre neden olumsuz olur, böyle düşünme sebebiniz nedir)
3. Size tercih sunulur ise karma veya ayrık okullardan hangisini tercih edersiniz (Neden, böyle düşünmenizin nedeni nedir),
4. Okulda karşı cinsteki öğrenciler ile sorunlar yaşıyor musunuz (Ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz, sizce bunun nedeni ne olabilir, bu konuda ne gibi önlemler alınabilir),

5. Okuduğunuz okul türü (karma veya ayırık) göz önüne alındığında deneyimlerinizden yola çıkarak bu okul türünde ne gibi kazanç ve kayıplarınız oldu (Karma okul ise, kız erkek ilişkilerinde sosyal olgunluk gelişiminize ne tür katkıları oldu Ayrık okul ise, karşı cinsle iletişimde güçlük çektiğinizi düşünüyor musunuz, bunun nedeni nedir),
6. Yeniden okula başlama fırsatınız olursa hangi tür eğitim (karma veya ayırık) veren okulu seçerdiniz (Neden, böyle düşünmenize sebep olan durumlar nelerdir),
7. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı? ” soruları yöneltilmiştir.

Sorun alanları çerçevesinde doldurulan formlardan yeterince görüş ifade edilmeyen toplam 10 formun ayıklanmasından sonra, 25 öğretmen ve 25 öğrencinin görüşünü ifade eden toplam 50 form değerlendirmeye alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerini öğretmen ve öğrencilerin karma veya ayırık eğitime ilişkin görüşleri oluşturmaktadır. Bu çerçevede, araştırmaya katılan lise öğretmen ve öğrencilerinden soru formlarına yazdıkları görüşlerine ilişkin açıklamalar ve ifadeler nitel veri analizlerinden olan içerik analizine tabi tutulmuş, görüş alanlarına göre verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama ve temalandırma ile düzenlenerek frekans tekniği ile tablolar halinde sunulmuştur (Yıldırım ve Simsek, 2006: 232). İçerik analizi, örneklemden alınan yazılı verilerin sistemli şekilde kodlanarak nicelleştirilmesi, bir başka deyişle yazılanların kategorileştirilmesi ve ne sıklıkta olduklarının kaydedilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Balci, 2001, 209). İçerik analizi çerçevesinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlamaya dayalıdır (Yıldırım ve Simsek, 2006: 227). Veriler yorumlanırken frekansı yüksek olan görüşler ağırlıklı olmak üzere lise öğretmen ve öğrencilerinden kaydettikleri görüşlere ilişkin ifadeler bazı durumlarda doğrudan alınmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca, bir öğretmen veya öğrenci bazen aynı tema altında değerlendirilebilecek birden fazla fikir ifade edebildiği için kimi görüşlere ilişkin frekanslar katılımcı sayısından fazla olabilmektedir.

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği için uzman incelemesi ve katılımcı teyidi stratejileri kullanılmıştır. Bu amaçla araştırma yöntemi ve veri analizi uzman görüşleri çerçevesinde düzenlenmiş ayrıca; elde edilen bulgular, araştırmaya katılmış olan 25 öğretmen ve 25 öğrencinin incelmeye sunularak son şeklini almış ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde lise öğretmen ve öğrencilerinden sorularına ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular lise öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okul türlerine göre (karma ve ayrık okullar) ayrı temalar altında düzenlenerek tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Lise Eğitim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrencilerin Karma veya Ayrık Eğitim Sistemine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin cinsiyet, okul türleri ve sayıları, Tablo 2, 3, 4 ve 5’te Lise öğretmenlerinin karma ve ayrık eğitim hakkındaki görüşleri, tablo 6, 7, 8 ve 9’da ise öğrencilerin karma ve ayrık eğitim hakkında kendi görüşlerine ilişkin ifadeleri alanlarına göre sıralanmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin görüşleri, karma ve ayrık eğitime ilişkin üç ana tema altında düzenlenmiştir. Bu araştırmada, öğretmenler ile öğrencilerin görüşlerini ifade eden temel görüş alanlarından “Ergenlik Dönemi Okul Disiplini ve Ders Başarı Performansı”, “Sosyal Çevre”, “İletişim (Sosyalleşme)”, “Öğrencinin Kendini İfade Etme ve Özgüven”, “Öğrenciler Arası Rekabetçilik”, “Tek Tip Birey veya Toplumsal Cinsiyetçilik”, “Dini İnanç, Örf ve Adetlere” dair görüşler ortak görüş alanları olarak tespit edilmiştir. Aşağıda öncelikle öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri, okul türlerine göre ayrı başlıklar halinde yorumlanmış ve temalara dayalı olarak tartışılmıştır.

4.1.1. Öğretmen ve Öğrencilere İlişkin Demografik Özellikler

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmen ve Öğrencilerin Demografik Nitelikleri

<i>Öğretmen/öğrenci</i>	<i>Demografik Nitelik</i>	Gruplar	N	%
<i>Öğretmen</i>	<i>Cinsiyet</i>	Kadın	11	44.0
		Erkek	14	56.0
		Toplam	25	100
	<i>Okul Türü</i>	Karma Okul	14	56.0
		Ayrık Okul	11	44.0
		Toplam	25	100
<i>Öğrenci</i>	<i>Cinsiyet</i>	Kadın	13	52.0
		Erkek	12	48.0
		Toplam	25	100
	<i>Okul Türü</i>	Karma Okul	12	48.0
		Ayrık Okul	13	52.0
		Toplam	25	100

Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin istatistikî bilgileri;

Öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, erkek öğretmenler grubun %56'sını oluştururken, kadın öğretmenler %44'ünü oluşturmaktadır. Öğretmenlerin okul türü dağılımına bakıldığında karma okullar %56'sını oluştururken, ayrık eğitim uygulayan liseler ise %44' ünü oluşturmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, erkek öğrenciler grubun %48'ini oluştururken, kız öğrenciler %52'sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin okul türü dağılımına bakıldığında karma okullar %48'ini oluştururken, ayrık eğitim uygulayan liseler ise %52'sini ünü oluşturmaktadır.

4.1.2. Öğretmenlerin Ayrık Eğitime İlişkin Görüşleri

4.1.2.1. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri

Tablo 2. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri

TEMALAR	AYRIK EĞİTİMİN OLUMLU YÖNLERİ	F
Ergenlik Dönemi, Okul disiplini ve Ders Performansı	Aynı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada bulunmaları öğrencinin performansına olumsuz etki yapmadığı gibi kendini duygusal konularda daha rahat hissedecek ve sosyalleşmeyi beraberinde getirecektir (f=12), hemcins öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı öğrencilerin kendilerini rahat hissetmeleri ve buna bağlı olarak derse odaklanma ve sınıf içi disiplini sağlama konusuna olumlu katkıları (f=11).	23
Sosyal Çevre ve İletişim	Ayrık okullardaki öğrencilerin kendilerini her bakımdan daha rahat hissetmeleri ve buna bağlı olarak daha rahat hareket etmelerinin sağladığı olumlu katkılar (f=9), bölge koşulları nedeni ile ayrık okulların öğrencilere sunduğu güven ortamının sosyalleşme ve iletişime olumlu katkıları (f=7), hemcins öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı öğrenciler arası kıskançlık, kavga veya benzer olumsuzlukların yaşanmaması (f=5)	21
Toplumsal Değer Yargıları	Bölgesel inançlar, örf ve adetlere bağlı olarak ayrık eğitimin daha çok kabul görmesi (f=10)	10

Ergenlik Dönemi, Okul Disiplini ve Ders Başarı Performansı

Disiplin eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Doğru kullanıldığında disiplin anlayışı öğrencinin eğitim ve öğretim başarısında büyük bir katkı sağlar. Yanlış kullanıldığında ise bireysel ve toplumsal zararlara yol açar. Eğitimsel disiplin amaçlanırken her yaş döneminin ihtiyaçları ve özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır (Emiroğlu, 2008).

Frekanslara göre incelendiğinde öğretmenler en önemli görüş alanı olarak ergenlik dönemi nedeni ile öğrencilerin karşı cinsleri ile aynı ortamda bulunmalarından dolayı sağlıklı bir ergenlik dönemini geçirememesi ve kendilerini rahat hissedememesinden kaynaklı bir ortamla karşı karşıya kalacaklarını, bunun neticesinde de okuldaki disiplin kurallarına uymada sıkıntılar yaşayacaklarına ve derslere yoğunlaşamayıp başarısızlıkla sonuçlanabilen durumların ortaya çıkabileceklerini belirtmektedirler. Öğretmenler, ergenlik dönemi nedeni ile okul disiplini ve ders başarı performansı bakımından ayrık okul ortamlarının bu sıkıntıları giderebileceğini belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

... öğrencilerde duygusal durumlar ayrık ortamlarda daha az ön plana çıkar. Öğrenciler duygusal durumlar yerine dersleri ile meşgul olur ve bunun neticesi olarak da derse olan ilginin artmasına ve başarılı olmalarına katkı sağlayacaktır. Okul ortamında sadece kendi hem cinsleri olduğu için kendilerine olan öz güvenleri daha fazla olacaktır. (KÖ1)

...ergenlik döneminden dolayı karşı cinslerin ders dışı olumsuz düşünceleri, erkeklerin kızları tehdit etmesi, korkutması onları sık sık rahatsız etmeleri hatta bazen iftira bile atmaları gibi.. birçok sorunlar yaşanıyor. Dersler de kızlar rahatsız ediliyor ve kendilerini rahatlıkla ifade etmelerine fırsat bile verilemeyecek duruma gelebiliyorlar bu da sınıf disiplinini ve ders başarısını düşürmektedir. Ancak ayrık eğitim veren okullardaki öğretmen arkadaşlarımıza veya yaptığımız gözlemlere göre bu gibi olumsuz durumlar neredeyse çok az yaşanmaktadır, dolayısı ile bence ayrık eğitim daha ortamları öğrenciler için daha kazançlıdır. (KÖ7)

Kız ve erkeklerin ayrı gruplarda ders işleme başarıyı artırır. Özellikle spor ve el becerileri gerektiren derslerde kız ve erkeklerin el becerileri ve

duyguları genellikle birbirinden farklı olduğu için farklı gruplarda ders işlemleri onlar için daha rahatlık sunar. (KÖ8)

...karma eğitimin öğretim açısından sıkıntılar çıkardığını düşünüyorum. Çünkü öğrenim gören öğrencilerin bedensel ve zihinsel olarak rahat olması gerekir. Ergenlik çağındaki gençler için karma eğitim sistemi günümüz şartlarında pek uygun olmamaktadır. Çünkü öğrenciler birbirleri ile duygusal bağ kurmakta ve bu olayda da ders ve sınıf içi disiplinini sağlamada sıkıntılara yol açmaktadır. Tabi bu da öğretmenin sınıf içi disiplinine bağlıdır ancak genelde derslerde başarısızlığa yol açmaktadır. Fakat ayırık eğitim verilen okul türlerinde bu gibi sorunlar daha az olduğu için öğrenciler hem ders bakımından hem de diğer konularda daha başarı odaklı olmaktadır. (KÖ10)

Sosyal Çevre ve İletişim

Öğrencilerin başarısında okul-aile ve çevre faktörleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çocukları ile ilgilenen, sorunlarını çözmeye çalışan, okulla iş birliğini geliştiren ailelerin çocuklarının başarısı ilgilenmeyen ailelere göre çok daha yüksektir. Okulun etkililiği ve öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açıdan gelişmesi ve başarılı olması açısından okul-aile iş birliği son derecede önemli görülmektedir (Rosenblatt ve Peled, 2002: 349-367).

Öğretmenler ergenlik dönemi, okul disiplini ve ders başarı performansından sonra en önemli görüş alanı olarak sosyal çevre, iletişim (sosyalleşme)'in önemi üzerinde durmaktadırlar. Öğretmenler, ayırık eğitim sisteminin sosyalleşme ve iletişim bakımından olumlu yönlerini sıralarken aynı zamanda ayırık okulların veya ayırık sınıf ortamlarının ihtiyacı karşılayacak niteliklere sahip olmasının önemine de değinmektedirler; aksi durumda ayırık eğitim sistemine bağlı olarak öğrencilerin sosyal ortamlardan mahrum kalacaklarını ve karşı cins ile iletişim güçlükleri çekeceklerinden dolayı bu yönde eğitim yapmak zorunda olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Ayrık eğitim ortamlarında öğrencilerin birbirlerine karşı daha rahat olmaları, kendilerini rahat ifade edebilme ve kendilerine olan özgüvenlerinin yüksek olmasından dolayı okuldaki arkadaşları ile daha kolay uyum sağlar ve

böylece daha sosyal ve kabul gören bireyler olurlar. Zaten günümüz koşullarında karşı cins ile ister istemez iletişim halinde oluyorsunuz yani karma ortamlarda (karşı cins ortamlarında) karşı cinsten öğrenciler ile iletişim kurmada zorlanmalarına neden olmayacaktır. Bireylerin ergenlik döneminde karşılaştığı en büyük sorunlardan biri kendisini kabul ettirmesi ve karşı cins ile iletişim kurmasıdır. Bu da büyük oranlarda okullarda gerçekleşmektedir. (KÖ3)

... özellikle ergenlik çağındaki öğrencilerin kendi kimliklerini oluşturmaya, toplumsal rol edinmeleri açısından önemli bir dönem olduğu için, öğrencilerin birbirlerine karma ortamlarda baskıcı veya kaba davranabilirlerken, ayrık eğitim ortamlarında bu gibi sıkıntılar pek yaşanmayacağından dolayı özellikle bayan öğrenciler için içe kapanma ve erkek baskılarını (cinsiyetçi davranışlarını) benimseme durumlarına maruz kalmayacaklardır. (KÖ4)

Ayrık okullarda kız ve erkek öğrenciler arasında birbirini fiziksel olarak etkileme sosyal açıdan üstün olmaya çalışma ve erkeklerin ataerkil bir yapıdan gelmelerinden dolayı kız öğrenciler üzerinde otoriter bir hava oluşturma gibi durumları olamayacağı için... vb. yaşantılar nedeni ile ayrık eğitim lise düzeyinde bu tip sıkıntılara çözüm üretebilen bir ortam olmaktadır. (KÖ12)

Toplumsal Değer Yargıları

Farklı kültürel ve sosyo-ekonomik gruplardaki çocukları içinde yaşadıkları dünyaları nedeni ile ne aynı inanç ve tutumlara ne de aynı becerileri sergilemeleri gibi bir beklenti haline girmemeliyiz. Okuldaki performans farkları gruplar arasındaki yaşam deneyimleri farklarından kaynaklanıyor. Çocukların deneyimleri, inançları, geleneksel yapıları... arasındaki farklılıkları görmezden gelindiği takdirde, okullarda bu çocukların kendi yeteneklerini geliştirmelerini sınırlandırabilir (Bowman, 1994).

Öğretmenler eğitimin yaygınlaşması veya karma ve ayrık eğitim hakkında fikirlerini dile getirirken bölgesel inançlar, örf ve adetlere bağlı olarak karma yapıya karşı olumsuz tavırların, veli ve sosyal çevreden kaynaklı bazı nedenlerden dolayı ortaya çıktığını dile getirmektedirler. Bundan dolayı sosyal çevrenin öğrencilerin özellikle kız çocuklarının okullaşma oranına bakıldığında bu durumun daha fazla dikkat

çekecek konuma geleceğini belirtmektedirler. Dolayısıyla bu gibi durumlarda hassas olan ailelerin ve öğrencilerin bu konuda mağduriyetlerine son verecek önlemler de göz önünde bulundurulmalıdır şeklinde görüşler ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Kız öğrencilerin ayrık okullarda eğitim görmeleri günümüz koşullarında daha uygun olacağını düşünüyorum. Çünkü kızlar için daha olumlu, çok daha az baskıcı bir ortam, kendini ifade edebilme, yetenek ve becerilerini ortaya çıkarabilmede etkili ve başarılı bir ortam sunacaktır. Ayrıca örf, adet ve inançlarımız gereği ayrık olmaları daha uygun görülmektedir. (KÖ7)

... okulların amaçları incelendiğinde bireylerin iyi yetişmiş topluma faydalı olması esası vardır. Bu amacı gerçekleştirmeyi çalışan okulların kız ve erkekli eğitim yapmaları duygusal ilişkilerden dolayı bazı sorunlar ile boğuştuğunu göstermektedir. Bundan dolayı okullar amaçlarına ulaşmadığı gibi toplumun geleceği olan gençlerin hatalar zinciri oluşturmasına da dayanak sağlamaktadır. Kız ve erkeklerin fitratı gereği duygusal bağ kurnaları normal iken bu gibi durumların okullarda yaşanması eğitim ve öğretimi daha arka planlara geri itmesine neden olmaktadır. Sonuç olarak duruma bakıldığında ise toplumsal kopukluğa ve ahlaki çökmelere neden olmakta olduğu gözlenmektedir. (KÖ11)

Karma eğitimin toplumsal değerlerin değişmesini, ahlaki yapının bozulmasını kolaylaştırdığı gözlenmektedir. Bir ülkenin gelişimi eğitim ile sağlanacak ise ayrık eğitim desteklenmeli ve gençlere mutlaka sosyal ortamlar da yaratılmalı onları birbirinden uzak tutmamalıyız. Birçok Avrupa ülkesinde karma eğitim sisteminden kaynaklı ahlaki çöküntüler mevcuttur. Avrupa artık bu sorunlardan çıkabilmek için yeni arayışlara girmişlerdir. (KÖ12).

4.1.2.2. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri

Tablo 3. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri.

TEMALAR	AYRIK EĞİTİMİN OLUMSUZ YÖNLERİ	F
Sosyal Çevre ve İletişim	Okul ortamında sürekli olarak karşı cinsi ile uzak kalan öğrencilerin asosyal bireylere dönüşmesi, karma ortamlarda çekingen davranması, kendisini ifade edememe sıkıntıları (f=8), zamanla karşı cinsle yönelik cinsiyetçi tavırlar sergileme, karşı cinsle empati kuramama ve mesleki veya evlilik durumlarında sıkıntılar yaşanması durumları (f=6)	14
Ergenlik Dönemi ve Ders Performansı	Ayrık eğitim ortamlarındaki rahatlıklardan kaynaklanan fiziksel aktivitelerin artmasına bağlı olarak ortaya çıkan derse konsantre olamama ve sınıf içi disiplinsiz davranışlar (f=7), karşı cinsiyetteki öğrencilerin ders veya diğer konularındaki farklı fikir ve deneyimlerinden mahrum kalma problemi (f=5)	12
Toplumsal Değer Yargıları	Kız ve erkek öğrencileri birbirinden ayrı tutmaktan dolayı, karşı cinslerin birbirlerine olan ilgi ve meraklarının artması sonucu toplumsal örf ve adetlere uygun olmayan davranışları sergilemeleri (f=7), sürekli olarak sadece kendi hem cinsleri ile aynı ortamda bulunmalarından dolayı birbirlerine özentiler sonucu alkol, uyuşturucu, sigara...vb. maddeler kullanma (f=4)	11

Sosyal Çevre ve İletişim

Sosyal çevre, insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal,

ekonomik ve kültürel ortamdır. Çevre, insana etki yapan her şeydir. Bunun içinde insanın kendisi de vardır. Toplumsal bir varlık olarak insan; içinde yaşadığı toplumsal çevrede toplumun bütünleyici bir üyesi olarak çeşitli ilişkiler ve etkileşimler içerisinde bulunur. Çevre, insanı etkileyen toplumsal, fiziksel, kimyasal ve biyolojik tüm sistemleri kapsamaktadır (Yiğit, Bayraktar, 2006: 1).

Öğretmenler ayırık eğitimdeki olumsuzlukları sıralarken en önemli görüş alanı olarak sosyal çevre, iletişim (sosyalleşme)'in yetersiz kalmasından kaynaklanabilecek sorunları üzerinde durmaktadırlar. Ayırık eğitim sisteminin sosyalleşme ve iletişim bakımından bazen olumlu ancak genel itibari ile sosyal anlamda olumsuzluklarla karşımıza çıktığını ve dolayısı ile ayırık okulların sosyal ihtiyaçları karşılayacak niteliklere sahip olmasının önemine de değinmektedirler; aksi durumda ayırık eğitim sistemine bağlı olarak öğrencilerin sosyal ortamlardan mahrum kalacaklarını ve karşı cins ile iletişim güçlükleri çekeceklerini, özgüvenleri düşük öğrencilerin yetişmesine neden olunacağını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Kızlar ve erkekler her zaman birbirinden ayrı tutulurlar ise bir toplum ortamına girildiğinde çekingen davranırlar ve kendilerini ifade edemez, fikirlerini paylaşamaz veya herhangi bir konuda tartışma ortamı olduğunda karşı cinsin fikirlerinden yararlanamaz. Böylece tek tip, tek düşüncede ve kalıpta bireyler yetişmiş olur. (KÖ5)

...ayırık eğitim sosyalleşme konusunda sıkıntılar yaşatır, karşı cinse olan ilgi daha fazla artar, derse olan ilgi azalır. Çünkü yasaklı olan konular daha ilgi çekici gelir bu da her alanda sıkıntı yaratır. Özgüven kaybı yaşanır, cinsiyet ayrımı sıkıntısı ortaya çıkar. (KÖ6)

... sürekli olarak hemcinsleri ile aynı ortamlarda bulunmalarından dolayı karşı cinsten birileri ile iletişim kuramama, aynı ortamda bulunamamak öğrencide ister istemez bir çekingenlik başlatıyor. Bir toplulukta nasıl davranılması gerektiği, nasıl hareket edeceği gibi konularda sıkıntılar yaşamaya başlıyorlar. Böylece asosyal birer birey oluyorlar. (KÖ9)

... eğitim sistemi ile öğrenciler sosyalleşmeyi ve toplumdaki erkek kız ayrımını ortadan kaldırmayı öğrenirler, bu alanda erken yaşlarda kız ve

erkeklerin birbirinden ayrı olmalarını sağlarsak ileriki dönemlerde daha vahim sıkıntılara yol açabilir, iletişimsizlik baş gösterebilir. (KÖ10)

Ergenlik Dönemi ve Ders Performansı

Ergenlik döneminin akademik başarısı üzerinde etkili olan pek çok değişken bulunmaktadır. Öğrenme değişkeni olarak da adlandırılan bu değişkenler, hemen hemen tümüyle fizyolojik, psikolojik ve toplumsal durum ve koşullarla ilgilidir. Öğrenme değişkenleri bireyin, öğrenme durumunu dolayısıyla da başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedirler (Uluğ, 1999).

Frekanslara göre incelendiğinde öğretmenler en önemli görüş alanlarından biri olarak ergenlik dönemi nedeni ile karşı cinsten öğrencilerin olmamasından kaynaklı kendilerini çok fazla rahat hissedebilecekleri bir ortam bulabileceklerini, bunun neticesinde de okuldaki disiplin kurallarına uymada sıkıntılar yaşayacaklarına ve derslere yoğunlaşamayıp başarısızlıkla sonuçlanabilen durumların ortaya çıkabileceklerini belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Ayrık eğitim görmek öğrencilere sınıf içinde derse katılımı veya fiziksel etkinliklere daha rahat bir katılım ortamı hazırlayabilir. Ancak başarı açısından belirleyici bir yöntem değildir. Çünkü çoğu zaman ayrık okulların verdiği rahat ortamlardan kaynaklanan disiplinsiz davranışlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin tüm sınıfın kız öğrenci olmasından dolayı bazı öğrencilerin derslere veya verilen ödevlere gereken hassasiyeti göstermemeleri gibi... aynı zamanda; öğrencilerin ders veya bazı günlük yaşantılar hakkında farklı fikirleri dinleme veya öğrenme fırsatlarından mahrum bırakacaktır. (KÖ13)

Kız ve erkekler doğaları gereği bireysel farklılıklarla yaratılmışlardır. Bu durum öğrenim hayatlarında da sık sık görülmekte ve öğrenim hayatlarına etki etmektedir. Öğrenme farklılıklarının olması farklı cinsler arasında eğitim-öğretim ortamlarında değişikliklere ve yeniliklere açık olmalıdır ki; öğrenme açısından birbirleri ile rekabet etme fırsatları oluşsun. Bunun sonucu olarak da olumlu yönde ders başarısı artsın. Ancak ayrık eğitim yapılması durumunda yukarıda değindiğimiz bir çok şeyden yararlanamayız. (KÖ14).

Erkekler ve kızlar her zaman ayrı ortamlarda tutulursa özellikle de ergenlik döneminde birbirlerini keşfetme duyguları daha fazla artar ve böyle devam eder bunun sonucunda bazı hatları daha kolay yapabilirler..., karşı cinsin olduğu ortamlarda kendilerini ifade etme sıkıntıları, çekingen davranmaları...vb. derslere olan ilgi ayrık okullarda daha azdır nedeni; zaten karşı cins olmadığı için kendi hemcinslerinin gözünde küçük düşme gibi bir kaygıları olmadığı için daha sorumsuz ve rahat davranmaktadırlar ve bazen sınıfta ders işlemek bile çok zor olabiliyor çünkü karşı cins olunca birbirlerini kontrol altında tutma eğilimi ortaya çıkar. (KÖ2)

Toplumsal Değer Yargıları

Değer, bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç ve menfaatini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlara denir (Kızılcelik, Erjem, 1994: 99).

Lise dönemi öğrencinin kişilik kazanacağı ve kimliğini bulacağı bir devreye tekabül ediyor. Bu yüzden hayli kritik bir öneme sahip. Orta okul kadar, Lise eğitimi de öğrencinin hangi mesleğe yöneleceğine dair bir vizyon ve kimlik kazanma zamanıdır. Öğrenci için bu dönem, kültürümüze ve medeniyetimize dair temel değerleri keşfetme zamanıdır aynı zamanda. Eğer lise döneminde verdiğiniz eğitim, öğrenciye manevi değerleri, ortak kimlik bilinçlerini, aidiyet biçimlerini, ruhlarını, özgüvenlerini yeniden ve çağdaşlaştırarak kazandıramıyorsa, öğrenci kim olduğunu ve hayatta ne olacağını anlamayacaktır. Dahası, kendisini yeterli hissetmeyecek, topluma faydalı bir uzuv haline de gelemeyecektir (Çakmak, 2014).

Öğretmenlerin ortak görüş alanlarından bir diğeri ise toplumsal değer yargıları konusudur. Öğretmenlerin görüşlerine göre ergenlik döneminde olan bu gençlerin bu aşamayı sağlıklı geçirememelerinden dolayı birtakım yanlışlara yönelmekte veya yönlendirilmektedirler. Örneğin bu dönemde zararlı madde kullanımının yaygınlaşması, örf ve adetlere uymayan bir takım hal, hareket ve eylemlerde bulunmak gibi. Çünkü okullarda hemcinslerine olan özentiler bazen daha kolay alışkanlık haline getirilebiliyor ve bundan dolayı çoğu zaman karma eğitimin yapıldığı ortamları daha

rahat bir şekilde olumsuz anlamda geçebileceğini belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Ayrık eğitim görmek veli veya öğrenciden öğrenciye göre farklılık gösterebilir. Ailenin örf ve adetleri hangi yönde ise ve onu nasıl yetiştirmiş ise öğrenci ona göre davranışlar sergiler. Kız ve erkeklerin birbirleri ile olan iletişimi ona göre şekilleniyor... bazen ayrık okullarda ki kötü alışkanlıklar karma okullara göre daha hızlı yayılmaktadır (kavga, uyuşturucu madde kullanımı...). Mesela bu bazen karşı cinsin olduğu ortamlarda kolaylıkla engellenebiliyor. Çünkü; karşı cinsin ayıplaması veya hoş karşılamaması, aralarındaki olumlu duygusal bağlanma durumu... (KÖ7)

Ayrık eğitim veren okullara bazen öğrenciler istemediği halde veliler tarafından bu okullara kayıtları yapılmaktadır. Veliler olaya dini inançları gereği yaklaştığı için seçerken öğrenciler ise olaya ders veya diğer konular açısından bakabilmektedir. Bunun neticesi olarak bu durumdaki öğrenciler bazen ders dışı olumsuz faaliyetlere veya konulara eğilim göstermektedir. Durum böyle olunca öğrencinin ders performansı da olumsuz olabilmekte, daha kolay hatalar veya yanlış arkadaşlık da edinilebilmektedir. (KÖ11)

4.1.3. Öğretmenlerin Karma Eğitime İlişkin Görüşleri

4.1.3.1. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri

Sosyal Çevre ve İletişim

Öğrencileri problem davranışlara sevk eden en önemli faktörlerden birisi okulun sosyal çevresidir. Okulun bulunduğu fiziksel, kültürel ve sosyal çevre öğrenci davranışları üzerinde büyük ölçüde belirleyici etkilere sahiptir. Öğretmenin, çevrede karşılaşılan bazı olumsuz davranışların sınıf ortamına girmesini önleyebilmesi için çevreyi tanınması, ekonomik, sosyal, kültürel geçmişini ve kaynaklarını çok iyi bilmesi gerekir. Öğrencilerin içerisinde yaşadıkları çevre, davranışlar üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bazen çevreyi değiştirmeden davranışları değiştiremezsiniz (Apuhan, 2002: 128).

Tablo 4. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri

TEMALAR	KARMA EĞİTİMİN OLUMLU YÖNLERİ	F
Sosyal Çevre ve İletişim	Karşı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı öğrencilere sağladığı sosyal ve psikolojik avantajlar (f=7), sosyal yaşantılarda karşı cinsin duygusal davranışlarını öğrenme ve karşı cinse olan merakın giderilmesi fırsatı (f=5), sürekli olarak iletişim halinde olmalarından dolayı karma ortamlarda kendilerine olan özgüvenlerinin artması ve tecrübeler edinmesi kazanımları (f= 4), tek tip düşünme veya cinsiyetçi yaklaşımların ortadan kaldırılmasının sağlanmasına zemin hazırlaması (f=2)	18
Ergenlik Dönemi ve Ders Performansı	Ergenlik dönemi nedeni ile fiziksel ve duygusal olarak hareketliliğin en fazla olduğu dönem olmasına rağmen karşı cinse olan ilgiden dolayı kendini denetim altında tutabilme avantajı sağlar (f=6), karşı cinse kendini kabul ettirebilme veya dikkatini çekmek için derse olan ilginin artması ve ders başarısının yükselmesi (f=5), karşı cinsten psikolojik veya duygusal olarak ayıplanmama güdüsü nedeni ile sınıfta disiplin kurallarına daha fazla önem vermesi (f=3).	14
Toplumsal Değer Yargıları	Eğitim hayatları boyunca kız ve erkeklerin bir arada eğitim görmeleri sonucu mesleki ve evlilik hayatlarında seçicilik fırsatı sunması (f=5), toplum tarafından kabul gören veya görmeyen davranışların karma ortamlarda daha kolay ve doğrudan deneyimle kazanması (f=4).	9

Öğretmenlerin karma eğitimin olumlu yönleri hakkındaki en önemli ve ortak görüşleri; karma eğitimin öğrencilerin sosyal açıdan oldukça kendini geliştirebildiği, karşı cinsin duygu ve düşüncelerini anlamasına fırsat sunan ortamlar sağlaması, birlikte eğitim görmelerinden dolayı birbirlerini daha yakından ve detaylı olarak tanımalarına fırsatlar sunması... vb. bakımından oldukça önem arz etmektedir. Öğretmenlerin

görüşlerine göre ergenlik döneminde olan bu gençlerin bu aşamayı sağlıklı geçirmeleri ilerideki meslek ve evlilik hayatlarına olumlu kazanımlar sunacaktır... Özellikle bu dönemde arkadaş grubu tarafından kabul görmek gençler ve çocuklar için güçlü bir ihtiyaçtır. Arkadaş grubunun özel değerlerine bağlı olarak eğitimsel istekler artar ya da azalır. Gençlerin eğitimsel istekleri arkadaşlarının istekleriyle uyum içindedir ve dolayısı ile ilişki yakınlaştıkça onların fikirlerinden etkilenme düzeyi de artmaktadır. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Karma eğitim sistemi ile öğrenciler sosyalleşmeyi ve toplumdaki erkek kız ayrımını ortadan kaldırmayı öğrenirler, bu alanda erken yaşlarda kız ve erkeklerin birbirinden ayrı olmalarını sağlarsak ileriki dönemlerde aynı mesleki veya evlilikteki hayatlarında çok daha fazla sıkıntılar yaşarlar, örneğin kimse ile doğru bir şekilde iletişim kuramama, geçimsizlik, başkalarını düşüncelerine değer vermeme... (AÖ1)

Karma eğitimin mutlaka sosyal gelişime çok önemli katkıları vardır. Kız ve erkeklerin farklı cinsiyetteki bireylerin olduğu ortamlarda neyi ne zaman ve nasıl yapacaklarına, hangi durumlarda nasıl davranışlar sergileyeceklerine, karşı cinsle daha kolay iletişim kurabilmesine, kendisini karşı cinse anlatabilmesine... vb. konularda toplum içerisinde cinsiyet rollerine uygun davranışlar sergilemesine yardımcı olur. (AÖ3)

Karma eğitimin öğrencilerin sosyal gelişime oldukça önemli katkıları vardır, çünkü kız ve erkekler aynı ortamı paylaşmaları nedeni ile birbirini daha yakından tanıma fırsatı elde etmiş olur ve buna bağlı olarak karşılıklı olarak birbirini anlama farklı fikirleri öğrenme, tek tip düşünmeden ziyade ortak kararlar veya fikirler alma yönelimine girerler böylece toplumsal cinsiyetçilik kavramları ortadan kalkmasına zemin hazırlar. (AÖ6)

Sosyalleşme konusunda kesinlikle karma okullar çok önemli bir konuma sahiptir. Çünkü karma eğitim veya ortamlar öğrencileri zamanla birbirlerini anlamalarına ve kabullenmelerine, olumlu katılımlar yani fırsatlar sunar böylece zamanla öğrenciler arası iletişim gelişir ve olumlu sosyal bağlar oluşur, farklı cinsteki öğrenciler birbirlerinin farklı fikirlerini kabullenir ve birbirlerine saygı duymayı öğrenirler. (AÖ11)

Ergenlik Dönemi ve Ders Performansı

Çocuk, ergenlik dönemiyle beraber yavaş yavaş ailesinden uzaklaşıp arkadaş ya da akran gruplarıyla daha fazla beraber olmaya başlar. Yaşadığı psikolojik sorunları kendi yaşlılarıyla paylaşmak istemesinin yanında, ailesinin eleştirisi ve müdahalelerinden kurtulma çabası ergeni kendi yaşlılarıyla bir araya getirir. İlk yıllarda bu bir araya gelişler genellikle aynı cinsten arkadaşlarla olurken, sonraki yıllarda ise yerini ayrı cinsten arkadaşlıklara bırakır (Binbaşıoğlu, 1998: 57). Bu yaşlardaki kız ve erkek arkadaşlıklarının ise gençlerin kendilerini ve karşı cinsi tanımları ve olayları farklı bakış açılarına göre değerlendirebilme yeteneğine sahip olmaları, derse olan ilgileri, sınıf içi disiplin durumlarını ve ders başarısı açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin karma eğitimin olumlu yönleri hakkındaki diğer önemli ve ortak görüşleri; karma eğitimin öğrenciler açısından oldukça önemli olduğunu belirtmektedirler. Çünkü kız ve erkekler bu dönemde ergenliğin vermiş olduğu durumlardan dolayı kolay bir şekilde yönlendirilebilen ve olayların etkisi altında kalabilen durumda olduklarını vurgulamaktadırlar. Bu dönemde kimliklerini oluşturmaya başlayacaklarından dolayı sosyal çevreleri oldukça önemlidir. Sosyal çevreleri hangi konulara meyilli ise onlarda genellikle o alanlara meyilli olurlar. Sosyal çevre ve ders açısından kendilerine sağlıklı ve imkânlarla donatılmış fırsatlar sunulursa, öğrencilerin genellikle bu durumu iyi değerlendirip çevrelerine karşı olumlu duygular besleyeceğini ve ders başarısı açısından da kendilerine önemli kazanımlar sağlayacağını dile getirmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Bence karma eğitim sistemi ergenlik dönemindeki öğrenciler için oldukça önemlidir. Çünkü karma eğitim sistemi öğrencilerin nitelikli olarak yetişmesine olanak sağlarsa bu da aynı zamanda ülkemizin her alanda daha fazla başarılı ve demokratik bir ülke olmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin ergenlik dönemindeki özellikleri göz önüne alındığında bu durum ders başarısı, karşı cinsiyetteki öğrencilerin birbirlerine bakış açıları, okuldaki hal ve hareketlerine dikkat etmeleri açısından oldukça önemlilik belirtmektedir ayrıca öğrencilerin farklı dersleri bir arada işlemeleri sonucu birbirlerinin farklı fikirlerini de öğrenmiş

olurlar, kız ve erkek ayrımı yapmaksızın birlikte yaşamayı öğrenmeleri açısından da oldukça önemlidir. (AÖ4).

Karma eğitimin, öğrencilerin ergenlik sosyal yaşantısına dolayısı ile ergenlik dönemine de olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum, çünkü siz bir bireyin başarılı, kontrol edilebilir ve toplumla uyumlu olmasını istiyorsanız, o bireye diğer yarım kalan yarısını da vermelisiniz yani karşı cinsleri bir arada bulundurmalısınız. Ancak bu şekilde tekçi yapıdan kurtulmuş ve öğrencinin sosyal duygusal ve ders bakımından başarılı bir birey olmasını sağlayabilirsiniz (AÖ5).

Toplum olarak daha da çağdaş medeniyetler düzeyine ulaşmak istiyorsak karma eğitim şart ama öğretimde bazı sıkıntıları da beraberinde getirebilmektedir. Bunun için karma eğitim sistemimizi biraz daha modernize etmeliyiz ki öğrencilerimize her alanda daha faydalı olabilelim. Ergenlik çağındaki gençler için karma eğitim sistemi gayet işlevseldir. Çünkü bu dönemde ne ekersen onu biçersen yani öğrencini çalışkan, toplumla uyumlu, insanlara ve doğaya saygılı yetiştirirsen o yönde şekillenir ve birbirlerini başarılı olmaya yönlendirirler, olumlu anlamda rekabet ortamı oluştururlar. (AÖ12)

Toplumsal Değer Yargıları

Değerlerin öğrenilmesinde model alma ve taklit önemlidir. Örneğin, babanın dedeye gösterdiği saygı gösterme davranışı çocuk tarafından model alınır veya taklit edilir. Dolayısıyla sosyal öğrenme teorisinin temel varsayımları dikkate alınarak değer yargılarının kişinin yetiştiği çevreden beslenerek şekillendiği söylenebilir. Bireysel açıdan değerler bireylerin kişilik yapılarında önemli değişikliklere yol açar. Değerler bireysel açıdan benlik kavramının özünü oluşturarak eylem ve düşünceyi etkiler, toplumsal açıdan değer değişimi ise sosyal ve kültürel değişimi doğurmaktadır. Değer değişimleri bazen toplumları, üretim biçimini, hatta çağları değiştiren niteliklerle kendini gösterebilmektedir. Ahlak kuralları, belirli bir kişi, grup ya da toplum için geçerli olan değer yargılarıdır. Ahlaki kurallar genel geçerliliğe sahip değildir. Bir başka ifadeyle, neyin doğru, neyin yanlış, neyin iyi ya da kötü olduğu kişiden kişiye, gruptan gruba ve nihayet toplumdan topluma değişebilir (Kara, 2011).

Öğretmenlerin karma eğitimin olumlu yönleri hakkındaki diğer önemli görüş konusu ise; karma eğitimin toplumsal değer yargılarına sunduğu imkânlardır. Örneğin öğrencileri ders bakımından geleceğe hazırlayıp bir meslek için hazır hale getirirken aynı zamanda o öğrenciyi toplumun gerçek yaşantısı ile doğrudan ilişkili olan karma ortamla uyumlu yaşamasını sağlamaktadır. Ayrıca öğrencileri evlilik hayatlarına da hazırlamaktadır. Okulların karma olmasından dolayı toplum tarafından karma ortamlarda kabul gören veya görmeyen davranışları öğrenmelerine imkânlar sunduğunu belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

...öğrencilerin karma okullarda eğitim görmeleri günümüz koşullarında daha uygun olacağını düşünüyorum. Çünkü öğrenciler için daha olumlu, çok daha sosyal bir ortam, kendini ifade edebilme, yetenek ve becerilerini ortaya çıkarabilmede etkili ve başarılı bir ortam sunacaktır. Ayrıca örf ve adet gereği ile aynı yapıdayız, çünkü zaten ailede, alışveriş merkezlerinde, spor salonlarında, kaffelerde, pastanelerde... gibi ortamlarda iç içe yaşamaktayız dolayısı ile okul ortamının da karma olması bu durumu pekiştirmeye yani olgunlaştırmaya daha da katkılar sağlar, insanlara karşı cinsteki birine karşı nasıl davranılacağını öğretir, evlilik durumlarında ortaya çıkması muhtemel bazı sorunları daha akılcı ve kolay çözmeye yardımcı olmuş olunur (AÖ8)

Karma eğitim kız ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıkları göz ardı etmek yerine onları bir araya getirip farklılıklardan ortak paydalar çıkarmaktadır yani iki cinsin farklılıklarını birbiri içerisinde yoğurup daha zengin bir mozaik yapısı oluşturur. Olumlu olarak her alanda rekabet ortamı sunmakta ve dolaylı olarak kızları başarıya yöneltmektedir. Kadının toplum içerisindeki sosyal statüsü yükselmiş ve kabul görmüş bir duruma gelmiş olacaktır. (AÖ11)

4.1.3.2. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri

Tablo 5. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri.

TEMALAR	KARMA EĞİTİMİN OLUMSUZ YÖNLERİ	F
Sosyal Çevre ve İletişim	Karşı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı genellikle erkek öğrencilerin kız öğrencilere baskı kurması, rencide edecek hareketlerde bulunmaları, fiziksel şiddet uygulamaları (f=9), öğrencilerin derslerde söz hakkı almak ve yanlış cevap vermekten dolayı karşı cinsin alaycı tavırlarından çekinmek (f=6), erkek öğrencilerin öğretmenin dikkatini çekmek için sınıfta sık sık gürültü yapmaları ve sınıf içi disiplinsiz davranışlar sergilemeleri (f=4)	19
Ergenlik Dönemi ve Ders Performansı	Ergenlik dönemi nedeni ile karşı cinsin dikkatini çekmek için olumsuz davranışlar sergilemek (f=8), herhangi bir gruba ait olmak, o grubun içerisinde kabul görmek için arkadaş çevresinin kötü alışkanlıklarına ortak olmak (f=7), ergenlik dönemi nedeni ile var olan enerjilerini ders çalışmak yerine disiplinsiz davranışlara, kıskançlıklara ve kavgalara harcaması (f=3)	18
Toplumsal Değer Yargıları	Kız ve erkeklerin bir arada eğitim görmeleri ve var olan birbirlerini keşfetme istekleri sonucu ahlaki yozlaşmaların ortaya çıkması (f=6), veliler tarafından genellikle kız çocukların karma ortamlarda hata yapacağı korkusu ile okula gönderilmemesi veya okuldan alınmaları (f=4).	10

Sosyal Çevre ve İletişim

Öğrencilerin başarısında okul-aile ve sosyal çevre faktörleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çocukları ile ilgilenen, sorunlarını çözmeye çalışan, okulla iş birliğini

geliştiren ailelerin çocuklarının başarısı ilgilenmeyen ailelere göre çok daha yüksektir. Okulun etkililiği ve öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açıdan gelişmesi ve başarılı olması açısından okul-aile iş birliği son derecede önemli görülmektedir (Rosenblatt ve Peled, 2002: 349-367)

Öğretmenler karma eğitimin olumsuz yönleri hakkında görüş bildirirken genelde en çok şikayetçi oldukları kısım; Karşı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı genellikle erkek öğrencilerin kız öğrencilere baskı kurması, rencide edecek hareketlerde bulunmaları, fiziksel şiddet uygulamaları çoğu zaman bu durumu kabullenmeleri sonucu kız öğrencilerin kendilerini rahat hissedemedikleri ve erkek baskıcı otoritelerine boyun eğmek zorunda kaldıklarını, öğrencilerin derslerde söz hakkı almak ve yanlış cevap vermekten çekindiklerini, karşı cinsin alaycı tavırlarından çekindikleri için soruların doğru cevaplarını bilmelerine rağmen derse katılmamayı seçtiklerini ve bu durumun daha sonraki zamanlarda ise o öğrencileri derslerden tamamen kopardığını, erkek öğrencilerin öğretmenin dikkatini çekmek için sınıfta sık sık gürültü yaptıklarını ve sınıf içi disiplinsiz davranışlar sergilediklerini dile getirmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur;

... karma eğitim ülkemizde daha çok olumsuzlukları ile ön plana çıkmaktadır. Nedeni ise kültürel olarak bu sisteme uzak olmamız veya yapılmak istenen doğru şeyleri bile kendi amaçlarımız doğrultusunda yanlış kullanmaktan kaynaklanıyor. Kız ve erkeklerin aynı okul veya sınıf ortamından kaynaklı çok boyutlu sorunlar vardır ve bence en önemlisi ise öğrenciler arasında duygusal bağlanmaların bu ortamlarda daha fazla ortaya çıkması ve bunun sonucu olarak da kendilerine uygun olmayan hal ve hareketlerde bulunmalarıdır. Ergenlik döneminden de kaynaklı bazı duygusal davranışlar çoğu zaman sosyal olmak adına öğrencileri yanlış yapmaya daha kolay sevk edebiliyor. (AÖ3)

Karma eğitim öğrenciler açısından sosyalleşme alanında kesinlikle çoğu zaman gerçekten çok önemli bir sistem olmaktadır. Ancak kalabalık sınıf ortamları ve ergenlik çağının verdiği ağırlıklardan dolayı öğrencilerin kendilerini belirli bir gruba dahil edebilmek için bazen aynı bazen de karşı cinsiyetteki öğrencilere şiddetli tepkiler gösterebilen davranışlar sergilemekten çekinmeyebiliyorlar. Ergenlik döneminden dolayı kendi özel sorunları ile

uğraşan bazı öğrenciler, kendilerini ifade etmek veya grup ile iletişim kurmak zorunda kaldıkları bazı zamanlarda bu başarıyı gösteremediği durumlarda daha sonraları tümü ile içe kapanma sorunlarına neden olabilmektedir. Oysa sadece kendi hem cinslerinin olduğu bir sınıf ortamı olursa bence bu gibi durumlarda ya çok rahat olur ya da başarısızlığını telafi etmede denemeler yapacaktır. (AÖ9)

Ergenlik Dönemi ve Ders Performansı

Ergenlik dönemi boyunca bir gruba ait olma ve popülerlik kavramları önem kazanmaktadır. Coleman (1961)'ın bulgularına göre popüler olma, derslerde ve akademik başarıda üst düzey performans göstermeye değil, herhangi bir spor faaliyetine devam etmeye ve bir gruba ait olmaya bağlıdır. Ayrıca ergenin arkadaşları tarafından aranıyor olması, arkadaşlarının onu beğenmesi ve benimsemesi, ergenin benlik saygısı için önemli bir koşuldur. Bu durum onun derslerindeki başarılarını, okuldaki disiplin davranışlarını, karşı cinse olan bakış açısını, kısacası sosyal çevresi ile olan tüm ilişkilerini etkiler.

Frekanslara göre incelendiğinde öğretmenlerin en önemli görüş alanlarından bir diğeri ise ergenlik dönemi nedeni ile öğrencilerin karşı cinsleri ile aynı ortamda bulunmalarının sağlıklı bir ergenlik dönemini geçirememesine ve kendilerini rahat hissedememelerine neden olacak, bunun neticesinde de okuldaki disiplin kurallarına uymada sıkıntılar yaşayacaklarına ve derslere yoğunlaşamayıp başarısızlıkla sonuçlanabilen durumların ortaya çıkabileceklerini belirtmektedirler. Öğretmenler, karma eğitimde ergenlik dönemi, okul disiplini ve ders başarı performansı bakımından yetersizliklerini sıralarken öğrencilerin dikkat çekmek için sınıfta çok gürültü yapmaları, olumsuz davranışlar sergileyen gruplara özendiklerini bundan dolayı çoğu zaman kavgalara ve yaralanmalara varan olumsuz davranışlar sergilediklerini dile getirmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur;

... karma eğitimde çok boyutlu problemler ortaya çıkmaktadır. Çoğu zaman bu problemler daha çok çeşitlilik kazanarak çoğalmaktadırlar. Öğrencilerin sınıfta öğretmenlere karşı gelmeleri, kız öğrencileri kırıcı davranışlarda bulunmaları, derslerindeki başarıları arka plana bırakıp daha

çok kendi grup arkadaşları ile ders dışı sohbetler yapması, sınıfta ön plana çıkmak için çoğu zaman özellikle kız öğrencilere karşı aşırı tepkiler sergilemeleri, kendisi ve grup üyeleri dışındaki arkadaşlarının düşüncelerine saygı göstermeyen şiddet eğilimli öğrencilerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu durum öğretmenler açısından çeşitli disiplin ve sosyal sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. (AÖ4)

Karma eğitimin öncelikle sistemin öğretmene daha çok sıkıntı çıkardığını düşünmekteyim. Çünkü daha önce karma eğitim yapılan bir okulda çalıştım ve o sınıfta erkeklerin çoğu öğretmenin dediğin nerdeyse tam tersini yapıyorlardı ve ders esnasında sık sık yerlerini değiştirip erkek arkadaşlarını veya kızları rahatsız ediyorlardı buna tepki gösteren erkekler ile kavga ediyor, kızlara ise cinsiyetçi söylemlerle tepki gösteriyorlardı, bu durumlara müdahale etmek isteyen öğretmenlere de tehditlere varan davranışlar sergiliyorlardı. Bence ergenlik döneminden dolayı da çoğu öğrenci bu hataları karma ortamlarda daha fazla yapmaktadırlar nedeni şudur; kendilerini kabul ettirme duygusundan kaynaklanıyor. Ancak şimdi ayırık eğitim yapılan okuldayım gerçekten bu tip sıkıntılar çok daha az yaşanmaktadır. (AÖ8)

Toplumsal Değer Yargıları

Sosyal bir varlık olarak insan toplum içerisinde yaşamak ve içinde yaşadığı toplumun değerlerini, inançlarını, davranış biçimlerini dikkate almak zorundadır. Sosyal yaşama uyum, hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreç bireyin hem sosyal bir varlık olabilmesini hem de toplumun sürekliliğini sağlamaktadır. Ortak değerler sosyal dayanışmayı yaratan ve sürekli kılan en önemli faktörlerdendir. Toplumsal değerler toplumsal yapı ve toplumsal düzenin devamlılığı için çok önemlidir. Aile, din, hukuk, eğitim, ekonomi gibi kurumlar toplumsal değerlerin etkisi altında şekillenir. Toplumsal kurum ve gruplar sayesinde toplumsal değerler kuşaktan kuşağa aktarılır (Meb, 2013).

Öğretmenler karma eğitim sisteminin olumsuzluklarından şikâyet ederken bu konuda bazı öğretmenlerin özellikle kız ve erkeklerin bir arada eğitim görmeleri ve var olan birbirlerini keşfetme istekleri sonucu ahlaki yozlaşmaların ortaya çıktığını, bu

durumdan çekinen veya etkilenen velilerin çoğu zaman karma okullardaki öğrencilerinin kayıtlarını alarak ya ayrı okullara kayıt yaptırdıklarını ya da özellikle öğrenci kız çocuğu ise okuldan alınmasına varan tepkiler sergilediklerini, bu durumun da bölgede kız çocuklarının okullaşma oranına olumsuz etki ettiğini belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur;

Kız öğrencilerin karma okullarda eğitim görmeleri günümüz koşullarında bence çok da uygun bir durum değildir. Çünkü kızlar için karma ortamlarda daha fazla sıkıntılar yaşanmaktadır. Erkekler tarafından rahatsız edilmeleri veya genç yaşta olmalarının verdiği tecrübesizliklerden dolayı bazen yanlışlar yapabilmektedirler. Bu durumu kabullenemeyen bazı aileler özellikle hatayı yapan öğrenci kız çocuğu ise; onu okuldan almaya kadar gidebilmektedirler, bazen de öğrenci çok çalışkan olmasına rağmen sınıfta veya okulda edindiği bazı yanlış arkadaşlıklarından dolayı kendisinde var olan çalışma duygusunu bırakıp okulda kabul görmeyen bazı davranışları sergilemesine neden olmaktadır. Ayrıca örf, adet ve inançlarımız gereği ayrı olmaları daha uygun görülmektedir. (AÖ7)

... karma eğitim kız ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıkları göz ardı etmektedir. Rekabet ortamı sunmakta ve dolaylı olarak kızları başarısızlığa yöneltmektedir. Muhafazakâr ailelerin kızlarını okula göndermelerine engel olmakta ve kızların okullaşma oranını düşürmektedir. Kızımı okula gönderirsem yaptığı bir hata sonucu toplum tarafından ayıplanacağı korkusu yaşayan aileler vardır, tabi bu durumlarda bölge olarak kız çocuklarımızın okullaşma oranına etki etmektedir. (AÖ8)

4.1.4. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde liselerde görev yapan öğretmenlerin karma veya ayrık eğitim veren okul türleri hakkındaki olumlu veya olumsuz görüşleri arasında karşılaştırmalar ve yorumlar yapılmıştır.

Ergenlik dönemi ve ders performansları hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Bu konuda ayrık eğitime olumlu bakan öğretmenlerin savundukları görüşe göre; ayrık okullardaki öğrencilerin ergenlik dönemi nedeni ile karşı cins ile aynı ortamda olmamalarının öğrencilere, okul disiplinine uymaya, ders başarı performanslarını artırmaya, kendilerini daha rahat hissetmelerine ve çevre ile daha uyumlu bireyler olmaya yardımcı olacağını savunmaktadırlar.

Ayrık eğitime olumsuz bakan öğretmenlerin ise bu konudaki eleştirileri şöyle; öğrencilerin ergenlik döneminde birbirlerinden ayrı olmasının, öğrencilerde daha çok disiplinsiz davranışlar sergilemesine neden olacağına, kız ve erkeklerin aynı ortamı paylaşımlarından dolayı birbirlerini daha kolay kontrol edebildiğine ve bu durumun öğrencilerde derse olan ilginin artmasına yardımcı olacağına, kız ve erkeklerin doğası gereği birbirlerine olan meraklarının giderilmesinin engellenmesi durumunda ise gelecek zaman diliminde durumu daha da vahimleştireceğine, öğrencilerin evlilik ve meslek hayatlarında karma ortama girdiklerinde kendilerine olan özgüven eksikliğine neden olacağına işaret etmektedirler.

Bu konudaki öğretmen görüşleri incelendiğinde ayrık eğitimin öğrenciler açısından olumsuz yönlerinden daha çok olumlu yönlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü ayrık okul ortamlarındaki öğrenciler sadece kendi hem cinsleri ile aynı ortamı paylaştığı için kendini karşı cinse kabul ettirme, duygusal bağ kurma sorunları, karşı cinse olumsuz davranışlar sergileme, ders dışı etkinliklere yönelme gibi disiplinsiz durumlar pek yaşanmamaktadır.

Bazı araştırmalar tek cinsiyetli sınıf ve okulların daha az rekabetçi ortamları içinde kızların daha yüksek seviyede akademik ve sosyal olarak yetkinlik, öz imaj geliştirmelerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla, ayrıık okullardaki kızlar, kendi becerileri ve hayatları üzerindeki kendi kontrolleri ile ilgili daha fazla olumludurlar, daha az basmakalıp cinsiyet rol davranışları vardır ve gelecek için daha yüksek bir istek duyarlar (Smyth, 2012: 14). Son olarak, ayrıık eğitimde, ergenlik dönemindeki kız ve erkekler arasında hiçbir tehdit ve taciz olmadığı için ve artan öğretmen dikkati nedeniyle, kızların rahatlık seviyelerini ve akademik katılımını arttırmaktadır (Gurian ve Henley, 2001).

Sosyal çevre ve iletişim hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Sosyal çevre ve iletişim konusunda ayrıık eğitime olumlu bakan öğretmenlerin savundukları görüşe göre; günümüz şartlarında zaten toplum olarak kız ve erkek bireyler hayatın her alanında iletişim halindedirler ayrıca ayrıık eğitim veren okullardaki öğrencilerin ayrıık eğitim ortamında daha rahat olmaları ve buna bağlı olarak kendi hemcinsleri ile daha kolay iletişim kurabileceklerine, sosyal ortamlarını daha kolay geliştirebileceğine, kendilerine olan öz güvenlerinin daha da yükseleceğine değinmektedirler. Ancak bunların olabilmesi için ayrıık eğitim veren okulların bu konudaki sosyal alt yapılarının geliştirilmesi gerektiğini, okulların bu ihtiyaçları karşılayacak niteliklerle donatılması gerektiğini aksi durumda ayrıık eğitim sistemine bağlı olarak öğrencilerin sosyal ortamlardan mahrum kalacaklarını belirtmektedirler.

Bu konuda ayrıık eğitime olumsuz bakan öğretmenlerin dile getirdiği görüşe göre; ayrıık eğitim veren okullardaki öğrencilerin okul ortamında sürekli olarak karşı cinsi ile uzak kalmasının öğrencilerin asosyal bireylere dönüşmesine, karma ortamlarda çekingen davranmasına, kendisini ifade edememesine, zamanla karşı cinse yönelik cinsiyetçi tavırlar sergilemesine, gelecek yaşantısında mesleki veya evlilik durumlarında sıkıntılar yaşanması ve toplumsal cinsiyetçilik yönünde bölünmelere sebep olacağını belirtmektedirler.

Bu iki karşılaştırmaya bakacak olursak ayrıık eğitim öğrencilerin sosyalleşmeleri ve çevresi ile iyi iletişim halinde olması konusunda yetersiz kalacaktır. Çünkü toplumsal yaşantımız gereği kız ve erkek bireyler olarak daima iç içe yaşıyor ve

etkileşim halinde olabiliyoruz. Ancak bu durum herkesin kendisini rahatlıkla ifade edebildiği, öz güveninin yükseldiği, çevre ile iyi iletişim halinde olduğu anlamına gelmez. Çünkü sosyal yaşantımızda karşılaştığımız herkes ile iletişim kurmuyor veya aynı sosyal ortamı paylaşmıyoruz. Özellikle çekingen davranan öğrencilerin ayrık okullarda daha çekingenleştiği ve kendini toplumdaki soyutladığını gözlemlemek mümkün olacaktır. Bundan dolayı ayrık eğitim kurumlarında öğrencilerin sosyalleşme ve iletişim konusunda yetersiz kaldıkları ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'deki mesleki (ayrık eğitim veren) okullarda yapılan araştırma sonuçlarına göre; ankete katılan öğrencilerin % 57.5'i okullarındaki şartlardan yani kız ve erkeklerin ayrı okullarda olmasından dolayı sosyal yaşantılarında çevre ile yeterince sosyalleşemediklerini ve iletişim konusunda yetersiz kaldıklarını belirttiler (Yılmaz, 2004).

Toplumsal değer yargıları hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Toplumsal değer yargıları konusunda ayrık eğitim hakkında olumlu görüş ifade eden öğretmenlerin görüşlerine göre; ayrık eğitim veren okullardaki öğrencilerin bölgesel inançlar, örf ve adetlere bağlı olan velilerin ve öğrencilerin ilgisini çektiğini, karma okullarda günümüz şartlarında bu örf ve adetler ile ters olan durumların ortaya rahatlıkla çıkabildiğini bu nedenden dolayı velilerin özellikle kız çocuklarını okula gönderme konusunda tereddüde düştüğünü, velilere göre; sosyal çevreden kaynaklı bazı nedenlerden dolayı toplumsal olarak ahlaki yozlaşmaya doğru gidildiğini, ayrık okullardaki öğrencilerin kendilerini daha güvende hissettiklerini belirtmektedirler. Özellikle kız çocuklarının okullaşma oranına bakıldığında bu durumun daha fazla dikkat çekecek konuma geleceğini belirtmektedirler. Dolayısıyla bu gibi durumlarda hassas olan ailelerin ve öğrencilerin bu konuda mağduriyetlerine son verecek önlemler de göz önünde bulundurulmalıdır şeklinde görüşler ortaya çıkmaktadır.

Konu ile ilgili ayrık eğitim hakkında olumsuz görüş ifade eden öğretmenlere göre ise; kız ve erkeklerin ayrı tutulmalarından dolayı ergenlik döneminde olan bu gençlerin bu aşamayı sağlıklı geçirememelerinden dolayı birtakım yanlışlara yönelmekte veya yönlendirilmektedirler. Örneğin bu dönemde zararlı madde kullanımının yaygınlaşması, kavga olaylarına karışmaları veya karşı cinsleri birbirinden

uzak tutmak ile ergenlerde var olan karşı cinsi keşfetme duygusundan dolayı örf ve adetlere uymayan bir takım hal, hareket ve eylemlerde bulunmak gibi daha fazla olumsuz davranışlar sergileyebilirler ayrıca okullarda hemcinslerine olan üzentiler bazen daha kolay alışkanlık haline getirilebiliyor ve bundan dolayı çoğu toplum tarafından kabul görmeyen birçok davranışa yöneltmiş olacaklarını belirtmektedirler.

Yukarıda ifade edilen her iki görüşe göre durum değerlendirilmesi yapıldığında ayırık eğitim veren okulların, toplumsal örf ve adetlere göre hareket etme imkanı bakımından daha olumlu olduğudur. Çünkü gelişen teknoloji ile toplumlar arası kültür alış verişi çok kolay ve hızlı bir şekilde olmaktadır. Dolayısıyla ergenlik döneminde olan gençlerin dizi, film...vb. gördükleri bazı karakterlere özenmeleri ve bunu karşı cinsi ile bulunduğu bir ortamda sergilemek istemesi ve bu durumun zamanla normal olarak kabul görmesi gibi toplumsal değer yargılarına olumsuz etkileri olacaktır.

Kız Meslek Liselerine (ayırık okul) yoğun talep dikkat çekmektedir. Lise dönemi öğrencinin kişilik kazanacağı ve kimliğini bulacağı bir devreye tekabül ediyor. Bu yüzden hayli kritik bir öneme sahip. Orta okul kadar, Lise eğitimi de öğrencinin hangi mesleğe yöneleceğine dair bir vizyon ve kimlik kazanma zamanıdır. Öğrenci için bu dönem, kültürümüze ve medeniyetimize dair temel değerleri keşfetme zamanıdır aynı zamanda. Eğer lise döneminde verdiğiniz eğitim, öğrenciye manevi değerleri, ortak kimlik bilinçlerini, aidiyet biçimlerini, ruhlarını, özgüvenlerini yeniden ve çağdaşlaştırarak kazandırmalıdır (Çakmak, 2014).

4.1.5. Ayırık Eğitim Yapılan Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Ergenlik dönemi ve ders performansları hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Bu konuda karma eğitime olumlu bakan öğretmenlerin savundukları görüşe göre; karma eğitimin öğrenciler ergenlik dönemi açısından oldukça önemli olduğunu belirtmektedirler. Çünkü kız ve erkekler bu dönemde ergenliğin vermiş olduğu durumlardan dolayı fiziksel ve duygusal olarak hareketliliğin en fazla olduğu dönemdir. Kız ve erkek öğrencinin aynı ortamda olmasının ve karşı cinse olan ilgiden dolayı

kendini denetim altında tutabilmesine, karşı cinse kendini kabul ettirebilme veya dikkatini çekmek için derse olan ilginin artmasına, ders başarısının yükselmesine ve karşı cinsten psikolojik veya duygusal olarak ayıplanmama güdüsü nedeni ile sınıfta disiplin kurallarına daha fazla önem vermesi gibi konulardan dolayı karma eğitimin öğrencilere ergenlik döneminde oldukça fayda sağlayacağını belirtmektedirler.

Ergenlik dönemi ve ders performansı açısından karma eğitime olumsuz yaklaşan öğretmenlerin ifadelerine göre ise; ergenlik dönemi nedeni ile karşı cinsin dikkatini çekmek için olumsuz davranışlar sergileyeceğine, herhangi bir gruba ait olmak, o grubun içerisinde kabul görmek için arkadaş çevresinin kötü alışkanlıklarına ortak olacağına, kıskançlık durumlarının ortaya çıkacağına, duygusal bağ kurma ve karşı cinsten gereken ilgiyi görememekten dolayı hatalar yapmalarına, ergenlik dönemi nedeni ile var olan enerjilerini ders çalışmak yerine disiplinsiz davranışlara harcayacaklarına, kıskançlıklar ve kavgalara bulaşacağına ve zamanla okulda daha fazla disiplin sorunu çıkaran birer öğrenci haline geleceklerine... vb. konularına dikkat çekmektedirler.

Her iki durum arasındaki görüşlerden sonuç olarak varılan kanaat şu şekilde olmaktadır; karma eğitimin ortam olarak ergenlik çağındaki öğrencilere birtakım kazanımları olabilir ancak genellikle ergenler üzerinde daha çok olumsuz izler bırakmaktadır. Çünkü karma okullarda öğrenciler birbirlerinin dikkatini çekmek veya herkes tarafından kabul görmek için bazen her türlü olumsuz davranışlara yönelebilirler. Bu durum özellikle ders başarısına oldukça olumsuz etki etmekte ve bununla birlikte disiplin problemlerini de ortaya çıkarmaktadır. Diğer tehlikeli durumlardan bir diğeri beklide en önemlilerinden biri de ergenlerin karşı cinsten gereken ilgiyi görememesi ve sürekli olarak aynı ortamda olmaları sonucu bunalımlar geçirmesi ve olayın bazen çok daha üzücü sonuçlara bile varabilmesidir.

Karma eğitim sistemi ders başarısı ve okul disiplini anlamında oldukça olumsuzluklarla dolu ayrıca ergenlerin baskılara uğramasına yol açıyor. Çünkü kızları ve erkekleri bir araya getiriyor. Ergenlik çağındaki kız ve erkekler aynı ortamda buldukları için çabuk kaynaşıyor ve birbirlerine ilgi duyuyorlar. Böylelikle aşk, sevgi ve ilgi konusu ortaya çıkıyor. 14-15 yaşındaki çocuk bu duyguyu nasıl yöneteceğini bilemiyor. Özellikle kızlar erkek arkadaşının onlara söylediği iltifat dolu sözleri ne amaçla söylediğini tartamıyor. Ya da evlenme hayali kurarlarken o yaşlarda bunun olup

olmayacağını kestiremiyorlar. Aşırı ifratlar ortaya çıkıyor. Bu sefer kızlar mağdur oluyorlar (Kavaklı, 2012: 65).

Sosyal çevre ve iletişim hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Sosyal çevre ve iletişim konusunda karma eğitime olumlu bakan öğretmenlerin savdukları görüşe göre; Karşı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı öğrencilere sağladığı sosyal ve psikolojik avantajlar olduğunu, sosyal yaşantılarda karşı cinsin duygusal davranışlarını öğrenme ve karşı cinse olan merakın giderilmesine fırsatlar sunduğu, sürekli olarak iletişim halinde olmalarından dolayı karma ortamlarda kendilerine olan özgüvenlerinin artması ve tecrübeler edinmesine, tek tip düşünme veya cinsiyetçi yaklaşımların ortadan kaldırılmasının sağlanmasına yardımcı olduğuna, ergenlik döneminde olan bu gençlerin bu aşamayı sağlıklı geçirmeleri ilerideki meslek, ve evlilik hayatlarına olumlu kazanımlar sunacaktır... şeklinde görüşler ifade edilmektedir.

Bu konu hakkında karma eğitim hakkında olumsuz düşünceler beyan eden öğretmenlerin görüşlerine göre ise; Karşı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı genellikle erkek öğrencilerin kız öğrencileri baskı altında tuttukları, rencide edecek söylem ve hareketlerde bulduklarını, birbirlerine karşı fiziksel şiddet uyguladıklarını, öğrencilerin derslerde söz hakkı almak ve yanlış cevap vermekten dolayı karşı cinsin alaycı tavırlarından çekindiğini, erkek öğrencilerin öğretmenin dikkatini çekmek için sınıfta sık sık gürültü yapmaları ve sınıf içi disiplinsiz davranışlar sergilediklerini, öğrenciler arasında iletişimin ortaya çıkmasına neden olan olayların daha çok ergenlik konularından kaynaklandığını ve bu durumun olumsuz anlamda sosyalleşme ve iletişim olduğunu belirtmektedirler.

Yukarıdaki her iki öğretmen grubunun görüşleri değerlendirildiğinde karma okullar her ne kadar sosyalleşme ve iletişim anlamında olumsuz bazı görüşler barındırıyor da aslında öğrencilerin sosyalleşmeleri, cinsiyetçi durumlardan uzak durmaları ve bireyler arasında iletişimin gelişmesi bakımından oldukça önem arz etmektedir.

Toplumsal değer yargıları hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Toplumsal değer yargıları konusunda karma eğitime olumlu bakan öğretmenlerin savundukları görüşe göre; öğrencilerin eğitim hayatları boyunca kız ve erkeklerin bir arada eğitim görmeleri sonucu iş ve evlilik hayatlarında kendilerine tecrübeler sunacak ve toplum tarafından kabul gören veya görmeyen davranışların karma ortamlarda daha kolay ve doğrudan deneyimle kazanıldığını savunmaktadırlar.

Bu konu hakkında karma eğitime olumsuz yaklaşan öğretmenlerin savunduğu görüşlere göre ise; karma eğitimin öğrencilerin sürekli olarak bir arada eğitim görmeleri ve birbirlerini keşfetme istekleri sonucu ahlaki yozlaşmaların ortaya çıktığının, velilerin bu çevreden veya kendi öğrencisinden böyle şeyler duyması sonucu genellikle kız çocukların karma ortamlarda hata yapacağı korkusu ile okula gönderilmemesine veya okuldan alınmalarına sebep olacak kadar kötü izlenimler bıraktığını savunmaktadırlar.

Yukarıdaki öğretmen görüşleri göz önüne alındığında ve eğitim ile toplum ilişkileri değerlendirildiğinde, karma eğitimin gerçekten toplum ve öğrencilere kendi milli kültür, örf ve adetlerinden kopmalara neden olduğu gözlemlenebilmektedir. Bunun en önemli nedeni ise günümüz koşulları itibarı ile toplumlar arası kültürel alış verişlerin olmasıdır. Özellikle bu yaşlardaki öğrencilerin merak güdüsü ile hareket etmeleri ve o hal ve hareketlerde bulunmak istemeleri ve çevresinden arkadaşları tarafından zamanla yapılan yanlış davranışların kabul gören ve yayılan davranışlar olunca öğrenciler arasında artık örf ve adetlerimize uygun olmayan davranışlar zamanla normalmiş gibi olmaya başlayacaktır. Bu gibi olayların yaşanması karma okullarda çok daha fazla ön plana çıkmaktadır. Nedeni ise birbirlerine özenmeleri, karşı cinsi etkileme veya kendini farklı gösterme çabaları... gibi.

Okullarda kızların daha fazla cinsel tacize uğramasına, flörtlerin artmasına yol açtı. Özellikle muhafazakâr ailelerin ahlaki yozlaşmalardan dolayı kızları okula göndermemesine yol açtı, kızları eğitimsiz bıraktı. Karma sınıflar strese yol açtı, kız ve erkeklerin yeteneklerini geliştirmelerini engelledi. Ergenlik çağındaki kız ve erkekler dersler yerine karşı cinsle ilgilenmesine ve ahlakî yozlaşmanın meydana gelmesine yol açtı (Solportal, 2012).

4.1.6. Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Görüşleri

4.1.6.1. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri

Tablo 6. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri.

TEMALAR	AYRIK EĞİTİMİN OLUMLU YÖNLERİ	F
Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri	Okul türünün ayrık olmasından dolayı öğrencilerin dikkatlerini derslerine yoğunlaştırması (f=8), ayrık eğitim ortamlarında öğrencilerin her türlü konuda kendilerini rahatlıkla ifade edebilmesi (f=6), öğrenciler arasında kıskançlığın oluşmaması, karşı cinse duygusal bağlanma ortamının olmaması nedeni ile ders performanslarının artması (f=4)	18
Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri	Ayrık okullarda öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı kendilerini güvenlik açısından daha rahat ve güvende hissetmeleri (f=7), tüm öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı öğrencilerin daha çabuk kaynaşp arkadaş ortamlarında kabul görmeleri (f=5),	12
Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu	Ayrık okulların genelde meslek liseleri olması ve öğrencilerin meslek seçimi için bu okul türünü seçmesinin öğrencilere sağladığı olumlu katkılar (f=5)	5

Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri

Öğrencinin öğrenme sırasında fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönlerden etkileşimde bulunduğu alan ve şartların tümü, öğretimin belirli ve uygun şartlara sahip bir çevrede gerçekleştiğini ve çevre şartlarının uygun olmasının öğretimi daha başarılı ve yeterli, uygun şartların sağlanamaması da başarısız ve yetersiz kılacaktır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999).

Frekanslara göre öğrenci görüşlerine baktığımız da en önemli husus olarak okul türlerinin derse olan etkileri konusu gündeme getirilmiştir. Karma okuldaki öğrencilerin, ayırık okula olumlu olarak baktıkları konuların başında ayırık okuldaki öğrencilerin okul türünün ayırık olmasından dolayı öğrencilerin dikkatlerini derslerine yoğunlaştırmasının daha kolay olduğunu çünkü başka alanlarda ya da konularda zihinlerini meşgul edecek çok fazla ortam oluşmuyor, ayırık eğitim ortamlarında öğrencilerin her türlü konuda kendilerini rahatlıkla ifade edebildiklerini derslere aktif olarak katılabildiklerini ve yanlış cevap vermekten korkmadıklarını oysa kendi sınıf ortamlarında bu konularda sıkıntılar yaşadıklarını, öğrenciler arasında duygusal veya ders başarısı bakımından kıskançlığın oluşmaması, karşı cinse duygusal bağlanma ortamının olmaması nedeni ile ders performanslarının artması... gibi konularda görüşler bildirmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Bence okulların ayırık olması gerekir özellikle duygusal bağlanmalardan dolayı çünkü ayırık liselerde erkekler ve kızlar arsında duygusal olarak bağlanma ortamı pek mümkün olmadığı için, karşı cinsin dikkatini çekmek için sınıf ortamında disiplinsiz davranışlar sergilememe hocalara karşı olumsuz tavırlar sergilememe, derslerde devamsızlık yapmama gibi yani olumsuz davranışlar sergileme şansları nerdeyse hiç olamayacağı için derslerde daha dikkatli ve başarılı olunur. (K.Öğr.3).

... ayırık eğitim ders başarısı açısından bence daha çok olumludur. Çünkü derslere daha fazla yoğunlaşabiliyorlar. Ama karma okullarda bu durum derslerden daha çok duygusal ilişkilere yönelme ve böylece derslerde çok düzensiz ve başarısız olabilme durumları ortaya çıkıyor... (K.Öğr.11).

Ayrık eğitim bu günkü koşullarda en iyisi. Çünkü karma okullarda ders yerine daha çok duygusal konulara vakit ayrılmakta ve başarısızlıklar da arda ardına gelmektedir çünkü zihni meşgul eden birtakım durumlar derslerinize ister istemez olumsuz etki etmektedir. Ayrık okulda karşı cinsiniz yok ve bu durum çok daha iyi çünkü karşı cinsiniz olsaydı onlara ilgi gösterir ve kıskançlıklardan dolayı birtakım sorunlar ortaya çıkardı (K.Öğr.12).

Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri

Çetin (2014)'in aktardığına göre; bizzat ayrık lise eğitimi veren özel okullardan mezun olup üniversite eğitimini karma eğitim şeklinde devam ettiren öğrenciler ile yaptığım görüşmelerde elde ettiğim en dikkat çekici ayrıntı hepsinin ayrık okulların öğrenme bakımından daha iyi olduğu konusunda hemfikir olmalarıdır. Hocaları ile birebir iletişimlerinde, sınıf içi ders işleyişlerinde ve ders esnasında söz almalarında şuan ki yaşadıkları çekingenliğin ve hata yapma korkusunun tek cinsiyetli okullarında olmadığından bahsettiler.

Karma okuldaki öğrencilerin belirttiği bir diğer önemli görüş alanı ise ayrık okullardaki öğrencilerin sosyal hayatları konusudur. Karma eğitim gören öğrencilerin, ayrık okulda eğitim gören öğrencilerin sosyal yaşam ve iletişim konularında karma eğitim veren okullara göre daha avantajlı olduklarıdır. Çünkü Ayrık okullarda öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı kendilerini güvenlik açısından daha rahat ve güvende hissetmeleri, yani ayrık okullarda kendilerine herhangi bir baskı yapılmadan veya baskılara maruz kalmadan rahat hareket edebilme özgürlüklerinin olduğunu, tüm öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı öğrencilerin daha çabuk kaynaşıp arkadaş ortamlarında kabul gördüklerini ve bunun okul dışında da kendilerine ayrı bir özgüven kazandırdığını belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Bence kızlar ve erkekler aynı ortamlarda ders işlememeli aynı okulda olabilirler ama aynı sınıfta olunca derslerde yanlış yapma ya da kendi iyi ifade edememe korkusu oluşuyor. Örneğin çoğu zaman öğretmenin sorduğu soruyu bilmeme rağmen yanlış bir şey söylemekten çekindiğimiz için cevap veremiyoruz. Bu durumda da çoğu zaman okul dışında sosyal ortamlarda da çekingen kalmamıza neden olabilmektedir. (K.Öğr. 4).

Bence kız ve erkekler ayrı ortamlarda okumalı. Çünkü ayrı okullar ya da ortamlarda öğrenciler kendilerini rahat hissederler, kendilerine güvenleri daha üst düzeyde olur, arkadaş ortamlarında daha gerçekçi ve özgüvenli olurlar, okul ortamlarında daha erken arkadaşlık ilişkileri gelişir, karşı cinsin vereceği rahatsızlıklara katlanmak zorunda kalmadan ders işleyebilirler. Sadece kendi hem cinsleri ile daha rahat bir ortamda ve eşit şartlarda eğitim öğretimi yapma fırsatları olur. (K.Öğr. 7).

Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu

Karma okuldaki öğrencilerin ayrı eğitim veren okullar hakkındaki diğer bir önemli görüş alanı ise öğrencinin okuyacağı okul türünü kendi isteği çerçevesinde seçebilmesidir. Bu durum özellikle okulu seçen öğrencileri belirli alanlarda mesleklere yönlelmesinin çok önemli ve başarılı bir uygulama olduğunu. Ayrı okulların genelde meslek liseleri olması ve öğrencilerin meslek seçimi için bu okul türünü seçmesinin öğrencilere sağladığı mesleki yeterlilik ve iş sahibi olması için katkılar sağladığını belirtmektedirler. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Bu okul türünü (karma) kendi isteğim ile tercih etmedim. Bu okulu seçmekte mecbur kaldım çünkü sınav sonucundan dolayı ancak bu okula yerleşebildim. Ayrı okullar daha iyi ortamlara sahip, çünkü ayrı okulda okuyup meslek sahibi olabilirsiniz ve okuldan mezun olduğunuzda üniversiteyi kazanamazsanız bile en azından bir mesleğiniz var...(K.Öğr.6).

Bu okulu kendi isteğimle tercih etmedim. Aslında meslek liselerine gitmek isterdim ailemin baskısı ile bu okula kayıt yaptırıldı. Çünkü aileme göre meslek liselerdeki çoğu ders (ygs, lys) gibi sınavlarda çıkmıyor ve oranın öğrencileri başarısız oluyordu. Ama bence meslek lisesinde daha rahat ve başarılı olurdu. Ailemin baskısından dolayı bu okulu seçtim ve çok pişmanım dolayısı ile derslerim başarısız oluyor ve mutlu değilim keşke herkes kendi okulunu seçme özgürlüğüne sahip olabilse (K.Öğr.11)

4.1.6.2. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri

Tablo 7. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri.

TEMALAR	AYRIK EĞİTİMİN OLUMSUZ YÖNLERİ	F
Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri	Ayrık okullarda öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı karşı cinsler ile iletişim kuramaması, aynı sosyal ortamları paylaşamaması ve sosyal ortamlara girdiğinde tecrübesizlikler yaşaması (f=9), tüm öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı öğrencilerde kız ve erkek cinsiyetçiliği duygusunun gelişmesi (f=6)	15
Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri	Öğrencilerin sınıfta karşı cinsiyetteki öğrencilerin olmamasından dolayı kendilerini çok rahat hissetmeleri ve derslere yoğunlaşmaması, verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmemesinin ortaya çıkaracağı olumsuzluklar (f=9), ayrık eğitim ortamlarında öğrencilerin her türlü konuda karşı cinsin farklı fikir ve duygularından uzak kalması (f=5)	14
Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu	Ayrık okulların tek cinsiyetli olmasından dolayı öğrencilerin istemediği halde velileri tarafından bu okullara zorlama ile kayıtlarının yapılması ve öğrencinin başarısına olumsuz etkileri (f=6), ayrık okullarda işlenen öğretim programı genel liseler ile farklı olması nedeni ile ayrık okul öğrencilerinin merkezi sınavlarda başarısız olmaları (f=5)	11

Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri

Ayrık eğitim veren eğitim kurumlarının dezavantajı tek tip bir dünya yaratması. Ama dünya tek bir cinsten oluşmuyor. Tüm insanlarla nasıl iletişime geçileceğini öğrenmeniz gerekir. Araştırmalar gösteriyor ki birbirlerine anlama yönünden kız ve erkek öğrencileri ayrı okutmak onların birbirlerinden alacakları deneyimi engelliyor. Kelimelerini birbirlerinden saklıyor ve birbirlerinin sınırını öğrenmelerini zorlaştırıyor. Gelişen dünyamızda birlikte çalışan ülkeler, aileler ve toplumlar için birbirini tanımak ve anlamak çok önemli. Özellikle de kadın ve erkek arasında (Eliot, 2013).

Frekanslara göre öğrenci görüşlerini incelediğimizde karma okuldaki öğrencilerin ayrık eğitim veren okullar hakkındaki en önemli görüş alanı olarak okul türlerinin öğrencilerin sosyal hayatlarına etkileri konusu gündeme getirilmiştir. Ayrık okullardaki öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı karşı cinsler ile iletişim kuramaması, aynı sosyal ortamları paylaşamaması ve sosyal ortamlara girdiğinde tecrübesizlikler yaşaması, tüm öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı öğrencilerde kız ve erkek cinsiyetçiliği duygusunun gelişmesi, mesleki hayatlarında bu durumdan dolayı çoğu zaman zorlanacakları konusunda görüşler bildirmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Ayrık eğitim ortamlarında iletişim konusunda yetersizlikler ortaya çıkabilmektedir. Dolayısıyla gelecekte iş ortamlarında karma şekilde çalışma ortamları olacak ve geçmişte eğer iyi bir iletişim kuramadıysanız ve tecrübesizseniz iş yaşamınızda ilişkileriniz kötü olabilir. Bu nedenle karma eğitim daha olumludur. Tüm eğitiminizi ayrık okullarda tamamlarsanız iş hayatınızda tecrübesizliklerle dolu bir hayata atılmış olursunuz. (K.Öğr. 6)

...ayrık eğitim veren okullardaki öğrenciler sosyal ortamlardan hep uzak kalacakları için karşı cins ile iletişim sıkıntıları yaşamaktadırlar. Bundan dolayı bulunmak zorunda kalacakları sosyal ortamlarda karşı cinse kendini ifade etmede sıkıntı ve çekingenlikleri daha fazla ön plana çıkacak ve iletişim kurmakta zorlanacaklar. (K.Öğr.8)

Ayrık eğitim iletişim konusunda genellikle eksik kalmakta. Çünkü her zaman hem cinsleri ile olacaklarından dolayı karşı cinslerim ile diyalog kurmakta epeyce zorluklar yaşayacaklar. Başka bir ortamda da karşı cins ile karşılaştıklarında ise ister istemez bir çekingenlik ve utangaçlık durumu ortaya çıkacaktır. Bazen ayrık okullarda sürekli kendi hem cinsleri ile bir arada olmaktan dolayı karşı cinse bir tehlikeymiş gözü ile bakılma durumu da ortaya çıkabilir. (K.Öğr.9)

Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri

Öğrenci görüşlerini incelediğimizde okul türlerinin öğrenci başarısına etkisi diğer bir önemli görüş alanı olarak gündeme getirilmiştir. Ayrık okullardaki öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı ve okulda veya sınıfta karşı cinsiyetteki öğrencilerin olmamasından kaynaklı kendilerini çok rahat hissetmeleri ve derslere yoğunlaşmaması, verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmemelerinin ortaya çıkaracağı olumsuzluklar, ayrık eğitim ortamlarında öğrencilerin her türlü konuda karşı cinsin farklı fikir ve duygularından uzak kalması gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Ayrık okullardaki öğrencilerin hepsi aynı cinsiyette oldukları için herkes kendisine göre hareket edebiliyor ve öğrenciliğin verdiği sorumluluğu unutabiliyor. Örneğin öğretmen ödev verir ama öğrenci bu ödevi yapmaz ve sınıfta da karşı cins olmadığı için öğretmen tarafından kendisine yapılan uyarı onu pek etkilemez, bu gibi sebeplerden dolayı bence ayrık okullardaki öğrencilerin bazıları derslerde bu yüzden başarısız olabiliyor. (K.Öğr.3)

Bence ders başarısı açısından olumsuz olurdu çünkü öğrenciler tek cinsiyetli okullarda çok düzensiz olabiliyorlar. Çünkü ayrık okulda okuyan bir arkadaşım var ve bana okulunun durumunu şöyle anlatıyordu; ‘Belki sınıfta birkaç erkek olsaydı sınıf ortamı biraz daha düzenli olurdu. Dersler açısından birçok derslerde kendimizi oldukça rahat ifade edebiliyor ve davranabiliyoruz.

Ama bazen bazı arkadaşlarımız çok rahat ortama alıştıkları için öğretmen tarafından kendisine verilen ödevleri bile yapmıyorlar''.(K.Öğr.5)

Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu

Toplumsallaşma sürecinde başat rol oynayan aile, okul, medya gibi kurumların hepsi farklı oranlarda ve biçimlerde toplumsal cinsiyet ilişkilerinin düzenlenmesinde etkin bir rol oynamaktadır (Atauz vd., 1999: 2).

Karma okuldaki öğrenci görüşlerini incelediğimizde ayırık okullarda öğrenim gören öğrencilerin okuduğu okul türünü kendi isteği ve yetenekleri doğrultusunda seçebilme özgürlüğü ve öğretim Programı sorunları diğer bir önemli görüş alanı olarak gündeme getirilmiştir. Öğrenciler aynı zamanda ayırık okulların ayırık olmasından dolayı öğrencilerin istemediği halde velileri tarafından bazı örf ve adetler gibi konulardan dolayı bazı öğrencilerin bu okullara zorlama ile kayıtlarının yapılması ve öğrencinin başarısına olumsuz yansımaları, ayırık okullarda işlenen öğretim programının genel liselerden farklı olması nedeni ile ayırık okul öğrencilerinin merkezi sınavlarda başarısız olmaları veya bazı veli ve öğrencilerin ortamından dolayı ayırık okulları tercih etmek istemesine rağmen sadece öğretim Programı sorunu nedeni ile tercih etmemeleri... gibi konularda görüş bildirmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

... bu okulu kendi isteğimle değil ailemin isteği ile seçtim aslında ben başka okul türünü seçecektim çünkü ayırık okullarda kendi örf ve adetlerinize daha uygun davranabiliyor ve rahat davranabiliyorsunuz. Ama ailem meslek hayatımı göz önüne alarak beni bu okula kayıt etti. Fakat bu durum derslerimi daha da olumsuz etkiledi çünkü bu okulda huzurlu değilim. (K.Öğr.5)

... ben meslek lisesine gitmek (ayırık okul) istiyordum çünkü hem inancım gereği hem de ayırık okul ortamlarının rahatlığından dolayı. Ancak ailemin muhafazakar olmasına rağmen beni karma okula kayıt ettirdiler gerekçe olarak da ayırık okulların sınavlarda çıkan dersleri yeterince işlememeleri. Kısacası bu okulu seçtiğim için çok pişmanım çünkü sevmediğim bir okul türü ve derslerimi de olumsuz etkiliyor. (K.Öğr.11)

4.1.6.3. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitime İlişkin Olumlu Görüşleri

Tablo 8. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumlu Görüşleri

TEMALAR	KARMA EĞİTİMİN OLUMLU YÖNLERİ	F
Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri	Karma eğitim yapılan okullardaki öğrencilerin birbirleri ile olumlu rekabet duygusunu geliştirmesi ve derse yoğunlaştırmaya yönelme (f=7), bazı öğrencilerin karşı cinse duygusal yakınlık hissetmeleri ve bu durumun ders başarısına olumlu katkılar sunması (f=7)	14
Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri	Karma eğitim ortamlarında öğrencilerin bir arada bulunmaları ve sürekli olarak etkileşim halinde olmalarından dolayı geniş bir sosyal çevre edinmeleri ve tecrübeler kazanması (f=7), kız ve erkek öğrencilerin birbirleri hakkında detaylı tecrübe edinmeleri ve bu durumun evlilik ve meslek hayatlarına olumlu kazanımları (f=4)	11
Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu	Öğrencilerin karma okulları sosyalleşme ve hayat tecrübelerini kazanma, derslerde başarılı olmak için kendi istekleri doğrultusunda seçme ve karma okul türlerindeki öğretim programının merkezi sınavlarla paralel konuları işlemeleri ve öğrencilerin ders başarılarına olumlu etkileri (f=5)	5

Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri

Karma okullar kız ve erkeklerin bir arada olmalarından dolayı öğrencilerin her türlü konuda ufkunun genişlemesine yardımcı olacaktır. Hepimizin bildiği gibi, erkek

ve kadın arasında doğal farklılıklar vardır. Karma okul ortamındaki öğrenciler derslerde kız ve erkek olarak birbirlerinin farklı konularda farklı fikirlerini öğrenme deneyimi elde edecektir. Her zaman genel bir geçerliliği olmasa da kızların sözel alanlarda, erkeklerin ise fen ve hesaplama alanlarında başarılı olduğudur. Bu durum karma ortamdaki öğrencilere eksiklik hissettirecek ve bu eksikliği gidermek için kızlar fen ve hesaplamada erkekler ise sözel konularında birbirlerine yardımcı olacaktır (Wing, Yin, 2011).

Frekanslara göre öğrenci görüşlerini incelediğimizde okul türlerinin öğrenci başarısına etkisi en önemli görüş alanı olarak gündeme getirilmiştir. karma okullardaki öğrencilerin farklı cinsiyette olmalarından dolayı ve okulda karma cinsiyetteki öğrencilerin olmasının olumlu kazanımları vardır. Öğrencilerin olumlu anlamda birbirleri ile rekabet etmek istemelerinden dolayı derslere yoğunlaşması, verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmelerinin kendilerinde yaratacağı mutluluk hissi, bazen karşı cinsten bir öğrenciye duygusal yakınlık hissetmesi ve bunu derslerde başarılı olarak onun dikkatini çekmek için kullanması, karma eğitim ortamlarında öğrencilerin her türlü konuda karşı cinsin farklı fikir ve duygularından yararlanması gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Bence karma okullar daha başarılıdır. Çünkü karma okuldaki öğrenciler kız ve erkek olarak aynı ortamda ders işledikleri için, aralarında sürekli olarak bir rekabet vardır ve bu durum öğrencilerin dersleri daha dikkatli bir şekilde işlemelerine, öğretmen tarafından verilen ödevleri zamanında yapmalarına, derslerde kız ve erkeklerin birbirlerinin hangi konularda nasıl düşündüklerini öğrenmelerine yardımcı olmaktadır... (A. Öğr. 1).

Okullarda kız ve erkeklerin birlikte okumaları disiplini sağlamaya yardımcı olur, kızlar ve erkekler aynı okulda okuduğunda birbirlerinden çekindikleri için hal ve hareketlerine bakarak kendilerine çeki düzen verirler ve öğretmen için sınıfta ders işlemek bir o kadar daha kolay hale gelir. Ders dinlemek isteyen öğrenci öğretmeni dikkatlice dinler ve derslerinde başarılı bir öğrenci olur. (A.Öğr.7)

Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri

Birey, içinde yaşadığı çevrenin değerlerini, kültür yapısını ve inançlarını benimser. Okul da bireyler için bir etkileşim ortamıdır. Öğrencilerin değer yargılarının oluşmasında önemli rol oynar. Eğitim ortamlarının temel amacı bireylerin düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi olmalıdır. Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçleri içerir (Eskici, 2014).

Ayrık eğitim yapılan okullardaki öğrencilerin karma eğitim veren okullar hakkında bir diğer önemli görüş alanı okul türünün öğrencilerin sosyal hayatlarına etkileri konusu olmuştur. Öğrencilere göre karma eğitim ortamlarında öğrencilerin bir arada bulunmaları ve sürekli olarak etkileşim halinde olmalarından dolayı geniş bir sosyal çevre edinmeleri ve tecrübeler kazanması, kız ve erkek öğrencilerin birbirleri hakkında detaylı tecrübe edinmeleri ve bu durumun evlilik ve meslek hayatlarına olumlu kazanımlar sağlamasının önemine değinmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

.... Karma okul türünün sosyal açıdan öğrencilere birçok kazanımları olmaktadır. Yani öğrencilere sınıfta veya okulda her zaman karşı cins ile iletişim halinde oldukları için herkesi kendine özgü olarak tanıma ve iletişim kurma, arkadaşlık edinme gibi... bir çok kazanımları olmaktadır. (A.Öğr.3)

Karma okullarda okuyan öğrenci arkadaşlarım var ve onlarla kendi okulumu kıyasladığımda karma okulların sosyal ortamlara katkıları çok daha fazla olmaktadır. Çünkü ben her ortamda onlar kadar kendimi rahat bir şekilde ifade edemiyorum, onlar kadar karşı cinsten öğrenci arkadaşlarım yok. Bence bundan dolayı ayrık okullar her ne kadar eğitim açısından iyi olsa da sosyal anlamda karma okullar kadar başarılı değildir. Ayrıca şunu da unutmamak gerekir ki karşı cinsten ne kadar ayrı tutulursa birbirlerini anlama keşfetme o kadar zor olur ve birbirlerinden uzak kalarak tek tip düşüncede bireyler olarak karşımıza çıkarlar bu da ayrı bir sorun olur (A.Öğr.6).

Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu

Günümüzde bir çok ülkede, hem yetişkinler ve hem de gençler orta öğretim müfredatının son derece yetersiz olduğu görüşünü paylaşmaktadırlar (Abelmann 2001, Levy ve Murnane 2001: 23-28).

Ayrık eğitim yapılan okullardaki öğrencilerin karma eğitim veren okullar hakkında bir diğer önemli görüş alanı okul türünün öğrencilerin kendi hür istekleri doğrultusunda seçebilmelerinin ve müfredatın derslere etkilerine dikkat çekmektedirler. Karma eğitim ortamlarında öğrencilerin karma okullarda sosyalleşme ve hayat tecrübelerini kazanma, derslerde başarılı olmak için kendi istekleri doğrultusunda seçme ve karma okul türlerindeki öğretim programı merkezi sınavlarla paralel konuları işlemeleri ve öğrencilerin ders başarılarına olumlu etkilerinin olması gibi birçok alanda öğrencilere kazanımlar sağlamanın önemine değinmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Karma okulu seçen öğrencilerin çoğu ailesi tarafından desteklenen öğrencilerdir. Çünkü bu karma okullarda işlenen dersler genelde ygs ve lys sınavlarında çıkan konulardır ve aileler bunun bilincinde olduğu için çocuklarının meslek sahibi olması yani üniversiteyi kazanmasını istedikleri için karma okullara gönderiyorlar... mesela ben ayrık okulu kendi isteğimle seçemedim ve bundan dolayı çok pişmanım. Biz öğrencilere kendi okulumuzu seçme fırsatı sunulmalı (A.Öğr.5).

Bence karma okulda okumak çok daha iyidir. Çünkü o okullardaki arkadaşlarımız hem sosyal anlamda hem de ders başarıları bakımından bizden daha iyi düzeydedirler bunun en büyük sebebi de okulumuzda alan derslerimizin çok yoğun olması, yani müfredatlarımızın farklı olmasından dolayı onlarla aynı dersleri işleyemediğimiz için üniversiteye giriş sınavlarında karma okullardaki arkadaşlarımız kadar başarılı olamamamıza neden oluyor. (A.Öğr.13)

4.1.6.4. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitime İlişkin Olumsuz Görüşleri

Tablo 9. Ayrık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitim Hakkındaki Olumsuz Görüşleri

TEMALAR	KARMA EĞİTİMİN OLUMSUZ YÖNLERİ	F
Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri	Karma eğitim yapılan okullardaki öğrenciler arasında duygusal ilişkilerin yaşanması ve ders performansına olumsuz etkileri (f=9), sınıf ortamlarının karma olmasından dolayı öğrencilerin sorulan sorulara yanıt vermemesi, yanlış yaparım ve alay konusu olurum korkusu (f=7), kız ve erkekler arasında duygusal yakınlaşmaların oluşması ve ders performanslarını olumsuz etkileme durumu (f=4)	20
Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri	Karma okullarda öğrencilerin farklı cinsiyette olmalarından dolayı karşı cinsler ile iletişim kuramaması, aynı sosyal ortamları paylaşamaması ve sosyal ortamlara girdiğinde tecrübesizlikler yaşaması (f=7), farklı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından ve sık sık sorunlar yaşanmasından dolayı öğrencilerde kız ve erkek cinsiyetçiliği duygusunun gelişmesi (f=6)	13
Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğreti Programı Sorunu	Ayrık eğitim veren okulları öğretim programından dolayı tercih etmeyip, karma okulu seçen ve okulun öğrenci profilinden, sosyal ve çevresel faktörlerin dolayı derslerde sıkıntıların ortaya çıkması (f=5), aile tarafından üniversite sınavlarını kazanmak umudu ile karma okula gönderilen ancak okulun sosyal ortamlarından örf ve adetler veya dini inançları gereği velilerin bu durumdan rahatsızlık duyması (f=3)	8

Okul Türlerinin Ders Performansına Etkileri

Kız ve erkek (ayrık eğitim yapan) okullarının başarı oranı, karma eğitim yapan okullara göre daha yüksek, yerlerde sürünen (ygs, lys) başarı grafiğini yükseltmenin bir çaresini bulmaksa... Karma eğitimin artısını eksisini yeniden gözden geçirmekte belki de fayda var. (Evin, 2010).

Frekanslara göre ayrık okullardaki öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde okul türlerinin öğrenci başarısına etkisi önemli görüş alanı olarak belirtmişlerdir. Karma eğitim yapılan okullardaki öğrenciler arasında duygusal ilişkilerin yaşanması ve ders performansına olumsuz etkilerinin olması, sınıf ortamlarının karma olmasından dolayı öğrencilerin sorulan sorulara çekindikleri için yanıt vermemesi, yanlış yaparım ve alay konusu olurum korkusu sınıfta rahat olamamalarını, kız ve erkekler arasında duygusal yakınlaşmaların oluşması ve ders performanslarını olumsuz etkileme durumu gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

... karma okulların bence sosyalleşme dışında ve istisnalar hariç pek başarı anlamında öğrenciye kazancı yoktur. Çünkü karma okullarda öğrenciler daha çok duygusal ilişkilerle meşgul oluyorlar ve zamanla bazı hatalar yapmalarına neden oluyor, örneğin sigara içen bir arkadaşı varsa o da içer veya okuldan kaçıp derslere girmiyorsa aynı şekilde o da derse girmez ve sonuçta birçok olumsuz şeyler ortaya çıkmasına neden oluyor. Böylece derslerde kötü notlar alıp okuldan tamamen uzaklaşabiliyorlar. Öğrencilere yakışmayan hareketler yapabiliyorlar. (A.Öğr. 4)

... örneğin ben karma okulda olsaydım ve sınıfta bana öğretmen tarafından soru sorulsaydı belki bildiğim halde kendimi ifade edemez ve cevaplayamazdım. Bence karma okullarda öğrenciler çoğu zaman çekindikleri için sorulara cevap vermiyor, derslere katılmıyor ve derslerden soğuyorlar. Bir de birbirlerine duygusal anlamda yakınlı hissedenenler genelde ders yerine birbirlerini düşünecekleri için bu durum onların derslerde başarısız olmalarına neden olacaktır. (A.Öğr. 7)

Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri

Karma eğitim sistemi kız ve erkek çocuklarında strese yol açarak yeteneklerini geliştirmelerini engellemektedir. Aynı sınıf ortamında bulunan kız ve erkek çocuklarının kendilerini rahat hissedememelerinden kaynaklanan bu problem psikolojik olarak ele alındığında sadece okul sınırları içinde kalmayıp diğer sosyal alanlarda da etkili olmaktadır. Utanma duygusunun beraberinde getirdiği çekinme, kendini gösterememe duygusu kız ve erkekler çocuklar için yaygın bir problem olmaya başlamıştır (Çetin, 2014).

Ayrık okullardaki öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde okul türlerinin öğrencilerin sosyal hayatlarına etkisi bir diğer önemli görüş alanı olarak belirlenmiştir. Karma okullardaki öğrencilerin farklı cinsiyette olmalarından dolayı karşı cinsler ile iletişim kuramaması, aynı sosyal ortamları paylaşamaması ve sosyal ortamlara girdiğinde tecrübesizlikler yaşaması, aynı sosyal ortamları paylaşması durumunda çoğu zaman kız öğrencilere olumsuz davranışlarda bulunulması, farklı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından ve sık sık sorunlar yaşanmasından dolayı öğrencilerde kız ve erkek cinsiyetçiliği duygusunun gelişmesi gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

Karma liselerin tabii ki de olumlu yönleri var ama olumsuz tarafları sanki daha çok örneğin karşı cinslerin kızlar ile sosyal yönden değil de daha çok duygusal ilişkilerden dolayı arkadaşlık etmeleri ve durumun getirdiği bir çok olumsuz davranışlar. Özellikle ben bu konularda dolayı çok rahatsız olurdum. (A.Öğr.2).

Karma okullarda karşı cinsler ile iletişim kurma ve sosyal arkadaşlık kurmak çoğu zaman çok önemlidir. Ama bazen karşı cinsin sözleri ile incitebileceği durumlar olabiliyor veya duygusal anlamda karşıdaki öğrenciyi etkilemek için bir takım uygun olmayan alışkanlıklar sergilemesine neden olabiliyor. Örneğin okul çıkış saatlerinde bazı kız öğrencilerin erkek arkadaşı ile sigara içmesi, alkol içmesi.. gibi hatalar karma okullardaki ortamlarda daha çabuk yayılabiliyor (A.Öğr. 8)

...karma okulda kız ve erkeklerin bir arada olmalarından dolayı çoğu zaman kızlar ve erkekler arasında kavgalar çıkabiliyor ve bu durumda genelde kızlar bazen fiziksel olarak tepki bile görebiliyor. Bu durumu yaşayan bir kız değil sosyalleşmek artık okula bile gitmek istemez. Bu olayı kız kardeşim başka sınıftaki bir erkek ile yaşamıştı. (A.Öğr.10)

Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu

Kız ve erkek kendi platformunda değerlendirilerek, yaratılışları gereği her ikisi de en uygun yere konmalıdır ki en faydalı ve verimli bir istifade olsun. Ancak böyle bir verim her iki cinsiyet grubunun ayrı ayrı değerlendirilmesi, öğretim programlarının farklı tutulması; yaklaşımların yaratılışlarına, yaşlarının gelişimine ve anlama kabiliyetlerine göre bir metot uygulanması alınacak verimi zirveye taşır (Polat, 1996).

Frekanslara göre incelendiğinde öğrencilerin önemle üzerinde durduğu diğer bir konu ise her öğrencinin kendi isteğine göre okuyacağı okul türünü kendi isteği ile seçme özgürlüğüdür. Ayrık eğitim veren okulları öğretim programından dolayı tercih etmeyip, karma okulu seçen ve okulun öğrenci profilinden, sosyal ve çevresel faktörlerin dolayı sıkıntıların ortaya çıkması, öğrencinin okul türünü beğenmeyip bu durumu olumsuzları ile birlikte derslerine yansıtması, aile tarafından üniversite sınavlarını kazanmak umudu ile karma okula gönderilen ancak, okulun sosyal ortamlarından örf, adetler veya dini inançları gereği velilerin bu durumdan rahatsızlık duyması gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir. Bununla ilgili katılımcıların dile getirdiği görüşler doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur:

... bu okulu kendi isteğimle değil ailemin isteği ile seçtim aslında ben başka okul türünü seçecektim ama ailem meslek hayatımı göz önüne alarak beni bu okula kayıt etti. Fakat bu durum derslerimi daha da olumsuz etkiledi çünkü bu okulda huzurlu değilim. Ayrık okullarda kendi örf ve adetlerinize daha rahat davranabiliyorsunuz. (A.Öğr.9)

... babam düz (genel) liselere gitmemi istemedi ve beni kız meslek lisesine kayıt ettirdi. Çünkü babama göre bu okulun tüm öğrencileri kız ve okul ortamı

daha güvenli idi. Gerçekten de okulun hepsinin kız olması bence çok güzel ve bu durumdan memnunum. Karma okul belki üniversite sınavlarına daha yakın dersler işliyor ama başarılı olmak isteyen öğrenci her okulda başarılı olur. Hatta karma okuldaki bazı ortamlar toplum ve ailemiz tarafından kabul görmeyen yanlış davranışların çok sık yaşandığı ortamlardır. (A.Öğr. 12).

4.1.7. Karma Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Ayrık Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde liselerde öğrenim gören öğrencilerin karma veya ayrık eğitim veren okul türleri hakkındaki olumlu veya olumsuz görüşleri arasında karşılaştırmalar ve yorumlar yapılmıştır.

Okul türlerinin ders performansına etkileri hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Bu konuda ayrık eğitime olumlu bakan öğrencilerin savundukları görüşe göre; ayrık okullardaki öğrencilerin karşı cins ile aynı ortamda olmamalarının, öğrencileri her konuda derse teşvik ettiğini, sınıf ortamında kendilerini çok rahat hissetmelerinden dolayı derslerde kendilerini kolaylıkla ifade edebildiklerini, okul disiplinine uymaya, ders başarı performanslarını artırmaya, kendilerini daha rahat hissetmelerine ve çevre ile daha uyumlu bireyler olmaya yardımcı olacağını savunmaktadırlar.

Ayrık eğitime olumsuz bakan öğrencilerin ise bu konudaki eleştirileri şöyle; öğrencilerin ayrı okul ortamlarında olmasının, öğrencilerde daha çok disiplinsiz davranışlar sergilemesine neden olacağına, okul ortamının sadece kendi hemcinsleri olmasından dolayı çok fazla rahat alışıp derslere olan ilginin azalacağına, sürekli olarak kendi hemcinsleri ile aynı ortamda olmalarından dolayı zamanla derslere birbirini olumlu olarak yönlendirme şanslarının olmayacağına, karşı cins derslerdeki farklı fikir dünyasından yararlanamayacağına işaret etmektedirler.

Bu konudaki öğrenci görüşleri incelendiğinde ayrık eğitimin öğrenciler açısından olumsuz yönlerinin az olduğu, olumlu yönlerinin daha çok ve baskın olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü ayrık okul ortamlarındaki öğrenciler sadece kendi hem cinsleri ile aynı ortamı paylaştığı için kendini, derslerde kolaylıkla ifade etme şansına sahiptir.

Derslerini olumsuz olarak etkileyebilecek olan kendini karşı cinse kabul ettirme, duygusal bağ kurma ve olumsuz etkilenme sorunları, karşı cinse olumsuz davranışlar sergileme, ders dışı etkinliklere yönelme gibi öğrenciyi ders veya okuldan zihin olarak uzaklaştıran ve buna bağlı olarak da disiplinsiz durumlar pek yaşanmamaktadır.

Ayrık okullardaki öğrenciler kendi rekabet gücünü yumuşatma eğilimi göstererek ve ayrık ortamda daha işbirlikçi hale gelirler. Onlar sadece erkek veya kızlar olarak bunu yapabilirler. Kız ve erkek öğrenciler kendi utangaçlıklarını ayrık ortamlarda bir kenara bırakıp daha çok risk almaya başlarlar. Bazı eğitim konularında da onlar daha rekabetçi hale gelirler (Grossberg, 2014).

Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Sosyal çevre ve iletişim konusunda ayrık eğitime olumlu bakan öğrencilerin savdukları görüşe göre; ayrık okullarda öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı kendilerini güvenlik açısından daha rahat ve güvende hissetmeleri, yani ayrık okullarda kendilerine herhangi bir baskı yapılmadan veya baskılara maruz kalmadan rahat hareket edebilme özgürlüklerinin olduğunu, tüm öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı öğrencilerin daha çabuk kaynaşıp arkadaş ortamlarında kabul gördüklerini ve bunun okul dışında da kendilerine ayrı bir özgüven kazandırdığını belirtmektedirler, ayrıca öğrenci velilerinin özellikle kız çocuklarının öğrenimi için ayrık okullara olumlu bakması bakımından en önemli sosyal konulardan biridir.

Bu konuda ayrık eğitime olumsuz bakan öğrencilerin dile getirdiği görüşe göre; ayrık eğitim veren okullardaki öğrencilerin okul ortamında sürekli olarak karşı cinsi ile uzak kalmasının öğrencilerin aynı ortamları paylaşamaması ve sosyal ortamlara girdiğinde tecrübesizlikler yaşaması ve kendini karma ortamlarda kolayla ifade edememesine, tüm öğrencilerin aynı cinsiyette olmalarından dolayı öğrencilerde kız ve erkek cinsiyetçiliği duygusunun gelişebileceğini dile getirmişlerdir.

Yukarıdaki iki görüş arasında değerlendirme yapıldığında, ayrık eğitim öğrencilerin sosyalleşmeleri ve çevresi ile iyi iletişim geliştirmesi veya sosyal çevresine uyum sağlama konusunda yetersiz kalacaktır. Çünkü günümüz koşulları gereği karşı cinsler sürekli olarak aynı ortamları paylaşmak durumunda kalıyoruz ve etkileşim halinde olabiliyoruz. Ancak bu durum herkesin kendisini istediği her ortamda rahatlıkla

ifade edebildiği, sosyal çevresi ile iyi iletişim halinde olduğu anlamına gelmez. Bazen de iletişim kurma kendinizi karşınızdakine anlatmak istersiniz ama çekinlik yaşayabilirsiniz işte bu gibi durumdaki bireyler için özellikle çekingen davranan öğrencilerin ayrık okullarda daha çekingenleştiği ve kendini toplumdaki soyutladığını gözlemlemek mümkün olacaktır. Bundan dolayı ayrık eğitim kurumlarında öğrencilerin sosyalleşme ve iletişim konusunda yetersiz kaldıkları ortaya çıkmaktadır.

Aslında, ayrık eğitim zararlı olabilir. Örneğin, kız ve erkek öğrencilerin zamanlarının çoğunu birbirinden ayrı harcaması belli bir süre zarfından sonra cinsler arasında kalıplaşmış cinsiyetçiliği ortaya çıkarabilir. Karşı cinsiyetteki öğrencilerin iletişimini kesmek, ayrı ortamlara göndermek yani onları aynı sosyal ortamlardan ve birbirinden uzak tutmak sosyal açıdan doğru değildir (Asu, 2014).

Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Okuduğu okul türünü seçebilme ve öğretim programı sorunu konusunda ayrık eğitim hakkında olumlu görüş ifade eden öğrencilerin görüşlerine göre; ayrık eğitim veren okullardaki öğrencilerin bölgesel inançlar, örf ve adetlere bağlı olan velilerin ilgisini çektiğini, kızların okullaşmasına katkıları sağladığını, genel bu okulları seçen öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda seçtikleri ve mezun olduklarında en azından bir meslek hakkında bilgi sahibi olduklarını, okuldaki derslerin genelde alan dersi olmasının öğrencinin daha da tecrübe kazanmasına olanak sağladığına, üniversite sınavlarında başarılı olmak isteyen öğrencilerin okul öğretim programından kaynaklı sorunları en asgari düzeye çekebildiğini ve bu yönlerden dolayı başarılı birer öğrenci profilini çizdikleri konusunda görüş bildirmektedirler.

Konu ile ilgili ayrık eğitim hakkında olumsuz görüş ifade eden öğrencilere göre ise; Öğrenciler aynı zamanda ayrık okulların ayrık olmasından dolayı öğrencilerin bazılarının bu okulları tercih etmemesine rağmen velileri tarafından bazı örf ve adetler gibi konulardan dolayı öğrencileri bu okullara zorlama ile kayıtlarının yapıldığını ve öğrencinin hem mutsuz hem de başarısız olmasına neden olduğunu, ayrık okullarda işlenen öğretim programının genel liselerden farklı olması nedeni ile ayrık okul öğrencilerinin merkezi sınavlarda başarısız olduklarını ve bu durumu telafi etmek için çok daha fazla çalışmak durumunda kaldıklarını veya bazı veli ve öğrencilerin okul

ortamından dolayı ayırık okulları tercih etmek istemesine rağmen var olan öğretim programı sorunu nedeni ile tercih edemedikleri gibi konularda görüş bildirmişlerdir.

Yukarıda ifade edilen her iki görüşe göre durum değerlendirilmesi yapıldığında ayırık eğitim veren okulların, öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda tercih etmelerinin kendilerine meslek hayatlarında başarılar sunduğu, aile veya öğrencinin muhafazakâr olması gibi durumlarda bu okulları kolaylıkla ve gönül rahatlığıyla tercih edebildikleri ve özellikle bu konunun da kızların okullaşmasına büyük katkıları olduğu görülmektedir. Ama üniversiteyi kazanmak isteyen öğrencilerin bazı derslerin hiç veya çok az işlenmesinden dolayı öğretim programı konusunda talepleri olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca her öğrenciye okuduğu okul türünü koşulsuz olarak seçebilme imkânının sağlanması gerektiği konusu da ayrıca önem verilmesi gereken diğer bir alandır.

Kendi okulunu seçme çocuğunuz için mutluluğu en önemli ve ilham verici faktördür. Çocuklarımızın sosyalleşmesinden çok biz çocuğun, kendi öğrenim niteliğini belirlemesine, yetenekli öğretmenleri belirlemesi gibi durumlara daha çok önem vermekteyiz. (Kennedy, 2014).

4.1.8. Ayırık Eğitim Yapılan Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karma Eğitime İlişkin Olumlu ve Olumsuz Görüşlerinin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Okul türlerinin ders performansına etkileri hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Bu konuda karma eğitime olumlu bakan öğrencilerin savundukları görüşe göre; karma okullardaki öğrencilerin farklı cinsiyette olmalarından dolayı ve okulda karma cinsiyetteki öğrencilerin olmasının dersler açısından oldukça olumlu kazanımlarının olduğu. Öğrencilerin olumlu anlamda birbirleri ile rekabet etmek istemelerinden dolayı derslere yoğunlaşması, verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmelerinin kendilerinde yaratacağı mutluluk hissi, sınıf ortamında ön plana çıkmak ve karşı cinsin dikkatini çekmek için veya bazen karşı cinsten bir öğrenciye duygusal yakınlık hissetmesi ve bunu derslerde başarılı olarak onun dikkatini çekmek için kullanması, karma eğitim ortamlarında öğrencilerin her türlü konuda karşı cinsin farklı fikir ve

duygularından yararlanması, karşı cins ile aynı ortamı paylaşmaları neticesi olarak her konuda birbirlerinin sınırlarını öğrenmesi gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir..

Karma eğitime olumsuz bakan öğrencilerin savundukları görüşe göre; karma eğitim yapılan okullardaki öğrenciler arasında duygusal ilişkilerin çok daha fazla yaşanması ve bu durumun ders performansına olumsuz etkilerinin olması, sınıf ortamlarının karma olmasından dolayı öğrencilerin sorulan sorulara çekindikleri için yanıt vermemesi, yanlış yaparım ve alay konusu olurum korkusu nedeni ile sınıfta rahat olamamalarını, kız ve erkekler arasında duygusal yakınlaşmaların oluşması ve bu durumun bazen öğrencilerde kıskançlık veya kavga sebebi olmasının, duygusal anlamda yakınlık kuran öğrencilerin birbirinin dikkatini çekmek istemesi nedeni bazen kötü madde kullanımına varan olumsuz davranışlar edinmesi, derslere girmeme ve tüm bu gibi durumların öğrencilerin ders performanslarını olumsuz etkileme durumu gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir.

Her iki durum arasındaki görüşlerden sonuç olarak varılan durum şu şekilde olmaktadır; karma eğitimin ortam olarak öğrencilere birtakım kazanımları olabilir ancak genellikle öğrencilerin üzerinde daha çok olumsuz durumları olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü karma okullardaki öğrenciler birbirlerinin dikkatini çekmek veya okulda bazı konularda ön plana çıkmak ve okuldaki diğer öğrenciler tarafından kabul görmek için bazen çok yanlış olan toplum olarak benimsenmeyen davranışlara yönelebilirler. Bu durum özellikle ders başarısına oldukça olumsuz etki etmekte ve bununla birlikte okulda davranışlar açısından disiplin problemlerini de ortaya çıkarmaktadır. Bazen de öğrenciler karşı cinsten bir öğrenciye duygusal yakınlık hissetmesi durumu nedeni ile okulda bir çok olumsuz davranışları kolaylıkla sergileyebilmektedir.

Karma eğitim veren okullardaki öğrenciler sınıfta dikkat çekmek için karşı cinsi etkilemek amacıyla kaba davranışlar sergileyebilirler. Kızlar sınıfta çok başarılı görünmekten dolayı olumsuz tepki görmemek için sınıfta pek rahat davranamayabilirler. Bu hem erkek hem de kız için karma okullarda başarı performanslarını olumsuz yönde etkilemektedir (Lauwic, 2011).

Okul Türünün Öğrencilerin Sosyal Hayatlarına Etkileri hakkındaki görüşlerin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi

Okul türünün öğrencilerin sosyal hayatlarına etkileri konusunda karma eğitime olumlu bakan öğrencilerin savundukları görüşe göre; karma okul ortamlarında karşı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından dolayı öğrencilerin sosyal hayatlarına etkileri oldukça önem belirtmektedir. Öğrencilere göre karma eğitim ortamlarında öğrencilerin bir arada bulunmaları ve sürekli olarak etkileşim halinde olmalarından dolayı geniş bir sosyal çevre edinmelerine ve karşı cins hakkında hemen hemen her konuda tecrübeler kazanmasına, kız ve erkek öğrencilerin birbirlerinin sınırlarını yani hangi cinsin hangi konularda ne kadar dayanıklı olduğunu öğrenme şansı elde etmesine yardımcı olduğu ve bu durumun evlilik ve meslek hayatlarına olumlu kazanımlar sağladığının önemine değinmişlerdir.

Bu konuda karma eğitim hakkında olumsuz düşünceler beyan eden öğrencilerin görüşlerine göre ise; Karma okullardaki öğrencilerin farklı cinsiyette olmalarından dolayı karşı cinsler ile iletişim kurmak istemeyen veya çekinen öğrencilerin bu durumda sıkıntılar yaşamalarına neden olduğu, aynı sosyal ortamları paylaşmaktan dolayı öğrencilerin rahatsız edilmesi, bazen de aynı ortamı paylaşmak isterken karşı cinsin tepkisine neden olmasından dolayı var olan öz güvenini kaybetmesi ve bir daha bu konuda kolay kolay tecrübe edinmek istememesi, aynı sosyal ortamları paylaşması durumunda çoğu zaman kız öğrencilere olumsuz davranışlarda bulunulması ve bu durumların bazen ailelerin rahatsız olmasına varan davranışlar olabilmesi, farklı cinsiyetteki öğrencilerin bir arada olmalarından ve sık sık sorunlar yaşanmasından dolayı öğrencilerde kız ve erkek cinsiyetçiliği duygusunun gelişmesi gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir

Her iki öğrenci grubunun görüşleri karşılaştırılıp değerlendirildiğinde karma okulların öğrenciler için her ne kadar sosyalleşme ve iletişim anlamında olumsuz bazı görüşler barındırsa da aslında öğrencilerin sosyalleşmeleri, toplumdaki hayatın devamlılığı için gerekli olan ve sürekli olarak iletişim halinde olduğumuz çevremizle uyum içinde olmamız için mutlaka karşı cinsin de deneyimlerinden faydalanmamız gerektiği ve özellikle çok eski çağlarda kalan cinsiyetçi durumlardan uzak durmaları ve bireyler arasında iletişimin gelişmesi bakımından oldukça önem arz ettiği ortaya çıkmaktadır.

Sosyalleşme yaşam boyu süren bir öğrenme sürecidir. İnsan, doğumundan ölümüne kadar sürekli bir sosyalleşme içerisinde. Kültürün nesilden nesile aktararak devam etmesinde sosyalleşmenin rolü büyüktür (Kağıtçıbaşı, 1999:344. Akt. Baltacı, Uysal, 2012: 178). Çünkü insan, aile, okul, akraba ve arkadaş çevresiyle içinde yaşadığı toplumun örf, adet ve geleneklerini öğrenmekte, o toplumun norm ve değerlerine uygun davranışlar sergilemeye çalışmaktadır.

Okuduğu Okul Türünü Seçebilme ve Öğretim Programı Sorunu Hakkındaki Görüşlerin Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Öğrencinin okuduğu okul türünü kendi özgür iradesi ile seçme ve okullardaki öğretim programı ilişkisi konusunda karma eğitime olumlu bakan öğrencilerin savdukları görüşe göre; öğrencilerin başarıları kendi istedikleri okul türünde okumaya bağlı olduğudur. Karma eğitim ortamlarında öğrencilerin karma okullarda sosyalleşme ve hayat tecrübelerini kazanma, derslerde başarılı olmak için kendi istekleri doğrultusunda seçme ve karma okul türlerindeki öğretim programı merkezi sınavlarla paralel konuları işlemeleri ve öğrencilerin ders başarılarına olumlu etkilerinin olması gibi birçok alanda öğrencilere kazanımlar sağladığının önemine değinmişlerdir.

Bu konu hakkında karma eğitime olumsuz yaklaşan öğrencilerin savunduğu görüşlere göre ise; bazı durumlarda aile ve öğrenciler karma eğitim veren okulları seçmek istememektedir. Ancak ayırık eğitim veren okulları öğretim programı dolayı tercih etmeyip, karma okulu seçen ve okulun öğrenci profilinden, sosyal ve çevresel faktörlerin dolayı öğrencide huzursuzlukların yaşanması, öğrencinin okul türünü beğenmeyip bu durumu olumsuzları ile birlikte derslerine yansıtması gibi konularda görüşler beyan etmişlerdir.

Yukarıdaki öğrenci görüşleri göz önüne alındığında ve okul türleri ve öğretim programı ilişkileri değerlendirildiğinde, karma eğitim veren okulların daha çok merkezi sınava paralel konular işlediği, ancak ayırık eğitim veren ayırık okulların alan derslerine daha çok ağırlık verdiği ve bu durumun bazen öğrencilerin başarılarını olumsuz etkilediği ortaya çıkmaktadır. Bazen de aile veya öğrenci herhangi bir okul türünü seçmek ister ama o okul türünün öğretim programından kaynaklı sorunlar nedeni ile eğitim almak istemediği okul türüne gitmek zorunda kalıp bu durumun öğrenciyi derslerden bazen de okuldan bile uzaklaştırdığı bilinen gerçeklerdendir.

Kapsamlı bir lise öğretim programı her öğrencinin yüksek standartlarını karşılamak için zorunlu talimat ve destek gerektirir. Lise öğretim programının bileşenleri müdahale programları ile düşük performans gösteren öğrencilere destek olmakta ve ayrıca desteği ile tüm öğrenciler için yüksek beklentiler ve genişletilmiş öğrenme fırsatları sunmalı ve her öğrenci yüksek başarı ile mezun olabilme ihtiyacına göre hazırlanmış olması gerekir (Ncsl, 2005)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Öğretmenlerin ve öğrencilerin karma ve ayırık eğitim hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aynı zamanda Türk Eğitim Sisteminde de önemli sorunları oluşturan birtakım temel problemler ile ilgili aşağıda sonuçlara, tartışmaya ve sunulan önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. Sonuç

Aşağıda, liselerde uygulanan karma ve ayırık eğitim sisteminin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmadan çıkan sonuçlara yer verilmiştir.

Ayırık eğitim sisteminin uygulandığı liselerde görev yapan öğretmenlerin karma eğitime ilişkin görüşlerine göre;

- Karma eğitim sistemi günümüz koşullarında eğitim ve öğretim bazında işlevselliğini yeterince yerine getirememektedir.
- Karma eğitim sistemi her bakımdan çağdaşlaşma yolunda atılan çok önemli bir adım iken, günümüz şartlarından ve toplumun yapısından dolayı artık pek benimsenmeyen bir eğitim sistemi haline gelmiştir.
- Karma liselerde öğrenim gören öğrenciler, genelde ders başarıları açısından yetersiz olmakta, okulda disiplinsiz davranışlar sergilemekte, kız öğrencilere karşı kaba davranışlar sergilemekte, toplumsal değer yargıları gibi konular açısından genelde olumsuzluklar teşkil etmektedir.
- Karma okullarda öğrenciler çoğu zaman karşı cinsten çeşitli sebeplerden dolayı çekinmektedirler ve kendilerini rahatça ifade edememektedirler.
- Karma eğitim sistemi öğrencilerin sosyal yaşantılarına olumlu yönde etki etmektedir. Öğrencilerin toplumla iç içe yaşamasına ve cinsiyetlerinin gerektirdiği toplumsal rolleri benimsemesine yardımcı olmakta, mesleki ve evlilik hayatında öğrencilere karşı cinse ile daha kolay iletişim kurmasına yardımcı olduğu ve birlikte yaşamayı öğrenmelerine daha çok yardımcı olmaktadır.

- Öğrencilerin karma ortamlarda ders başarıları yerine daha çok toplum tarafından tasvip edilmeyen davranışlar sergiledikleri, yani ahlaki açıdan çoğu zaman pek uygun görülmeyen madde kullanımını, kız-erkek ilişkilerinde sosyal durumların dışına çıkıldığını bu durumdan dolayı muhafazakâr ailelerin özellikle kız çocuklarını okula göndermede zorluklar çekmesine neden olduğu böylece kızların okullaşma oranlarında bir türlü istenilen seviyeye gelinememesine neden olmaktadır.

Karma eğitim sisteminin uygulandığı liselerde görev yapan öğretmenlerin ayrık eğitime ilişkin görüşlerine göre;

- Ayrık eğitim veren kurumlarının günümüzde ders başarısı açısından önemli kazanımları vardır.
- Ayrık okulların pek tercih edilmemesinin nedeni olarak, bu tür okullarda genelde alan derslerinin yoğunluğundan ve temel bazı derslerin çok az işlenmesinden dolayı öğrenci velileri ve öğrenciler tarafından ders başarısı bakımından başarısız olarak nitelendirilmektedir.
- Ayrık eğitim kurumları genel olarak, sosyal hayat ilişkilerinde gereklilik arz eden karşı cinsler ile etkileşim konusunda yetersiz kalmaktadır. Bundan dolayı da öğrencilerin ya bu okulları istedikleri halde tercih edemedikleri ya da tercih ettiklerinde ise bu sıkıntılar nedeni ile mutlu ve başarılı olamamalarına neden olmaktadır.
- Ayrık eğitim sistemi öğrenciler açısından oldukça rahat bir ortam sergilemekte bu da öğrencilerin kendilerini her konuda rahat ifade etmelerine imkânlar sunmakta dolayısıyla öğrencilerin özellikle ders bakımından başarılı olmalarına vesile olmaktadır.
- Ayrık okullarda genelde meslek liseleri öğretim programı nedeni ile bazı temel derslerin çok az olması üniversiteye giriş sınavlarında öğrencilerin başarısız olmasına neden olmaktadır.
- Ayrık okullardaki öğretim programı konusunda milli eğitim bakanlığınca daha detaylı bir çalışmanın yapılması ve genel liseler ile var olan farkın tümü ile giderilmesi gereklilik arz etmektedir.

Ayrık okullarda öğrenim gören öğrencilerin karma okullar hakkındaki görüşleri ise şu şekildedir;

- Karma eğitim sistemi öğrencilerin sosyalleşmesi açısından oldukça önemlidir. Ancak derse yoğunlaşma konusunda çoğu zaman sıkıntılar yaşanmaktadır.
- Karma okullarda sosyal çevrenin geniş yelpaze sunması, öğrencilerin birbirlerine özenmeleri, okulda herhangi bir durumdan dolayı ön plana çıkma isteği, duygusal bağların oluşması sonucu okulda hem disiplin hem de ders başarısı açısından olumsuzluklar daha fazladır.
- Aileler tarafından kız öğrenciler için karma ortamlarda endişeler duyulduğunu çünkü karma okullarda erkek öğrenciler tarafından kız çocuklara çeşitli nedenlerden dolayı bazen şiddete varan tepkiler gösterilebilmektedir.
- Ayrık okullarda öğrenim gören öğrenciler, karma liselerin genelde öğretim programı bakımından kendilerinden daha avantajlı olduklarını ve bundan dolayı üniversiteye yerleşme sınavlarında ayrık okullarda okuyan öğrencilerden daha başarılı olduklarını dile getirmektedirler.

Karma liselerde öğrenim gören öğrencilerin ayrık okullar hakkındaki görüşleri ise;

- Ayrık okullarda derse yoğunlaşmanın daha kolay olduğu, öğrencilerin sadece hem cinsleri ile aynı ortamda olmasının daha rahat bir ortam sağlayacağı ve bu durumun öğrencilere hemen hemen her konuda başarılı olmalarına yardımcı olmaktadır.
- Ayrık okullardaki öğrenciler sosyalleşme bakımından yetersiz kalmaktadır.
- Ayrık okullar öğrencilere ve öğretmenlere her konuda daha çok rahat bir ortam sunmaktadır, dolayısı ile öğrenciler derslerde çok daha fazla başarılı olabilmektedir.
- Şuandaki ayrık okulların genelde meslek liseleri olması ve bundan dolayı da ders müfredatlarının farklı olmasının öğrencilerin temel bazı derslerde sıkıntılar yaşamalarına neden olmakta ve üniversiteye giriş sınavlarındaki başarısızlıkları bundan kaynaklanmaktadır.

5.1.2. Tartışma

Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin büyük bir kesimi tarafından, karma ve ayrık eğitim sistemi hakkında genel olarak,

Ayrık eğitim sistemin öğrencilere sosyal açıdan çok fazla getirisinin olmadığını hatta öğrencilerin sosyalleşme konusunda yetersiz kalmalarına neden olduğunu, karşı cinsler arasında iletişimsizliğin oluşmasına neden olduğunu, fakat okuldaki disiplini sağlamada başarılı olduğunu ve bu durumun derslere yoğunlaşmayı daha kolaylaştırdığı, muhafazakâr ailelerin gönül rahatlığı ile kız çocuklarını okula göndermesine yardımcı olduğunu bu durumun da özellikle bölgede kız çocuklarında okullaşmaya katkı sağladığını belirtmektedirler. İleride beraber yaşayacak fertlerin karşı cinse saygı duymayı ve farklılıklarını kabullenmeyi öğrenmesi ancak karma eğitim ile mümkün olabilir. Cinsel tacizi azaltmak için cinsleri birbirinden ayırmak ilk ölçekte başarılı neticeler verse de, ilerisi için çok daha büyük problemler doğurabilir. Buna göre; karşı cinsle yaşamaya alışmamış fertlerin taşıdığı potansiyel tehlikeler de göz önünde tutulmalıdır. İşte bu gibi sebeplerden ötürü karma eğitimin çocukları gelecekteki sosyal çevrelerine, işyerlerindeki karma hayata ve hatta ailelerine hazırladığı öne sürülmüştür. Karma eğitimciler göre, ayrık eğitimde yetişmiş çocuklar gelecekte karşı cinsle kalıcı dostluklar hatta başarılı romantik ilişkiler dahi kuramayacaktır (Blake, Akt. Aygül, 2013: 11,12).

Genel olarak karma eğitim sisteminin, öğrencilere sosyal anlamda çok katkılarının olduğunu fakat ders başarısı ve eğitim anlamında çoğunlukla pek kazanımların olmadığını, toplumsal değer yargıları tarafından benimsenmeyen madde kullanımı, şiddet eylemleri, olumsuz davranışlar sergileyen akran gurubuna dahil olma, kendilerinden beklenen ders başarısı dışında daha çok karşı cinslerle ile duygusal bağlanmaların yaşanması ve bu durumun dersleri ve okuldaki disiplini olumsuz etkilemesi gibi birçok yönden olumsuzluklar teşkil etmekte olduğunu belirtmektedirler. Saygılı (2012)'ya göre, kızlar erkeklerle aynı sınıflarda çekingenleşmekte, alay edilme korkusuyla içe kapanmakta kısaca kişisel olarak baskılanmaktadır. Erkek öğrencilerin sınıftaki karşı cinse karşı olan ilgisi dikkatlerini dağıtabilmekte, zihinel performanslarını düşürebilmektedir.

Ayrık eğitimin öğretmenler açısından olumlu yönlerinin derslerde öğrencilerin ayrık olması ve bu durumdan dolayı öğrencilerin derslere kolaylıkla yoğunlaşması, kendilerini rahatlıkla ifade etmeleri gibi nedenler ile öğrencilere aktarmak istediği bilgileri rahatlıkla aktarabildiğini ama olumsuz yönleri olarak da tek cins öğrencilerin olmasından dolayı bazı konularda karşı cinsin farklı fikir ve duygularından yoksun kalmasına neden olmaktadır. Ayrık eğitim, öğrencilerin derse yönelik ilgilerini ve

motivasyonlarını artırmakta, öğrenciler karşı cinsin olmadığı ortamlarda kendilerine daha fazla güvenmektedirler (Aygül, 2013: 8).

Bazı araştırmalar cinsiyete özgü öğretim uygulamalarını iyi kullanan okulların daha fazla başarılı olduğunu, kız ve erkeklerin daha aktif olduğunu göstermiştir (Sax, 2005). Bunlar en iyi uygulama stratejileri kullanırlar. Ayrık eğitim savunucularının öğretmen ve öğrencilerin performanslarının artığına yönelik olumlu bir takım izlenimleri vardır (Bracey, 2006).

Öğrencilere okudukları okulu kendi istekleri doğrultusunda seçebilme fırsatı konusu yöneltildiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kesimi kendi istekleri doğrultusunda seçmediklerini bu kararın alınmasında daha çok ya aile baskısı ya da okul ders öğretim programı dolayısı ile seçmek zorunda kaldıklarını ve bundan dolayı büyük bir çoğunluk tarafından şikâyet edilmektedir. Çünkü öğrenim görmek istedikleri okul türü ile öğretim programının uyuşmaması nedeni ile okula uyum sağlamada zorluklar çektikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan ayrık okullardaki öğrencilerin üçte ikisi sosyalleşme ve öğretim programı bakımından karma okulları benimsemekte, karma okullardaki öğrencilerin dörtte üçü ise ders başarısı ve rahat bir ortam sağlaması nedeni ile ayrık okulları benimsemektedir. Bu konuda şöyle bir sonuca varılmaktadır ki; ayrık okullardaki öğrencilerin genel anlamda sosyal aktiviteler ve ders öğretim programı bakımından bu okulların yetersiz bir ortama sahip oldukları ve karma okullarda okuyan öğrencilerin ise ders başarısı ve rahat ortam bakımından karma okullarda sıkıntılar yaşadığı ortaya çıkmaktadır.

Karma okullarda öğrenim gören kız öğrencilerin üçte biri erkekler tarafından bazen baskı ve şiddete maruz kaldıklarını dile getirmektedirler. Çoğu zaman bu duruma ya tepki gösterdiklerini ve durumun daha da kötüleştiğini ya da kabullenmek zorunda kaldıklarını dile getirmektedirler. Okulda geçirilen zamanda cinsiyetlerin ayrılması öğrencilerin fiziksel ve duygusal baskıdan kurtulmasına yardımcı olacaktır. Bu sayede öğrenciler ihtiyaç duyduğu akademik odaklanma ve davranışsal yapıya sahip olabilecektir (Thom, 2006).

Öğretmen ve öğrencilerin ayrık eğitim veren lise eğitim kurumları konusundaki görüşlerine bakılırsa, demek ki ayrık okulların öğrenciler açısından sosyal çevre bakımında oldukça yetersiz olduğu ama ders başarısı, öğrencilerin kendilerini rahat hissetmeleri, kendilerini kolaylıkla ifade edebilmeleri açısından ve öğrencilerin her konuda kendilerine olan öz güvenlerinin artmasına yardımcı olduğu, karma eğitim veren okulların ise öğrencilere sosyal çevre bakımından daha çok kazanımları olduğu ancak ders başarısı bakımından yetersiz olduğu, okulda olumsuz disiplin davranışlarının artmasına neden olduğu, karşı cinler arası duygusal anlamda bağlanma ve bu durumdan dolayı derslerdeki başarısızlıkların artmasına, yanlış arkadaşlıkların seçimine, toplum tarafından kabul görmeyen davranışların sergilemesine, muhafazakar ailelerin bu tür okulları tercih etmek istememelerinden dolayı kız öğrencilerin nitelikli bir eğitimden mahrum kalmalarına neden olması bakımından olumsuzluklar teşkil etmektedir. Ayrık ve karma eğitim sistemlerinin var olan eksik taraflarının tamamlanması ve bu tür okulların her yönü ile eşit fırsatlara ulaşmasının sağlanması ile daha nitelikli ve verimli eğitim ve öğretim kurumlarına sahip olmaya imkân sunacaktır.

5.1.3. Bu bulgular ışığında karma veya ayrık eğitim sistemine yönelik olarak yapılacak çalışmalar için aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

1. Eğitim sistemimizin, içerik ve işleyiş bakımından çağdaş bir eğitim ve öğretime katkı sağlayacak şekilde yeni bir milli eğitim ve öğretim programının oluşturulması aşamasında dünyadaki iyi örnekler incelenerek merkezi ve yerel düzeyde, akademisyenler, okul yöneticileri, müfettişler, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve sivil toplum kuruluşlarından oluşacak komisyonların görüşleri alınarak tasarlanmalıdır.
2. Okul, veli, öğrenci işbirliğini sağlamak için okul yöneticileri ve öğretmenler yeni milli eğitim programı konusunda hizmet içi eğitimlere alınmalıdır. Okullar, sosyal çevreye açık ve toplumsal eğitimin merkezi olacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
3. Yenilenecek eğitim sistemi programlarına göre, okullarda öğretmenlerin saygınlığını ve derslerin verimliliğini artıracak önlemler alınmalı ve konu ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.
4. Öğretmenlerin ve öğrencilerin her türlü eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak, öğrencilerin istekleri doğrultusunda seçebilecekleri okul türleri sayısı ve niteliği artırılmalıdır.

5. Karma okul ortamlarında kendilerini baskı altında hisseden kız öğrencilere cinsiyetçi baskılar yapan erkek öğrencilere karşı okul idaresi ve aileler nezdinde daha aktif roller üstlenilmeli.
6. Okul disiplini sağlayıcı ek önlemler alınmalı, karma veya ayırık okulda okumak isteyen öğrencilere konu hakkında yardımcı olunmalı ve okul türleri arasındaki müfredat sorunu ortadan kaldırılmalıdır.
7. Dini inançları, örf ve adetleri gereği okul ortamlarına veya türlerine hassasiyet gösteren veli ve öğrencilerin talepleri dikkate alınmalı ve konu ile ilgili ülke geneli veya bölgesel bazda çalışmalar yapılmalıdır.
8. Ayırık eğitim yapılan okul türlerindeki öğrenciler için aktif sosyal ortamlar oluşturulmalı ve tek tip düşüncedeki öğrencilerin yetişmesini önleyecek gerekli sosyal ortam çalışmaları veya haftanın bazı günleri karşı cinsiyetteki öğrenciler ile aynı ortamda buluşturacak gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
9. Ergenlik dönemindeki öğrencilerin ders disiplin kontrolü sağlayacak çalışmalar yapılmalı ve edinmeleri muhtemel bazı kötü alışkanlıklar ile ilgili hem diğer öğrencilerin hem de velilerin tedirginliğini giderecek önlemler alınmalıdır. Konu ile ilgili okul rehber öğretmenleri, okul idaresi, veli ve güvenlik güçleri ile ilgili koordinenin sağlanması gerekmektedir.

5.1.4. Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Yönetici ve veli görüşlerine göre benzer araştırmalar yapılabilir.
2. Benzer araştırmalar nicel olarak yapılabilir.
3. Karma ve ayırık okul türlerinin, okul yönetimine etkileri ile ilgili bir çalışma konusu olabilir.
4. Benzer çalışmalar başka illerde ya da bölgeler arasında karşılaştırılmalı olarak yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abelmann, Levy, Murnane. (2001). Erişim tarihi 3 Haziran 2014
<http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCEQFjAB&url=http%3A%2F%2Fsiteresources.worldbank.org%2FTURKEYINTURKISHEXTN%2FResources%2F455687-1149577653453%2FBolum5.pdf&ei=M-TnU8XzIObjwPIhIEW&usg=AFQjCNEDO4RdCiRZoydWUOzk2L7IczUlsA>
- Acces. (2014). Erişim tarihi: 27 mayıs 2014. <http://lives.clas.asu.edu/acces/why.html>
- Akyüz, Y. (1996). Osmanlı son döneminde kızların eğitimi ve öğretmen Faika Ünlüer'in yetişmesi ve meslek hayatı. Erişim tarihi: 12 Mayıs 2014. dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/143/1.htm
- Akyüz, Y. (2005). *Türk Eğitim Tarihi* . 9. Baskıdan Bazı Eklerle Tıpkıbasım, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Apuhan, R. Ş. (2002).Etkili Öğretmenin temel davranışları, timaş, İstanbul, s.128
- Asu. (2014). Erişim tarihi: 23 Nisan 2014
<http://classroom.synonym.com/disadvantages-single-gender-education-schools-2087.html>
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (1998). *Gelişim psikolojisi*, Kadioğlu matbaası., Ankara, s. 57
- Bowman, B. T. (1994). Academic programs, Erikson Institute, Chicago, Illinois, Education programs as part of its Urban education monograph series.
- Büyükkaragöz, S. S, Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları, öğretimde planlama uygulama* (10. Baskı). Beta Basım yayım dağıtım, İstanbul.
- Cartwright, K. (2011). Single-gender education: A review of current issues and practices
(Austin independent school district, August. Erişim tarihi: 8 Mayıs 2014. http://www.austinisd.org/sites/default/files/announcements/D-White_Paper_Final_9.12.11.pdf Chris B. (2014). Erişim tarihi: 23 Mayıs 2014.

<http://classroom.synonym.com/disadvantages-single-gender-education-tml>
18.04.2014

Coleman. (1961). Türkiye’de ergenlerin arkadaş-akran grupları ile ilişkileri ve sapmış davranışlar: Ankara örnekleme

<http://www.mutlumikrop.com/yazarlar-detay/408/ergen-ebeveyn-iletisiminde-ailelere-oneriler#sthash.pR6Cu8dO.dpuf>

Cone, W., Ramirez, G. (1997). Hearingsensitivity in new born sestimatedromABRsto bone Contuctedsounds, *Journal of the American academy of audiology*. Erişim tarihi: 25 Şubat 2014. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9328891>

Cornelius R. Early Implementation of Public Single-Sex Schools: Perceptions and Characteristics: Erişim tarihi: 15 Mayıs 2014
<http://www2.ed.gov/rschstat/eval/other/singlesex/characteristics/characteristics.pdf>

Çakmak, O. (2014). Erişim tarihi. 30 Mayıs 2014.

http://www.risalehaber.com/author_article_print.php?id=13737

Çoşkun, A., Özdilek, R. (2012). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Sağlığa yansması ve kadın sağlığı hemşiresinin rolü. Erişim tarihi: 12 Ocak 2014.
http://www.gata.edu.tr/ureme_sagligi/toplumsal_cinsiyet.htm

Dündar, S. (2014). National action plan gender equality. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2014.
http://www.songuldundar.com/index.php?option=com_content&view=article&id=391:kadinin-toplumdak-yer&catid=40:kultur-konulu-yazilar&Itemid=55

Eliot, L. (2013). Erişim tarihi: 28 Mayıs 2014.
<http://www.ogretmenplatformu.com/dunyada-karma-egitim/>

Elizabeth D. (2013). Erişim tarihi: 22 Mayıs 2014.
<http://www.healthguidance.org/entry/15958/1/Pros-and-Cons-of-Single-Sex-Schools.html>)

Emiroğlu , Ö. (2008). Okulda disiplin nasıl olmalıdır.Erişim tarihi: 10 Nisan 2014.

<http://www.aktuelegitim.com/okulda-disiplin-nasil-olmalidir.html>

Erdoğan, M. T. (2010). Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında medya okuryazarlığının Rolü. (Uzmanlık tezi). Ankara.

- Ergün, M. (1997). Akademik bakış, *Uluslararası hakemli sosyal bilimler e-dergisi*.
Erişim tarihi:9 Nisan 2014. <http://lives.clas.asu.edu/acces/why.html>
- Ergün, M. (1997). *Atatürk devri Türk eğitimi-II*.Uşak.
- Ergün, M. (2000). Medreseden mektebe Osmanlı eğitim sistemindeki değişme.
- Esad Ç. (2014). Erişim tarihi: 1 Haziran 2014
<http://www.internetmecmuasi.com/karma-egitim-elestirisi-%7C-esad-cetin-g397.html>
- Eskici, M. (2014). Sempozyum: Değerler eğitimi sempozyumu. Erişim tarihi: 5 Mayıs 2014. http://www.pegem.net/Akademi/sempozyumbildiri_detay.aspx?id=126698
- Evin, M. (2010). Erişim tarihi: 22 Mayıs 2014
<http://cadde.milliyet.com.tr/2010/01/16/YazarDetay/1186522/karma-okullar-daha-basarisiz>
- Finn, J. D. (1980). Sex differences in educational outcomes: a Cross national study. Sex roles
- Grossberg, B. (2014). Erişim tarihi: 18 Nisan 2014.
<http://privateschool.about.com/cs/choosingaschool/a/singlesex.htm>
- Gurian, M., Henley, P., Trueman, T. (2001). Boys and girls learn differently . Aquide for teachers and parents.
- Diane, Halpern, F., Eliot L., Bigler, R. S. (2011). *Woman studies*.Erişim tarihi : 24 Mayıs 2014
www.womenstudies.wisc.edu/documents/sciencessingle-sex09-23-11.pdf
- Higgins. (1991). Karma eğitimin zararları. Erişim tarihi: 13 Mayıs 2014.
<http://akademikplatform.net/karma-egitim-sorgulaniyor/>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*.Evrin.İstanbul.
- Kara, M. (2010). Erişim tarihi: 22 Mayıs 2014
<http://www.slideshare.net/MikailKara/deer-yarglar>
- Karaaslan, M. A. (2011). Kocaeli inanç özgürlüğü platformu. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2014. <http://inancozgurlugu.com/337-hafta/>

- Kaya, N. Ç. (2013). Cinsiyet eşitliği ve eğitim: Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğine kısa bir bakış.
- Kennedy, R. (2014). Privateschool. Erişim tarihi 29 Mayıs 2014
<http://privateschool.about.com/cs/choosingaschool/a/singlesex.htm>
- Kızılcılık, S., Erjem, Y. (1994). Açıklamalı sosyoloji terimler sözlüğü, Atilla kitabevi, Ankara.
- Kruse, A. M. (1992). We have learnt not just to sit back, twiddle our thumbs and let them take over single settings and the development of a pedagogy for girls and a pedagogy for boys in Danish schools. *Gender and Education*, 4(2), pp. 81-103.
- Meb. (2013). Erişim tarihi. 21 Nisan 2014.
http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/28/344685/icerikler/toplumsal-degerler_551966.html
- Nesl. (2005). Erişim tarihi: 2 Haziran 2014
<http://www.ncsl.org/research/education/dropout-prevention-dropout-reporting-high-school.aspx>
- Öztaş, B. (1994). Cinsiyetin beyin fonksiyonları ve kan beyin bariyeri permeabilisine etkisi: Klinik psikoformoloji bülteni.
- Öztaş, B. (1998). Cinsiyet ve beyin fonksiyonları: Klinik psikoformolajide yenilikler IV
- Johnson V. (2013). Single sex education: Publications uni technical report state Education resource center the connecticus context.
- Polat, Ş. (1996). *Eğitimde cinsiyet faktörü*. Erişim tarihi: 13 Nisan 2014.
<http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/egitimde-cinsiyet-faktoru.html>
- Pomerantz, E. Alterrmatt., E. Saxon., J. (2002). Making the grade but feeling distressed: gender Differences in academic performance and/ internal distress. *Journal of educational psychology*, 94(2).
- Postel, H. (2014). Kadın ve erkek arasındaki farklılıklar. Erişim tarihi: 3 Mayıs 2014.
<http://mediplatform.com/kadin-ve-erkek-arasindaki-farkliliklar/>
- Rosenblatt ve Peled. (2002). Okul- aile –çevre işbirliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Milli eğitim dergisi*. Sayı 164.

- Rosenblatt, Z., Peled, D. (2002). "School ethical climate and parental involvement", journal of educational administration, 40, 4, pp. 349-367
- Rury, J. (2004). Encyclopedia of children and childhood in history and society.
- Sax, I. (2008). Where the girls aren't. Education week, Vol. 27, Issue 42, Pages 29, 36
- Solportal. (2012). Erişim tarihi: 25 Mayıs 2014.
<http://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/og-der-karma-egitim-kaldirilsin-kiz-universiteleri-acilsin-haberi-56145>
- Stables, A. (1990). Defferences between pupils from mixed and single –sex schools in their Enjoyment of school subjects and in their attitudes to sciences and to school. *Educational Review*.
- Symth. (2012). Singlesex schools. Erişim tarihi: 25 Mayıs 2014.
www.singlesexschools.org/
- Tamar, L. (2011). Erişim tarihi: 10 Nisan 2014.
http://www.nytimes.com/2011/09/23/education/23single.html?_r=0
- Tan, M. G. (1981). Atatürkçü düşünüş ve karma eğitim, *Uluslararası Atatürk Konferansı*, Boğaziçi üniversitesi yayını.
- Tuskan, A. A. (2011). Toplumsal cinsiyet: toplumda kadına biçilen roller ve çözümleri. *İstanbul barosu dergisi*.85(1)
- Türköne, M. E. (2005), Siyaset, 2. Baskı, Lotus, Ankara.
- Uçar, S. (2013). Milli eğitimde bir ilk. Erişim tarihi: 13 Mayıs 2014.
<http://www.haberturk.com/gundem/haber/861668-milli-egitimde-bir-ilk,erişim>
- Ulaş, A. H. (2012). Karma eğitimin zararları . Erişim tarihi: 13 Mayıs 2014.
<http://akademikplatform.net/karma-egitim-sorgulaniyor/>
- Uluğ, F. (1999). *Okulda başarı*, Remzi kitapevi 6. Baskı, İstanbul.
- Ünal M. A, Halaçoğlu, A. (1997). *Türk inkılabı tarihi*. Isparta
- Vasilio. (2009). Eğitim çıktılarında cinsiyet farklılıkları, Avrupa'da alınan önlemler, ss.85-87.

Wing, W., Yin, J. (2011). Co-ed schools are better schools.Erişim tarihi 18 Mayıs 2014.
http://web02.carmelss.edu.hk/buddingwriters/index.php?option=com_content&view=article&id=992:co-ed-schools-are-better-schools&catid=109:2010-2011&Itemid=66

Yaşayan, Z., Topçu, F. (2012). Anadolu öğretmen liseleri Türk eğitim tarihi 12.sınıf ders kitabı.

Yılmaz, Ö. (2004). Erişim tarihi:11 Nisan 2014.

<http://www.milliyet.com.tr/2004/02/28/guncel/gun02.html>

Yiğit, B., Bayraktar, M. (2006). Okul – Çevre ilişkileri, Pegem, Öncü basımevi

Yüksel, H. (2013). Lise döngüsü idadiden akademik liselere ortaöğretim.

EKLER

EK-1: Ölçme aracı

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Cinsiyetiniz?

A)Kız B)Erkek

Okuldaki pozisyonunuz?

A) Öğretmen B) Öğrenci

Okul türünüz?

A) Karma Lise B) Ayrık Lise

Cihan SELÇUK
Zirve Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Öğretmenlerin Cevaplayacağı Kısım

1. Ayrık eğitim görmek öğrencilere ne gibi avantaj ve dezavantajlar sunabilir?

.....

2. Karma eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz? (Olumlu ise neden, olumsuz ise neden böyle düşünüyorsunuz?)

.....

3. Ayrık eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri hakkında ne düşünüyorsunuz? (Olumlu ise neden, olumsuz ise neden böyle düşünüyorsunuz?)

.....

4. Kız ve erkeklerin fiziki performans gerektiren derslerde (spor, el becerileri vb.) ayrı gruplarda ders işlemeleri başarıları üzerinde rol oynar mı? (olumlu ise neden, olumsuz ise neden?)

.....

5. Karma eğitimin kız ve erkeklerin sosyal gelişimine olumlu-olumsuz etkileri neler olabilir? (Olumlu ise neden, olumsuz ise neden, size ne gibi etkileri oldu?)

.....

6. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

.....

EK-2: Ölçme aracı

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Cinsiyetiniz?

A) Kız B) Erkek

Okuldaki pozisyonunuz?

A) Öğretmen B) Öğrenci

Okul türünüz?

A) Karma Lise B) Ayrık Lise

Cihan SELÇUK
Zirve Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Öğrencilere Sorulacak Kısım,

1. Bu okul türünü kendi isteğinizle mi tercih ettiniz? (Neden bu okulu seçtiniz, bu okulu seçmenizin nedeni nedir?)

.....

2. Kız ve erkeklerin ayrı okullarda okuması anlamına gelen ayrık eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz? (olumlu ise size göre neden olumlu olur, olumsuz ise size göre neden olumsuz olur, böyle düşünme sebebiniz nedir?)

.....

3. Size tercih sunulur ise karma veya ayrık okullardan hangisini tercih edersiniz? (Neden, böyle düşünmenizin nedeni nedir?)

.....

4. Okulda karşı cinsteki öğrenciler ile sorunlar yaşıyor musunuz? (Ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz, sizce bunun nedeni ne olabilir, bu konuda ne gibi önlemler alınabilir?)

.....

5. Okuduğunuz okul türü (karma veya ayrık) göz önüne alındığında deneyimlerinizden yola çıkarak bu okul türünde ne gibi kazanç ve kayıplarınız oldu? (Karma okul ise, kız erkek ilişkilerinde sosyal olgunluk gelişiminize ne tür katkıları oldu? Ayrık okul ise, karşı cinsle iletişimde güçlük çektiğinizi düşünüyor musunuz, bunun nedeni nedir?)

.....

6. Yeniden okula başlama fırsatınız olursa hangi tür eğitim (karma veya ayrık) veren okulu seçerdiniz? (Neden, böyle düşünmenize sebep olan durumlar nelerdir?)

.....

7. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

.....

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında Diyarbakır ili Ergani ilçesinde doğmuştur. 2004 yılında Ergani Anadolu Öğretmen Lisesi'nden mezun olmuş, lisans öğrenimini Adnan menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde (2009) tamamlamıştır. 2009 yılında Diyarbakır ili Ergani ilçesinde Arif Biçen İlköğretim Okulu'nda okul öncesi öğretmeni olarak mesleki hayatına başlamış, 2013 yılında Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans öğrenimini 2014 yılında tamamlamıştır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

